

DE MAGI-

STRATIBVS ATHENIEN-
sium liber, ad intelligendam non so-
lum Græcorum, sed & Romanorum
politiam, ac omnem veterum histo-
riam, lectu utilissimus, postremò iam
recognitus, & amplius tertia
parte auctus.

GVLIELMO POSTELLO
Barentonio authore.

o Hagemästter

Accesit locuples rerum & uerborum
memorabilium Index,

BASILEAE.

GVLIELMVS PO-
STELLVS MATHEMATVM
& peregrinarum linguarum regius inter-
pres Gulielmo Poyeto Galliae Can-
cellario S. P. D.

MVLTIS nominibus
sum adductus, Can-
cellarie æquissime, ut
hanc tenuitatis inge-
nioli foeturam, qua (ut
parentibus prole) nil
mihi in hac uita charius, nil dulcius esse
potest, tibi dicarem. Primò, ut in amici-
tia hoc paruo quidem, sed magno labo-
re cōposito & collecto opere, me tibi
respondere ostenderem, qui singulari
beneuolētia me incogitantem fovere
coeperis: ut quum authoris curā susce-
peris, etiā eius in literis diligentia te-
stimonium habeas. Alterum est, ne in-
grati animi notam, qua nil turpius, nil
ab humanitate alienius esse debet, desi-

EPISTOLA

dia, atque tuorum in me meritorum silentio subirem. Tertium, ut meum de Magistratibus opus, meo nomine parum fultum, autoritateq; destitutum, cum adiret patronum, quo nec autoritate maior, nec prudentia rerumq; cognitione ac usu assiduo superior, magistratum uero creandorum emendandorum ue nullus peritior, in ipsis autem uiros optimos idoneosq; deligendo nullus esset exactior: cuius auspicijs & in publicum prodiret, & authoris tenuitatem sarcire atq; compensare posset. E diuerso uero dicare tibi iam pridem illarum occupationes uetuerat, quib. tantum non obrueris. In te enim quum totius Gallicę reipub. molem incumbere atq; quiescere uiderem, a te æqui boniq; fontem expeti, dimanare, leges per te conseruari, instaurari, uigere, mille libellos tibi legendos, probandos, & (ut sic dicam) cæcellandos, causas innumeras audiendas, te iudicijs præscribere, te unum afflictis succurrere, & (ut semel finiam

NUNCUPATORIA.

niam) quecunque ad æquitatem inter mortales conseruandam faciunt, te administrare cernerem: profecto uehementer terrebar, atq; apud me res eiusmodi perpendens dicebam: Qui poterit superesse tuis legendis tempus: oleum et operam perdis: ne inspicere quidem libet: delituisse præstiterit. Verum in hoc animi fluctu uicit timorem benemerendi ardor: statuiq; potius dum ea quæ ab officio meo non abhorrent, persequor, minus opportunè me ingerere, quàm quiescendo tibi animum in te meum non significare. Animi non parum ad eam rem fecerat Budæus, quo, quandiu uixit, nunquam in hoc summo honorum quo es insignitus cumulo participando carere potuisti: cuius mortis acerbicatem, ut es lachrymis cotusissimis ac continuo mœrore testatus, ita maximum illius nomine fauorem eius liberis, patre quidem dignis, exhibes, locoq; patris es. Auxit et Lazarus Baysius, uir quidem certè omni bo

EPISTOLA

narum doctrinarum cognitione, atq;
utraq; literatura apprimè ornatus, cu-
ius eam ob rem assiduo conuictu & li-
teratis colloquijs quotidie uteris. Id sua
sit Chryso-reus noster, cuius in literis
magnas animi dotes præmio digno or-
nandas censuisti, curastiq;. Nolo hîc at-
tingere (quod me potissimum incitare
debebat) quot præclara ingenia euexe-
ris, & contra quot fucata, fauoreq; atq;
ambitione nixa, ueluti reip. incommo-
da ab usu fori & iudiciorum repuleris.
Taceo quàm honorificè de doctis om-
nibus & probis sentias, loquare: quòd
noctes totas, quum interdiu nō liceat,
memoriam illam, qua nec Simonides
nec Mithridates fuit superior, in omni
disciplinarum genere ita exerceas, ut
facile ipsarum professores uincas, inq;
admirationem trahas. Me uerò uehe-
menter permouere debebat illa tua so-
licitudo, qua in nostris salarijs nobis re-
præsentandis, quum aulam ea de re se-
ctarer, usum te sciunt omnes. Debebat
præterea

NUNCVPATORIA.

præterea (nisi te aliò urgentiores curæ
raperēt quotidie) studium illud tuum
crebraq; apud regem commemoratio
de trilingui Collegio, cōmuni Regiæ
liberalitatis atq; in literas animi testi-
monio, & regionum professorum no-
mine, ædificando, deq; prouentu & sa-
lario rege digno constituendo. Quum
etiam uiderem, rem literariam, unicum
futuræ uirtutis seminarium, abs te ue-
luti à suo fonte pendere, promana-
req; ab ea quam de te cōcepit spe, non
tamen me confirmabant ista omnia,
nisi Gabriel Bouerius Andium ponti-
fex tibi ex sorore nepos, in cuius clien-
telam etiam me adscriptū uoluisti, me
penè continuis conuictijs omnino egis-
set diuersum: cui sanè ut obsequar, præ-
ter amicitiam & illius singularis uirtus
& integritas facit. Mei itaq; Magistra-
tus tuum adeunt patrocinium. Meos
enim cur etiam non appellem, qui iam
totos mille annos ipsis Græcis peculia-
ri opere desiderati, Latinis nunquam

EPIST. NVNCVP.

uisti, à me unà & instaurationem & nascendi habent principium? Satis porro sum habiturus, meq; maximum operæ precium fecisse credam, si nostra uel semel abs te lecta tui grauissimi acerrimiq; iudicii censuram accipient, inq; tutelam tuam recipientur, atq; clientum lianimum de te bene merendi cupidum tibi significabunt, Vale.

IN LIBRVM DE MAGISTRATIBUS Atheniensium Præfatio.

Racipua antiquorū omnium quicunque de rebus humanis præclare aliquid commentari aut tractare uoluerunt, sententia cōsuetudoq; fuit, ut antiquitatem ob oculos sibi tanquam exemplar proponerent: merito sanè rati ea ratione maiorem diuturnitatem suis adferre operibus. Constat enim nimis crebro experimento, si ne magna illa cum hominū, tum rerum publicarum disciplina, institutione & exemplo, ita infeliciter uersatos fuisse in suis tractationibus, qui antiquitatis contempsere placita, ut qui in tenebris ea conati sunt opera exequi, quæ lucis potissimum adminiculo absoluuntur. Vnde egregij rerum humanarum authores & instaurationes, ut secula semper proficere ostenderent, ea quæ paucis & simplicissimè dicta, scripta, facta uel à maioribus erant, uoluerunt aut laudando probandoq; extollere, aut addendo amplificare, aut quadam adiuncta diligentia magis illustrare & absolvere. Quum enim una origine olim producti, aut ab illuionum conflagrationum uel periculo seruati homines essent: necesse fuit post iustum in primū habitatis locis acceptum incrementum, eamq; hominum multitudinem il-

AVTHORIS.

lic natam, cui regio illa nataleq; solum alenda
impar esset illam inquam multitudinem in va-
rias traduci colonias: idq; diu post suæ originis
tempora. Sic uerò dispersos homines sensim ita
adoleuisse, ut congressu mutuo, & astutia (quæ
ab asty, id est ciuitate, dicta est) cultioris uitæ u-
sum paulatim reciperent, credi par est: quum iam
scilicet illorum uix nomine fama'ue noti maio-
res, conuersationis assiduitate uitam induerant
docuerantq; humaniorem. Conuersationem e-
nim & crebrum hominum concursum, omne
uel ferocissimum hominū genus reddere man-
suetius, nemo facile negauerit, cui recta adsit ra-
tio. Nam quis dubitet quin eadem ratione loque-
la, artes, ipsaq; comparatu difficillima uirtus, de-
um rerum omnium uerisimilitudo (quum ue-
rum ipsum in occulto mortalibus lateat) summa
indagine sensim inter mortales adoleuerit, eo
modo quo perpetuò sibi constantis naturæ ope-
ra solent lentius consurgere: Porro ubi aliquid
incrementi in quodam solo acceperit, iam illam
transplantari contingit, atque ita ad externos, uel
commercio tantum familiares, rerum assiduo
usu ab his passim ad alios transeunte, migrare
certum est. Quis enim non credat opus fuisse
ad leges condendas, & uirtutem ob oculos reue-
ra ponendam longissimo tempore, quum illam
ipsam uitij loco haberi apud multos certum sit,
ut contrà uitium illius loco substitui, etiam pas-
sim

PRÆFATIO.

sim uulgare: quum præcipuè uideat insolitorū
facinorum auctores, artium instrumentorumq;
inuentores passim celebrari, & mortalium nu-
mero eximi, quòd scilicet in uita uel artis appen-
dicem reperissent. Inde deorum & falsæ persua-
sionis orta colluies. Maximè itaq; patet secula
semper proficere (nisi uis prouidentia nobis con-
tra humanum iudicium utilissima, bello, fame,
peste, aut insolita ruina antiquitatem totam lite-
ris & hominum memoriæ commendatam de-
leat, & superstites principia quædā humilia age-
re doceat) inq; dies humanæ cognitioni quicquā
addi. Quibus rationibus adductus Plato, emen-
dandarum legum summū remediū scriptum re-
liquit, si uidelicet omnibus seculis (quibus uel
præstantissimas mortalium corrumpti, hominūq;
fraude & uersutia inuerti certum est) omnium
aut saltem præstantissimarum rerum publicarū
leges moresq; in unum conferrentur, ac una uir-
tute duce & arbitra per prudentes uiros ex singu-
lis sumeretur quod ad mutuam omnium emen-
dationem faceret, unumq; corpus morbo uacās
componeretur: id ea sententia iudicans, quod
probandum susceperam. Res enim eo magis est
uegeta, quo altius egit radices. Vt igitur illa imi-
tatione etiam ego aliqua in re prodesse reipub.
coner, uolui è priscorum monumentis erutam
præstantissimam rerum publicarum imaginem
Atheniensium politiam in manus hominum da-
re: cuius

AVTHORIS.

re: cuius & si exacta cōparatio cum nostra pro-
pter diuersam monarchiæ & democratiæ admi-
nistrationem fieri non poterit, spero tamen futu-
rum ut hinc aliquod remedium ad eius emenda-
tionem desumere possit. Atq; non tantum leges
Atheniensium à Romanis expetitas fuisse me ostē-
surum spero, sed & diuisionis populi, & magi-
stratuum exempla inde sumpta clarissimis argu-
mentis me demonstraturum confido. Quia ue-
rò exemplis res humanæ, ut sentit Plato, aut con-
seruantur, aut instaurantur: non tantum compa-
ratione rerum nostrarum sum usus, uerum Ro-
manę, quandoq; Venetę, nō rarò Turcicę, quas
ipsis in locis diligentissimè perspectas habui, cō-
parationes adducere uisum est: alioquin Turcicā
diligenter lingua Gallica conscriptam, Francisco
Valesio Galliarum regi præstantissimo, & Mar-
garetę illius sorori dicaui duobus libris: in quo-
um primò quę ad religionis persuasio nem et ce-
remonias attinēt, adq; iurisdictionem: in secun-
do, de Magistratibus & regio censu ad mini-
ma usque tractaui. Romanam & Venetam non
pauci scriptam reliquere. Hęc nostra si minus ab-
solutè tractata prodierit, nemo æquus alieni la-
boris æstimator mirabitur, quū ire per extantum
huiusmodi funem primus tētauerim, remq; de-
perditā penè ab inferis reuocauerim. Adductus
porrò sum in hęc tractationem, librorum quos
de ea inter ceteras respublicas scripserat Aristot-
eles

PRÆFATIO.

teles, desiderio, quum nil eius operis præter cre-
bras apud uarios authores citationes extare iam
ante mille annos cōperi. Vnde nō ex ipso autho-
re præter pauca, sed ex Demosthene, Æschine,
Isocrate, Libanio, Vlpiano Demosthenis inter-
prete, Polybio, Plutarcho, Harpocratore, & eius
notæ authoribus, uisum est Latinis potius malè
latine tradere, quàm tanta mea diligentia fraudare
cui sum natus reip. unica minus tersę dictio-
nis compositæ uel orationis opinione. Per me igitur
præstantissimam reipub. speciem, operis præ-
stantissimi instaurationem, accipient literarum
Græcarum candidati, quibus ista scribimus: ex
qua non paruam lucem accessuram eius linguae
difficultati spero. Nullum enim antiquitatis mo-
numentum potest exactè cognoscere, qui reip.
administrationis partes non cognouerit. Sed de populo dice-
re aggredior.

DE POPVLI DIVISIONE.

Caput I.

Thenienses, qui *αὐτόχθονες*, id est indigenæ, nuncupari alius referendæ originis gratia gaudebant, tribus distinctos fuisse nominibus, scriptum non pauci reliquerunt. Inter illos enim erant *γενεῖς*, *γεωργοί*, *ἀγροίκοι*. Primò nobilitas, ut Romæ patricij, appellari uolebat. Geomori erant rustici, ita dicti, quòd illis iampridem pars aliqua agri Attici ad colendum cessisset. Artifices, qui artes mechanicas & mercimonia in urbe exercebāt, tertio uocabulo uocari solebant. Significabat & Demiurgi uox, præter sellularios, & eos qui uilioribus artibus uictum sibi parabant, etiam id munus quod Romani Publicanum uocant. Ii qui erāt aut etate aut honoribus maiores, inter ceteros dicebantur *δεμογέροντες*, quasi Senatores, quibus à popularibus præcipue summa deferrebat authoritas. Primum alioqui nomen *αὐτόχθονες*, non populi fundi aut ciuitate donati fuit, sed illorum quorum maiores communi omnium consensu tantum Athenis uixisse, nec aliunde originem traxisse assererentur. Ambitionis itaque illius gratia

Aug.

ATHENIENSIVM.

ἀποκρίσεις uocabantur populi fundi. Qui autem ex tribus unius parte tertia (quæ quot essent, statim aperiā) *ἐκκατακρίσεις*, id est (si uerbum licebit fingere) collactanei dicti sunt. Suprema literarum memoria illa nomina seruauere, donec sibi factionum nomina, unde pestis deterrima & rumpub. & populariū oritur, sibi fecere, quo tempore adhuc *ἐπίτροποι* magistratuum à Dracone primo Athenis legislatore institutorum oligarchia regebantur. Erant uerò hæc nomina, *πλειστάτοι*, *διόκλειοι*, *πείραδες*, *ἐκκατακρίσεις*. Illi ut solidiores in reipub. opibus fauebant oligarchiæ, paucorum uidelicet potentia: diacrij popularem flagitabant administrationem, iniquo animo potentiores in Republica primas partes obtinere ferentes. parali pro rerum fluctu modò huic modò alteri factionis parti studentes, sibi & alijs uiam ad libertatem impeditam reddebant. Interim omnis iniuriæ fluctus in miseris heclemorios redundabat. Erant enim ita appellati tenuiori fortuna homines, quòd potentiorum tyrannidi sextam suarum rerum partem quotannis pendere cogerentur. Fiebat itaque (quod semper in simili rerum statu euenit) ut summum ius summa esset iniuria (ut in parte corporis male affecta solent aut uitiosi aut nimij humores incumbendo dolorem augere) in miserorum ciuium & fauoribus desitutorum caput procumbens, Vt autem

DE MAGISTRATIBVS

tem cognosci possit, & uelut ob oculos poni populus Atheniensis: ut præterea constet quam uigili cura, quamq; acri magistratuum ingenio ad illum in officio retinendum opus fuerit, uisum est illius ingenium ex Polybij libro sexto depingere. Fuit (ait) populus Atheniensis perpetuo nauibus nauarcho destitutis similis. Quum enim in ipsis aut propter hostium terrorem, aut hyemis seuitiam, animi affectus classiarijs imperauerit, esse animo simul concordi, atq; parere nauarcho, tunc fit ab ipsis nautis officium diligentissime: sin quadam securitate semel inceperint duces contemnere, ac inuicem mouere seditiones (ob id scilicet quod sunt diuersa omnes sententia) tunc his adhuc nauigare cupientibus, illis portum petere gubernatorem cogentibus, deformis quædam rerum facies intuentibus apparet ob seditionem & litem inter illos ortam, his scilicet rudentes ac uela contrahere, illis è diuerso laxare uolentibus: socijs uero & nauigationis consortibus ingens imminet periculum. Vnde non raro ubi magnas pelagi procellas atque hyemes seuisimas effugere, in ipso portu impingunt, atq; adeo prope ipsam terram naufragium faciunt. Quod sanè iam sepius reipub. Atheniensium contigit. Superatis enim maximis grauissimisque periculis, quum propter populi, tum propter magistratum ducumq; uirtutem,

ATHENIENSIVM.

in facillimis, nulliq; aduersæ fortunæ rebus obnoxius temere est periclitata. Quamobrem de hac amplius dicere non licet, in qua, turba rerum summam habet, quodam irrationabili impetu illo animi libidine conducto & instructo, isto ardore & uehementia impulsio. Hactenus ille. Qui res illorum aliquando perspexerit, appositam admodum comparationem Polybium scripsisse uidebit. Verum ad motus factionum reprimendos est redeundum. Illi certè ob tam diuersas partes & sententias non poterant aliter quam monarchia, aut uno capite, quod tam disparia regeret membra, componi. Omnium ergo consensu, & præcipue popularium, ob uitæ insignem integritatem, quodq; grauationi populari nunquam consensisset, Solon est ad hoc munus delectus: quam prouinciam periculi plenam, ancipitisq; exitus, homo integerrimus suscipere his uerbis renuit. *ἂν δὲ γὰρ ἰπποκλέω παλίδος, τὸ γὰρ ἰδίον ἐστὶν ἀνδρῶν ἐν κοινῇ, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ ὁ αὐτὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ ὁ αὐτὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ ὁ αὐτὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ ὁ αὐτὸς.* Si patriæ peperci, nec tyrannidem aut implacabile uiolentiā in me recepi, quæ gloriam meam commaculare aut dedecus adferre poterant, nil uereor: sic enim (quod me unum uicerim) uideo uniuersos homines uincere. hæc Plutarchus. Quum uero rideretur à multis quod illam renuisset dignitatem, quam pleriq; fauore, precibus,

atq; ampliffimis muneribus ambirent, subiunxit:

καὶ θὰ γὰρ διὰ διδόντος, αὐτὸς ἐκλήβετο.

Θυμὸς δὲ ἁμαρτῶν καὶ φρενῶν ἀποσφαλείς.

Non est Solon magna prudentia aut consilio

fachthian

ſachthian pecunie percuffa precium: ut quod ante

B 2

sum æstimandum duxit, ut quisq; pro suarum facultatum modo (si adesset uitæ innocentia) dignitatem in rep. assequi posset, nulla habita plebeij aut patricij ratione: id tamen præcauendo, ne ulli potentiorum qui tunc in magistratu essent, inuito se abdicare liceret. Facile itaq; hoc temperamento summos imis coniunxit, & ediuerso, nec enim antea licebat plebeio magistratum administrare. Quatuor ergo ex census ratione, populi partes fecit, *πρωτοκλειους, υψιστους, ισακτας, & τεταρτους*. Modijs quingentis censebantur primæ dignitatis. Modium uero de solo in quo possis modium sere-re, dici Varro his uerbis ait, iugerum, quod quadratos duos actus habet. Actus quadratus, qui & latus est pedes 120, longus totidē: is modius & mina latine dicitur. Medimna Cicero uocare solet, quorum in quolibet feri ut mensura Parisiorum sex modij solent. Is erat primus census. hi erant post senatorij ordinis uiros primo in honore. Patricij autem solebant in *πρωτοκλειους* eligi antequam Ariopagiticus senatus à Solone institueretur. Munus pentacostomedimnorum erat, quum urgebat necessitas, aliquid reipublicæ conferre pro rerum usu: quos statim sequebantur eodem in munere secundij, trecentis censi modijs, dicti *ισακτας*, quod & equos domi per facultates alere possent, & tempore belli *ιπποδα* persolvere, id est quantum homini

& equo in annum alendo sat esset. Bini idem *σοβηται*, quasi dicas mutuò iuncti, quia per facultates unus non poterat, præstare solebant. unus itaq; illorum censebatur circiter 150 medimnis. Aristoteles in Solonis institutis, quæ in Politicorum libris describit, horum non meminit. Opificum, cerdonum, proletariorumq; loco erant *δωδεκα*, nec aliud reipendebant quàm numulum, qui ab illis *δωδεκα* uocabatur. Fuisse uero loco proletariorum, uocis arguit ratio. Nam *δωδεκα* prisce pro *νοτιον*, id est faciã, edam, dicebant: unde *παιδοποισται*, id est prolis procreatores sunt dicti. *δωδεκα* alioqui significatio, mercenariorum nomen est. Nullum ius illis assequendi magistratus erat, quandiu census tenuitas eos in infimo contineret ordine. Hoc itaq; pacto Solon constitutis ueluti in certamine ad quos singuli contenderent finibus, morbo laborantem remp. reddidit sanam. Vt enim natura sapientissima magistra, quum uidet aliquid à se compositum ita uehementer omnes intendere neruos, ut loco felicitatis & boni, ad quod omnia tēdunt, sibi infelicitatem sumpte ingenio comparet, aut illud idem partium simul agentium in æqualitate sese conficere: sapientissima inquam traducit aut rem aut rei partem uitio intentam ad aliquod institutum ubi relicta prisca contentione adolescat finem consequendo propositum: sic sapienti legum instauratori est faciendum:

DE MAGISTRATIBVS

qua potissimum industria usus est Solon. Ut uerò
probandarū legū fieret maior potestas, imponens
et patricijs et plebeijs, illis, dum pollicetur tabu-
larum stabilitatem, his Attici agri ex æquo (ut di-
xi) diuisionem, omnium consensu, antequam roga-
retur lex, probata, utrisq; imposuit: quod suo maxi-
mo bono esse cum omnes cognouissent, usque adeo
gratam habuere, ut sacrorum memoria illam con-
secrarent immortalitati, quibus cōpositis, ubi om-
nia ex animi sententia euenisse uidit, protulit hæc
carmina:

Δύμω ῥ' ἄλλω ἰδὼν καὶ τῶσδε πρῶτος ἔειπεν ἱπποκλῆς.

Τίμω δ' ἔτ' ἀφ' ἑλπίων ἔτ' ἐπορεύεσθαι.

Οἱ δ' ἄρ' οὐ δύνανται καὶ χροῖμασιν ἦσαν ἀγατοί,

καὶ τοῖς ἐφ' ἑστέον μὴ δὲρ ἀνέμω ἔχον.

ἔτι δ' αὐφ' ἑλπίων κατὰ πόλιν σάκος ἀμφοτέρωθεν

Νυνὲν δ' ἐν ἑστέον δ' ἀνέμω ἀνέμω.

Nunc populo quantum satis est, permissa potestas.

Detractus nulli est, est ue negatus honos.

Viribus atq; opibus qui nomina clara ferebant,

Hos uetui et tenues qua minus æqua pati.

Me obijciens scuti in morem, quod seruet utrosq;

Neutra permissi uincere parte nephas.

De

ATHENIENSIVM.

DE TRIBVBVS, ET ALIIS populi partibus. Cap. II.

Restituta populo pace, nobis de tribubus dicen-
dum altius repetita origine uidetur. Solent frē
omnes populi, nationes, urbesq; (ut inquit Liuius)
suas cōsecrare origines, à claris scilicet hominibus,
aut ab illis quos rudis et rerum ignara uetustas,
mundiq; adolescentia in deorū reposuit numerum,
nomina sibi imponentes. ita alij Iouem (cuius uoca-
bulū ex ueteris testamenti uocabulo יהוה factum
ab ethnicis est) Martem alij, Mercurium, Pallada,
Vulcanum, et huiusmodi portentosa deorum ui-
tio nobilium monstra, ad maiorem uirtutis et ani-
mitatis opinionem, suarum urbium aut genis au-
thores, protectores, instauratores uendicant. Athe-
nienses ergo quum non uiderentur sibi satis una
id est Pallade nobiles, uarijs etiam sui populi
partibus, quas tribus dicunt, nomina ab eponymis
dedere. Erant uerò ἡρώων heroes, primi scilicet il-
li quos suprema hominum memoria nouerat, qui
uirtutis ergo statuas Athenis habebant, habuerant
ue in eo Athenarum loco qui non longè à bulente-
rio quingentorum uiroꝝ erat: ut illis statuis tam
uirtutis per memoriam præmium illis referri co-
gnosceretur, quàm incitaretur omnes his exemplis
ad uirtutem. Præmium itaq; fuisse quatuor tribus.

B 4

Vna à Cecrope prisco (nam si Pausania credimus, fuere duo) dicta Cecropis est: altera *ἑκτόβου*, id est indigena, peculiari gentis uocabulo. Tertiam *Ἀθηνᾶς* *ἀνταίας* dixit. Quartæ à maris uicinia nomen fuit *ἠαγῆς*, quib. uocibus antiquatis, Cranaus quatuor diuersas indidit, Cranaia à se, Atthida, Diacrin & Mesogean. Altera uocabulo gentis, Diacris à summo loco urbis (sunt enim Athenæ in colle sitæ) Mesogea à media parte uocata est. Vt autem mater adulterium tegetet, Iouem patrem habuisse creditus est Erichthonius: qui ut patri falsò credito gratiam referre simularet, abrogatis his, à dijs uocabula imposuit quatuor. *Ἀθήνα* itaq; primam à Ioue dixit, alteram *ἠδναία* à Minerva, sequentem *ἠαγῆς* à Vulcano illic summopere coli solito nominauit. quartæ à Neptuno *ἠαγῆς* nomen fuit. Inde unaquaq; harum in tres partes (quas à tribus à tribus, non à tribuendo, ut putant, dictas nouimus) diuisa, numerus ad XII peruenit. Nomen græcum est, etymologi argumento. *τρίβυς* enim uocant *ἀπὸ τῶν τριῶν*, id est à tribus, ut Latini primum etiam à ternaria populi partitione in Tatiensem, Lucrem, & Rhamnensem facta. Hæ duodecim partes tertie durauere ad tempora usq; Alcmaeonis 660 annis aut circiter. Iste oraculi Apollinis responso, X tribus à principibus qui ante illum regnauerant maiori fama, nominauit. Cecropis à Cecrope, Erechtheis

Erechtheis ab Erechtheo dicta, Ageis, Pandionis, Acamantis, Leontis, Oeneis, Hippothoontis, Antiochis, Acantis: quibus adiectæ sunt Antigonias & Demetrias, ut XII numerum cõplerent: quæ ipsæ singulæ (ut pridem quatuor) in tres partes diuise reddebant sex & triginta tribuum numerum: quas Romani una minus sunt imitati. Vnde patet non tantum legi, sed & diuisionis populi Attici exemplo usos fuisse. Ista quàm magni sint momenti, in rebus reipub. Atticæ perpendendis postea uidebitur. A quibus porro principibus, tribus nomina sumpsissent, illi XII eponymi dicebantur, quos nescio an uocet XII Atheniensium deos Herodotus in Erato, quoniam idem author quum aliquot nomina illorum ibidẽ adscripsisset, in Euterpe ait XII deos primum in Agypto cultos, indeq; in Atticam portatos, habuisse Pisis aram communem, quæ *ἑκατά* *ἀπὸ δώδεκα θεῶν*, id est XII deorum ara uocabatur. Reges uerò deos uocari, quod aut regnaret quadaẽ equitate, aut aliquando regnauissent, mihi præter copiosam amplissimamq; tam græcæ quàm barbaræ historiæ fidem author est primò Politicorũ Aristoteles. Vnde & deos et reges potuisse uocari constat, & illos XXIIII deos fuisse, XII Agypto aduectos, totidemq; Atticæ reges. Pausanias in Atticis, ubi de Eponymis dicit se adferre sententiam Herodoti de illis, tamen lōgẽ diuersis nominibus et

summa ab illo id facit. Pauciores enim duo decim adfert, usq; Attalum, Ptolemæum, atq; Hadrianum, cuius tempore scribebat, addit. usq; adeo gloriæ ardor, et populariū blandimenta ualebant, ualentq; ubi in aliquam opinionis partem procubuit ambitio. Sed de Eponymo magistratu suo loco. Cognito populo, illiusq; partibus explicatis, nunc ad magistratum narrationem est ueniendum.

QVOMODO ELIGERENTVR

magistratus Athenis. Cap. III.

Triplex fuit eligendorum magistratuum ratio: fors, popolare suffragium, stemmatum claritas. Primam rationem græci ἀλγεῖν, alteram χερσὶν ἰσχυρῶς, id est manuum extensionem (quæ in sublime à populo dum aliquem probaret, fieri solebat) tertiam ἀρετῇ uocant, id est electionem. Sorte sortitione deligebantur in eo loco quem Græci eam rem ἀδελφωτῆριον dicunt, quicumq; iudicandiungerentur officio: quo modo dux & singuli fere magistratus Venetorum eligi solent. Illam uerò rationem amplissimè suo loco tradam. Senatus ille qui Athenis ita eligebatur, ἡ βουλὴ τῶν πρεσβυτέρων, id est consilium 500 uirorum dici solebat. Populari suffragio duces, tribuni militum, rei bellicæ & maritime præfecti suo munereungebantur. Quibus suū munus concedebat propter opes & nobilitatem electio, illi erant χερσὶν ἰσχυρῶς, id est Choragi in ludis sacris

et sacrificijs: quo in munere liberalitatem summam exercebant, impensas proprio ære & facultatibus suppeditantes. Hi erant numero X. quo in honore se fuisse Demosthenes in oratione aduersus Mediā ostendit. His tribus generibus omnia reipubl. uincula constare abundè patet. Ab iniurijs enim domesticis, uicinorum, exterorumq; ius dicēdo iudices defendunt, fines conseruat & auget miles, religio expiat animos. Nunc quo se ordine singulæ dignitates offerent, eas describam, ab Ariopagitis exordium ducendo.

DE ARIOPAGITARVM SENATU. Cap. IIII.

Et literarum omnium memoria, & sua æquitate seueritateq; longè celeberrimus est habitus senatus Ariopagiticus, quem Græci τὸν ἐν ἀργείῳ νόμον & ἀριπαγίτων βουλὴν appellant. Vt maximo honore erat, ita numero ciuium non paruo quamuis incerto constabat. Incertus numerus inde procedebat, quòd ex nouem Thesmothetis, de quibus suo loco, solerent in eum ordinem annuo magistratu statim defuncti, reddita totius anteaclæ uitæ apud Logistas ratione, quidam cooptari. Accessuri Logistæ, qui à publicis rationibus magistratus erant, nomen præconi edebant, proclamareq; his uerbis iungebant: Quis uult talem tali et tali functum magistratu de anteaclæ uitæ accusare facinoribus? Quapropter

proclamatione quouis, modò probando esset, accusator admittebatur. uerùm ista in Logistis melius. Illa seuera quidem certè admodum ratio paucos reperiebat usque adeò omni nota carentes, ut innocentia freti augerèt eum ordinem. Qui uel sordium (quæ res aliqui plerisq; satis familiaris uidetur, cum si ad uictus rationem munerum illa receptio pertineat, iudicibus lege sit permissa) uel fauoris, uel admissi criminis notam inustam semel habuisse probabatur, is nunquam in tam inuiolabile cõsortium admittebatur. Et ne ullus fraudi locus relinqueretur, sub dio palàm præsentèq; populi totius corona illa ratio coram senatu putabatur. Quotannis itaque illa ipsa ex Thesmothetis plures eximens, & numerum relinquebat incertum, & deteriora in hac mortalitate longè melioribus superiora esse ostendebat. Lectus ille ordo ac institutus à Solone antiquata *ἡρώδης* seueritate legitur. Erant enim ante Solonis instituta, *Λι. ἐφέτας*, id est præfecti, qui de capitalibus causis ac furtis sententiam (quod ante illos regis fuerat officium) ferebant. Istorum ergo nomine Solon præsentem senatum constituit, summæ in Rep. autoritatis: qui non solum de capitalibus causis ius dicebat, uerum de quibuslibet grauioribus, non secus quàm olim iudicum de curiæ sortitò & subfortitò à prætore apud Romanos delectæ: & hodie in Gallia primum de crimina

libus

libus supprætores, secūdò de ui illata: ac supremus in summis curijs senatus tam primum quàm ex pro uocatione cognoscit. Quum uerò causæ postulabat grauitas, Ariopagitis addebatur ex cæteris magistratibus nò pauci ueluti subadiuuæ, quemadmodum in delegatis à supremo senatu causis hodie fieri est in usu. Si magistratus noui eligeremur aut instituerentur, si reip. gratia aliquid quod ad omnes æquè pertineret, in deliberatione proponeretur, si lis sæpius ob ambiguitatem dilata se offerret, cogebatur illa iudicum multitudo, ex qua queri non liceret: uocabulo uerò Attico cœtus ille *ἡ δῆμος*, aut *κατὰ κοινὴν*, id est congregatio uniuersorum dicebatur. Porro Ariopagitarū magistratum dicere Græci consueuerant *ἀριόπαγοι* et *ἀριόπαγοι*, id est perennem, & uiciisitudinis expertem, ad cæterarum scilicet dignitatum discrimen, quòd ille certis temporis periodis exui & deponi solerent, is nunquam. Quumuis autem sine ullo discrimine omnia nefaria publicè uindicarent, tamen peculiaris erat illorum cognitio de ueneficijs, incēdio, cæde, & uulneribus consultò atq; extra primum animi motum illatis, deq; insidiarum aut prodicionis in patriam molitione (quæ res in populari statu, par est læsæ maiestati in monarchia) & plurimis alijs. Mos uerò iudicandi illorum, quantum literarum monumentis est proditum, talis fuit. Statuto reo,

aut

aut accusato pro reo, post primam questionem testibus & coniecturis atque probationibus adornata (nam alioqui accusare non licebat, nisi talionis poena) statim sententia ferebatur, nec in multum tempus differri solebat: ut fere solet Venetijs fieri apud decem viros: ubi tamen prius ab aduocatoribus & quadraginta uiris criminalibus accusationes sunt prolatae. Nolo multorum iudicum criminalium negligentiam hic saepius expertam attingere, quum ipsa se satis aperiat. Non licebat Ariopagitis ad misericordiam flecti. In hoc enim cum seueritate & clementia conueniebant, quod pari poena par delictum multabatur. Id uero sacrosanctum ueluti ac summum in ipsis laudat Aristoteles principio Rhetorices, dum ait, ἡ πόλις ὅτι πρὸς τὴν δίκην ἀποφασίζουσα, οὐκ ἔστιν ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ νόμος. quorum uerborum sententiam paucis admodum & elegantissime Quintilianus VI. institu. or. appendit. Athenis, inquit (quo nomine Ariopagum intelligebat) affectus mouere, etiam per praconem prohibebatur orator. Hoc etiam illis fuit eum decem uiris Venetis commune: nunc etiam incipit & in nostris summis curijs esse familiare. No uerunt enim senatores clarissimi longo rerum usu edocti, nil esse quod rhetorum et causidicorum eloquentia uersutia uel non possit euerti, inq; diuersum trahi,

trahi, ita ut ex summa equitate, summa iniuria, et diuerso, procreare uideatur, si semel auditorum aut iudicum animos in sua sententia traduxerint. quae peste etsi hodie careant curiae nostrae, tamen longe crudelius monstrum domi alebant causidici quidam, opiniones doctorum opinionibus addendo, diuersasq; iuris scripti in equi boniq; euerfionem allegando, & (si nihil aliud) curiam ipsam occupando ne aduersarij causam intelligat: donec tu Poyete Cancellarie aequissime, illis nebulonibus praescribendum regia sanctione curasti: ne quid adferrent allegationis in simplici rerum narratione, pariter in questionibus et probationibus, uetuiisti. Verum ad institutum redeo. Tanta erat Ariopagitis in iudicando fides & integritas, ut si quis etiam scelestus admodum creditus, post causam apud illos dictam euaderet impune, nulla eum uis, nulla auctoritas posset de ea causa appellare. Nulla illic erroris propositio, nulla secunda senatus occupatio locum habebat. Forma iudicij talis fuit. Coniecto in uincula reo (singe de caede agi) per pracones & apparitores uocabantur interfecti hominis necessarii, domestici, parentes, amici: quorum arbitrio (quod hodie iudicij equitate fit) de poena statuebatur, ferebaturq; sententia secundum damni accepti rationem: qui mos hodie quia est Turcis in usu, & me referri amplius potest. Cadhi, quod nomen apud Arabes

bes iudicem significat, comprehēso reo homicida, curat statim sisti parentes perempti: & si illi desint, necessarios, aut illos ad quos ex illius uita utilitas peruenire poterat. Alioqui si desint illi, nomine principis & legum, more procuratoris aut aduocati regij, iuris scripti & talionis pœna punit. Rogat presentes utrum malint hominē talione an multa puniri, ferturq; pro illorum uoto, si tamen modum non excedat sententia. Aestimant hominem solidum sexaginta asprorum millibus: quæ summa ad nostram pecuniam aestimata mille & ducentos aureos numos reddit. Nam asprū genus argenteæ monetæ est nostro Caroleo numo penè par. Id æris compēsāt mortis damnum. Dimidiū, hominis dimidij loco adiudicatur. Dimidius homo est, cui pes, manus, oculus, aut præcipuæ partis corporis usus deest. Paris proportionis ratio in corporibus aut inutilioribus partibus obseruatur. Verum ista compensatio ideo rarius fit, quod non statim, flagrantiq; (ut aiunt) delicto possunt unā sisti reus et affines. Pupillis, mutis, linguaq; impedita hominibus succurrit prætor in rebus pro conditione aestimandis. morte itaq; aut multa reum illorum nomine multat. Ariopagitarum ut erat maxima in iudicando diligentia & sedulitas, ita rarius id muneris infrequentiusq; subibant. Singulis enim mensibus tribus tantum diebus iudicabant quinto, quarto, tertio Cal.

Cal. cuiuslibet: qui dies ita græcè dicti sunt. τριὰς γὰρ ὁλιβοῦτος, δίημι ὁλιβοῦτος, ἑνὶ ἡμέρᾳ ὁλιβοῦτος, id est quarta, tertia, secunda decrescens et iam finientis mensis. nam græcos Calendis carere uel parœmia doceat. Præterea non coibant, nisi ob rerum necessitatem fieret ἡ σὺν ἡμέρᾳ βυλὴ, id est indictium consilium: cuius conditio quod ad magnum numerum attinget, nō est absimilis magnis Venetorum comitijs, singulis octonis diebus semel ad magistratus deligendos tantum cogi solitis. De hoc senatu, multisq; alijs cum Romanis & Gallis, tum Atticis scripsit utriusq; linguæ instauratæ lumen G. Budeus in annot. primis in Pædect. l. ultima, de senat. cuius sententiam etsi ex ipsis unde illam desumpsit authoribus possem adscribere ne quid prætermisisse uidear, paucis, adferam. Ait itaque ex Luciani uerbis, iudicia noctu & silentio in Ariopago tractari solita: primò, ne dicentis rationem ullam apud se haberent, qui rem nudam sineq; proœmio & personarum ratione audire uellent: alterum, ne interruptionibus inter disputandum fieri solitis, se interpellarent, aq; sententia dimouerent. Inde nata est parœmia, ἀποταγὴ τῆς ἀντιφρονέας, Ariopagita subtracentior, dici solita de prudentibus & taciturnis uiris. Nec uerò una tantum fuit taciturnitatis ratio. nam & reum præterea attentius respondentem audiebant, & iudiciorum secreta nunquam euulgare

solebant: tabellaresq; edebant sententias, ne ex maioris authoritatis, etatis aut eruditionis uiri, qui prior sententiam dixisset, præiudicio ab opinione sua discederent, aut (quod multi solent hodie) ad idem, responderent. Cum illis in tabellari sententia conuenit ferè omnibus Venetis magistratibus, ea de causa quam supra attuli: cum X. uiris autem capitalibus, ne prodeant in uulgum aut sententiæ, aut secreta iudiciorum: utrisque optimo iure sanè. Illo rum authoritas enim nūquam potest imminui, dum aresta illorum nunquam rescindi aut calumniari contemni uē ab cæteris magistratibus, aut etiam à plebeijs possunt. quare quæ in republ. pestis oriri deterior possit, nō uideo. omnia enim pessum eunt, cum semel aut imminui aut negligi legum & magistratuum uis coeperit, sensimq; iugum infringi ceptum excutitur. Itaque meo iudicio non deberent illi magistratus à quibus non est prouocatio, tam temere euulgare sententias, ne arbitrio uutiligato rum illic animomiae pleræq; reperiantur. Post Græcorum sententias uidendum quid Latini de Ariopagitis scripserint. Valerius Maximus de illis ita scriptum reliquit: Eiusdem urbis (de Atheniensibus proximo capite egerat) & sacrosanctissimum consilium Ariopagus quid quisque Atheniensium ageret, aut quonam quæstu sustentaretur, diligentissime inquirere solebat: ut homines honestatem,

meniores

memores uitæ rationem reddendam esse, sequerentur. Eadem bonos ciues corona decorandi primò consuetudinem introduxit. nam & uirtutis uberri mum alimentum est honos &c. Quum istud ita habere sit scriptoribus compertum, credendum est, quo tempore non iudicabant, id perquirere solitos. Ut ut sit, certum est insigni quadam prudentia & penè diuina fuisse, quòd Cicero acerrimi iudicij homo illum senatum cum mūdi rectore Deo potius comparatum uoluerit, quàm Romanum. Ait enim: Negare hunc mundum prouidentia regi, idem est ac si quis dicat Athenas sine Ariopagitis regi cōsilio. Quod ait Plinius Naturalis historię septimo, primū capitis iudiciū actū in Ariopago, mihi non uidetur rationi consentaneum. Ex omnibus enim Græcis authoribus liquet Solonem hunc magistratum instituisse (quod iam docui) quasi ad seueritatis ephetōn moderationem. Atqui Draconem, qui hos instituerat, longè Solonem precessisse constat, tamq; seueras leges in improbos statuisse, ut pœna capitali uel quodlibet holusculi furtum plecteretur: unde dici uulgò solebat, Draconem non atramēto, sed sanguine humano leges scripsisse. At quis credat fieri posse sub tali legū seueritate, tanto tempore tot improbis in republ. perpetuò agentibus, ut omnibus seculis sit uerum dictū poetæ, τὰ χερσὶν ἀνθρώπων, deteriora uincunt, neminem improbitatis de-

23 DE MAGISTRATIBVS
 disse poenas? Fieri sanè non potest. Quòd si quis
 comendat Plinium intelligere in Ariopago, id est
 Athenis, aut suprema literarum memoria: primum
 quidem esse uerum uix poterit, quum ante ullum
 Græcorum imperium, iam florentissimæ res Persa-
 rum, Assyriorum, Indorum, Aegyptiorum, Syro-
 rumq; ipsa uetustate collapsæ fuissent, quæ sine faci-
 norosorum pœna regnare tandiu non potuissent:
 Alterum non arguit uerum fuisse, etsi scripserit ne-
 mo cuius saltem extens scripta. Quanuis enim lite-
 ræ ipsæ præclarorum facinorû iuxta hominum me-
 moria sint conseruatrices, tamē non statim est cre-
 dendum, si quid aut nulla hominum memoria, aut
 nullis literarû monumētis est celebratum, id proti-
 nus non fuisse: nec si quid ignoras, id propterea mi-
 nus in rerum est natura: nec, ut inquit Lyricus,
 Sola comptos arsit adulteri
 Crimes Helene. Et paulò pòst,
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi. Pauloq; mox,
 Paulum sepultæ distat inertie
 Celata uirtus.
 Itaque nulla in parte uero consentanea dixisse ui-
 detur Plinius: quod etsi illi in hoc loco, inq; multis
 alijs conigerit, non est mirandum, quum uir sena-
 toriæ dignitatis, inq; reip. muneribus occupatus,
 succisuius horis uix posset quot excerptis describere
 re.

ATHENIENSIVM. 24
 re. Hanc uerò sententiam lectori excutiendam re-
 linquens, ad alia transeo. De huius senatus dignita-
 te sunt omnia apud authores plena: uerum una ora-
 tio Demosthenis in Aristocratem, hunc satis ape-
 riet: quæ quia amplissime quæ iam tradidi expli-
 cat, ad illam lectorem remitto, quum alioqui nō sit
 à me in illo describendo prætermisum.
 DE NOMOTHE TIS.
 Cap. V.
 NOMOTETΩN nomine plura Græci dignita-
 tum genera intelligunt: quæ mihi prius ape-
 rienda uidentur quàm ad rem de qua sum dicturus,
 ueniam. Tres olim nomothetas apud Athenienses
 fuisse, authore Suida, reperio: Draconem, Solo-
 nem, Aeschylon, non quidem illum poesi celebrem,
 sed quendam alium Athenis natum, non usq; adeò
 apud authores celebratum. Secundo vocatur le-
 gislatores quicunque sunt. Verum ut ad rem facit
 uocabulum, præcipue intelligebant Athenienses
 unum ad mille selectos ciues, quibus legû antiquan-
 darum fiebat potestas, quum non uiderentur am-
 plius esse ex reipub. usu, ac præterea illarum exa-
 minandarum quæ aut emendandæ, aut immutan-
 dæ, aut demum sanciandæ uiderentur. Est enim
 legibus humano consilio natis, quemadmodum
 rebus naturalibus, etsi paulò obscurior, nostræq;
 mortalitati minus cognita, uetustas: quam ubi sen-
 C 3

25 DE MAGISTRATIBVS
 fere, usus consuetudine aut desuetudine aut abroganda aut emendanda sunt: quod ipsum (nisi ubi iure scripto, ut uocant, id est Casareo siue ciuili uidentur) in iure ciuili Romanorum patet. Nam bona pars de seruitutibus, de seruis, noxa, iure personarum, hereditatis uaria distributione, et infinitis alijs tractationibus agit, quæ in Gallia (ubi præcipue ius ciuile, quod consuetudines uocant, atque regia et curiarum placita locum habent) ut parum est in usu, nisi ut à simili iudicando, ita partim explodendam censerem, ut tempus illud quod studiosi iuris in illam insumunt, daretur iuri ciuili, postquam quæ nobis sunt in præcipuo usu, diligenter didicerint. Nobis propositi nomothetæ ius tantum habebant referendi coram populo toto, probarentne an improbarent leges plebiscitaq; nec enim poterat ulla rogatio probari, rataq; haberi, quin uniuersi magistratus nomothetis subscripsissent. Hi etiam iudicandis grauioribus causis solebant interesse, eorumq; sententiæ si non pareret aut actor aut reus, tribus drachmis præsepte archonte multabatur. Hæc est Pollucis sententiæ. Verum Budæus ex Demosthene paulo aliter latiusq; explicat quomodo illæ leges solerent proponi. eius ideo uerba adscribam: Solonem commemorat Demosthenes inter alia cum legibus suis hoc quoque instituisse, quum lex aliqua ad populum ferretur, ut à legisla-

ATHENIENSIVM. 26
 à legislatore primum recitaretur, deinde in loco maxime celebri totius urbis maximeq; conspicuo proscriberetur, ad tertiam concionem usque, (non aliter atque leges Romæ trinundino die promulgari solitas Macrobio referente nouimus) inde scribere ut daretur palam pro concione legenda: ut si cuiquæ quid non placuisset, in medium id proferret: et si ea tum quoq; populo placuisset, ita demum nomothetæ daretur postremum probanda, qui uti eam probasset improbasset uel, ita ferretur, antiquareturue. Ipsi autem nomothetæ ex iudicium numero deligebantur, ut eam operam populo iurati ipsi nauarent. Hæc Budæus: cuius comparatio ut planior fiat, locum Macrobij adfero: Rutilius (ait) scribit, Romanos instituisse numdinas: ut octo quidem diebus rustici opus facerent, nono autem die intermisso rure, ad mercatum legesq; Romam accipiendas uenerent, ut et scita atq; consulta frequentiore populo referrentur, quæ trinundino die proposita, à singulis atque uniuersis facile noscebantur: unde etiam mos tractus ut leges trinundino die promulgarentur. Hactenus Macrobius.

DE LEGVM CONSERVATORI-
 bus, quos Græci νομοφύλακας dicunt.

Cap. VI.

Differabant à nomothetis νομοφύλακας, quibus à legibus seruandis ut nomen, ita et officium et

rat. Frustra enim fuissent à nomothetis leges exploratae probataeq; nisi praescripti illarum sit usus, secundumq; eas iudicaretur: quod nomophylaces ut fieret curabant. Cicero libro de Legibus tertio, illorum officium diligenter explicat: Graeci hoc diligentius, ait, apud quos νομοφύλακες creantur: nec ij solum literas (nam id quidem etiam apud maiores nostros erat) sed etiam facta hominum obseruabant, ad legesq; reuocabant. Haec Cic. secundo dignitatis gradu erant Athenis νομοφύλακες, ut qui *ποσειδων* (quorum nomen à primis sedibus quas illi ante ceteros habebant, deductum est) assiderent, strophio quodam lineo (quali honoris gratia dux Venetiarum hodie ornatur) capite redimiti. tantus erat honos priscis incolumitatis reipublicae conservatoribus, tantum legum studium. Idem enim est nullas habere leges, & multas quidem scriptas habere, nullis uero uti. Ceterum is ordo legi solebat ex ipsis Ariopagitis: illorumq; praestantissimi etiam hanc curam legum habebant sanciedarum, tuendarumq;: quod erat sacrosanctum munus. *παρόνομοι* uero νόμον in ius rapiebant quisquis legem omnium consensu nondum examinatum, ueluti diutius proscripam, inter probatas recipi curaret, quale ab oratoribus factionum & quaestus gratia solebat fieri. Nil enim uetat, homines in uno constitutos ordine, dum aut ab officio quandoq; respi-

rando

vando supersedent, aut quum causa uehementior urget, uario tempore uarijs alijs muneribus in Re publica fungi: quod in supremis Galliae curijs maxime patet. Illarum enim partes quaedam, quae ad capitales causas ab inferioribus, aliae quae ad rerum actionem sunt constituta, perpendentes, adprobant uel reprobant: itaq; rata habetur sententia. pars indictiua concilia, alij peculiarem quandam causarum cognitionem (commisiones uulgo, & relationes litium uocant) statutis temporibus, alij rationes rerum fiscalium, & alia sexcenta officia subeunt, quum tamen unum sint corpus, & curiae Praesides Consiliarijque dicantur. Antiqui uero non usque adeo rerum longo usu edocti, nec adeo periti quomodo unus idemq; magistratus multis uarijsq; rebus praesse posset, uarios deligebant ordines ad singula, quae ab uno hodie fiunt senatu. Non sunt his absimiles quadraginta uiri causarum capitalium apud Venetos. Nam de criminibus & causa integra & ex prouocatione cognoscunt, legumq; maiestati cum VI. uiris sex regionum urbis (uocant uulgo sextariam) praefectis praesunt, praesenteq; ac arbitro sententiarum Duce de illis statuunt. In hoc uero differunt, quod sunt illorum in rebus capitalibus sententiae Decem uiris ex prouocatione obnoxiae. Praeterea si quid in Ducem, Rempublicam, religionem, inq; naturae perniciem (cuius

modi est cinédica fœditas) admissum est, statim id vindicant decemviri. Legibus conseruandis, pariter & idoneis iudicibus in singulas prouincias & loca deligendis, præsent apud Turcas duo uiri magna coronâ doctorum & bonorû uirorû septi (cadilescher uocant) primæ authoritatis, prudentiæ & scientiæ uiri, quibus iudices coguntur rationes reddere, inq; sententia parère, quum quicquâ malè iudicauerint. Prouocationes enim apud illos & fiunt, & ab ipsa suprema curia quâ diuam appellant, remittuntur. Quum uerò casus ratio postulat, tunc uterq; senatus de illo cognoscit & iudicat præside uno quatuor Bassadum, præsentib. uerò omnibus primæ authoritatis uiris. Hi ordines id officij explent quod apud nos Cancellarius, qui reuera solus *νομοφύλαξ*, id est legum uindex dici potest. Cogit enim, ueluti in corpore animus, omnes iudices & magistratus secundum leges æquiq; & boni præscriptum iudicare: & si quis contrâ fecerit, aut poenam ipse decernit, aut cum summo Gallie consilio re agitata, præmijs digna refert, quicunque legum maiestatem imminuerit. Ediuerso tui in remp. animi beneficio Poyete, quotquot ipsa uirtus ad magistratus potest euehere dignitatem, non fauoribus, non sordibus, non demû secundum ambitionem (quæ res non pauca ante tua tempora præclara ingenia deiecit) sed infracto animo eue-

his promouesq;: quod & si debebat illorum qui ante te in illo fuerunt officio, munus: tamen re ipsa apparet te plura uirtuti biennio nondum exacto dedisse, quàm tota patrum memoria ullus Cancellarius fecerit. De dignitate uerò Cancellaria, & cæteris Gallie magistratibus aliâs. Vnum uerò addam, quod Cancellario & nomothetis atque *νομοφύλαξ* conuenit, ob uitæ integritatem esse in perpetua dignitate, quoad uita & æquitas comes fuerit.

DE QVINGENTIS VIRIS.

Cap. VII.

Οὐκ ἔστιν ἄλλος, quingenti uiri, nomine ordinis numerum aperientes, tam dignitate, fama, quàm officio, secundum post Ariopagitas locum obtinuerunt: quorum apud Græcos authores ita frequens est mentio, ut nulla planè causa, nulla oratio illos non celebret. Hi enim ciuilia munera, rerûq; actiones, de quibus quotidie popularibus lis oboritur, iudicare solebant. Tempore functionis ab Ariopagitis ita differebant, quod hi erant *ἀριόδοτοι*, permutato rij, id est quotannis sorte eligi soliti: illi erant *ἀριστοκράται* *ἡρώδου*: ut iam antè dixi. Erant hi quo tempore iudicabant, quo in munere sunt prætores & suppraefecti, quos bailliuos aut locû tenentes ciuilem dicimus. Annuo uerò spatio tantum eam dignitatem habebant, ne (quod nimis crebrò in locis non paucis experimento uidetur) sordes, atq; cæte

re quæ inter iudicandum possunt euenire corrupte
le, beneficio prorogata dignitatis tegerentur ale-
rēturg. Magnus uerò numerus faciebat (quod ea de
re seruatur in curijs quas parlamenteas uocant) ne
facile quid uicij in consortium irreperet. Verum
quia tanta multitudo una & in uno posita loco
uix potuisset sua exequi munera, in decem partes
diuidi solebant secundū tribuū numerū: quibus sin-
gulis quinquagintaui ex eo numero obtingebāt,
suoq; loco triginta & quinque dierum spacio ius
dicere consueuerant. Is uerò dierum numerus de-
cies repetitus annum lunarem trecentis & quin-
quaginta diebus constantem, qualem Athenis ob-
seruare solebant, reddit. Noster uerò solaris illum
diebus quindecim & quadraue superat. Propter
item copiosam multitudinem ex illis quinquagin-
ta, X. eligebant, quos *πρωτοδίκας*, id est præfides (ut
dixi) nominabant: ex quibus ipsis tantum septem,
per singulos scilicet dies hebdomadis, sortitō elige-
bantur. Quo die quisq; rebus præerat, arcis con-
seruabat clauēs, dicebaturq; *ἡγεμὼν*, præses, &
πρωτοδικὸς & *ἀρχοπρόδικος* *πρωτοδικὸς*, cui arcis clauēs cre-
debantur. Verum de his paulo post. Quum quin-
quagenarius numerus suo officio fungeretur, uoca-
batur iam mutato nomine prytania, aut *πρυτανία*
πρυτανία, tanquam à frequentiori cura *πρυτανία* *πρυτανία*
recondendi & seruandi frumenti in publicam
necef-

necessitatem. Non desunt qui dictos *ἀρχοπρόδικους* & *πρωτοδικούς*
uelint: τὰ *πρωτοδικα* uerò pecunias publicas es-
se, quas actor & reus etiam post iusiurandum
de calumnia (in quo fidei bonæ anchoram ut præ-
scripto legum ponimus, ita omnino parum fidei
esse uidebant) in ararium publicum deponere co-
gebantur: ut qui causa caderet, disceret etiam hæc
multa iam oppignerata atque deposita, nec temere
iudicis aures occupare, nec litem iniuste incipere,
aut alterum iniuria in ius rapere. Licebat enim cui
libet, aduersarium, aduocato teste, qui assereret in
ius uocatum uenire noluisse, in ius rapere atq; tra-
here nolentem, non modò Athenis, sed & Romæ.
Athenis uerò pecunia deposita, loco testis erat a-
pud Romanos uocari soliti. Proculdubio mea qui-
dem sententia, si præter iusiurandum de calumnia,
multa quædā pro litis ratione deponeretur, ab a-
ctore præcipue, & ex illo arario satisfaceret iudici-
bus iustis in causis uersantibus, ad hæc inde desume-
retur nomine tenuiorum, qui potius perderent
suum contra potentiores ius, quam summam depo-
nere possent lite dignam, ut temeritas debilitati
consuleret: tolleretur maximum fomentum litium.
Quis enim credat ut uel pili faciat sacramentum,
qui proximi uita, fortunis, famæ demum moliri in-
fidias non erubescit? Verum parum uiderer consu-
lere multis sanguisugis, litiumq; alumnis. Redeo
itaque

itaque ad meos Prytanes, quos ἀνὰ τὸ πρυτανείον, id est a sportula dictos ostendi. Illa pecunia depositis cumulata, iudicibus persoluendis, & illis quibus meriti in rempublicam & uirtutis ergo uictus dabatur, alendis seruiebat, τὸ πρυτανείον crebro minabantur sceneratores debitoribus se in aerarium deposituros, ubi plus tempore non poterant amplius petere, ut scilicet miseri debitores ere alieno obruti, cum non possent statim esse soluendo, cogerentur augere foenus. Huius rei fidem facit Aristophanes in Nebulis, his uerbis,

ὁ δὲ πρυτανεὺς ὃ ἀνὰ τὸν σὺλιν ἐστίν.

Moriar nite in ius depositis prytanijs uoco. uerba sunt sceneratoris ad oberatum. Singulari autem uoce tantum τὸ πρυτανείον locus erat in quo iudiciorum causa coibant prytanes, unde nomen. Præter ea ubi de rep. benemeriti diligenter & colebantur & alebantur. Maximum hunc honorem in rep. fuisse, Cic. primo de Oratore, testis est locupletissimus, ubi de Socrate agit his uerbis: Erat enim Athenis reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi poenæ æstimatio. ea sententia quum iudicibus daretur, interrogabatur reus quam quasi æstimationē commeruisse se maximè confiteretur: quod quum interrogatus Socrates esset, respondit se meruisse ut amplissimis honoribus & præmijs decoraretur, & ut ei uictus quotidianus in prytaneo publicè præberetur,

tur, qui honos apud Græcos maximus haberetur. Hæc Cicero. Hic ordo solebat edicta, decreta, psephismata (ut Græca uoce Cicero dicit) plebiscitaq; omnia explorare, ac de legibus perperam latas sententiam ferre. alioqui enim sine illa prouidentia facile imperit & plebi fuisset impositum. plebs enim non rarò ea rogat, & probata cupit, quæ manifestò in eius ruant perniciem, nisi consilio et prudentia coërceatur. Primum itaq; populares pro rerum suarum usu edicta proponebant, quæ statim ab eo uiris perpêsa Thesmothetis dabantur, ut iam docui: qui si probassent, incumbibat opus nomophylacibus, ut proclamari & seruari curarent. Erat in illū grauissima actio, qui ex populari consensu solum probatam legem, ratam asseruisset, & in loco probatarum adscripsisset, dicebaturq; τὰ πρὸς τὴν νόμον, id est perperam late legis actio. ille qui accusabatur, ὁ παράνομος ψήφισμα γράψας, qui iniquum & præter morem decretum scripserit, qualiter fecisse Androctionem & Aristocratem, eloquentissimis orationibus monstrat Demosthenes. Verum de hac re scripsi iam in de Actionibus. Ab hoc ciuili & quotannis mutari solito magistratu, fastidies, bellorum tempora, fœdera, legationes, rogationes, edicta promulgata, et in summa ad priuata usq; quæcumque rationem temporis habebant adnexam, supputari & scribi solebant, ueluti apud Romanos

35 DE MAGISTRATIBVS

Romanos à cōsulibus, hac forma *ἐπὶ ἀρχοντας πολυ-
κλῆς, μὲν δὲ βονδρεμῶν ἐκτὶ ἐπὶ δὲ καὶ φύλῃς πεντα-
βούλους πανδιονίδος, Δημοδῶντος παλαιῶς ἔχρασε* *ῥή-
ματα*. Principe Polycle, mensis Iulij decimasexta,
tribu Pandionide iudices reip. exhibēte, Demosthe-
nes Pæaneus decretum tulit. Qui hic nominaba-
tur, erat *ῥήτωρ*, de quo suo loco: quæ tribus adfer-
tur, illa est cuius 50 uiri ex quingentis sumpti Rem-
pub. tunc moderantur. Ceteri Græci ab Olympia-
dibus, Mosolami à Muhamede, nos à Christo, Iu-
dei à mundi exordio, & quæq; gens ferè à capite
persuasionis rationes, init temporum. Ad alia nūc
transirem, nisi horum iudicum officium me admo-
ueret quadraginta ciuiliū causarum iudiciū apud
Venetos: qui ut magis innotescant, paucis Reipub.
præstantissimæ mortem iudiciorum exponere ui-
sum est. Ter quadraginta uiri, non ita tamen ma-
gnæ authoritatis nobiles, eliguntur ita, ut XXIII
mensibus tam capitalibus quàm ciuilibus præsent,
hoc modo: Primi quadraginta noui causis extero-
rum & peregrinorum, quorum ingens Venetijs
multitudo agit, octonis illis mensibus præsent uelut
i loco tyrocinij: post quod tempus urbanis de re-
bus, substitutis in suum locum alijs, iudicant. In pri-
mo uerò loco, ordo ille consilium nouum, in secu-
do uetus, aut (ut uulgò) quadraginta ciuiles, dici so-
let. Iam exactis in duobus illis sedecim mensibus, ue-
luti

36 V A THENIENSIVM.

luti probati, committuntur capitalibus causis iudi-
candis, loco ciuiliū XL uiri criminales dicti.
Eam uerò dignitatem tunc assequuntur, quanuis
sint ut plurimum iuniores, ut in senatum admittan-
tur, iusq; suffragij etiam habeant in causis grauioribus.
Ad hæc triumuiri ex illis in binos menses eli-
guntur sortitò, qui præterquàm quòd ius suffragij
habent, etiam Duci, qui magnus est honos, sua quis-
que uicissitudine asidere potest: pariq; cum ipso
authoritate de rebus ipsis tam ad senatum quàm
ad magnum consilium potest referre. Forma uerò
iudicandi & in ciuilibus & in capitalibus causis
fermè una est. Suffragijs enim sit, quod olim Roma-
nis in usu fuit. Veneti enim causa ultro citroq; agi-
tata, habent tres diuerso colore urnulas, in quarum
unam condemnationis, in alteram absolutio-
nis, in tertiam dilationis amplioris discussionis gra-
tia, globuli linei demittuntur, ita ut nemo possit
ex præiudicio alterius fauori dare locū, nec etiam
ex suffragij decidentis in urnam sonò. Extracta sus-
fragia imponunt causis finem. Romani nō calculis
aut fabis globulis ne, sed duab. literis condēnabant
aut absoluebant: duabus, non liquere significabant.
A, ut notauit Asconius Pedianus, salutaris erat lit-
tera, absoluiq; reum petebat. C tristis, condemnabat.
NL, non liquere notabat. In capitalibus causis à
Græcorum usu & literam, quæ ἀνάγκη, id est mor-

tem significant, accepisse etiam Romanos, nigrūq;
theta appellasse, literarum monumentis reperio.
Verū ad mea me recipio.

DE ARBITRIS.

Cap. VIII.

Q Via causarum ciuiliū maior numerus quoti-
die oboriebatur, quā quibus terminandis, et
nouis audiendis satis essent quinquaginta uiri tri-
bunū: ut hic succurreretur, quadraginta quatuor
dicuntur, id est arbitri eligebantur, partim sorte,
partim electione. Nam sexagesimum annum exces-
sisse illos oportebat, et non infimæ esse notæ, sed
insigni probitate uiros: quam obrem eligi solebant:
in q; locum constitutum bona pars cōstituebantur,
ubi à litigatoribus possent statim conueniri. Sic ue-
rò adibantur. Actor et reus ex composito quosuis
deligebant ex eo numero, ea lege, ut si lis apud illos
contestata inceptaq; esset, necesse esset, ut et apud
Romanos, illic terminari: alioqui multabatur, qui
sententiæ illorum non paruisset. Succurrebatur ue-
rò læso, duplici remedio. Nam et illic iudicij cau-
sam reddebant, et ex appellatione poterat adiri
iudex ciuilis, causq; succurrere. Hæc De-
mosthenis ex oratione natæ sententiæ est. Bu-
dæus paulo latius explicat ex Polluce quot arbi-
trorum essent genera. Oī nūq; electi, erant
quos

Quos litigatores sibi deligere poterant, quibus con-
trouersie rationes explicatas crederent. nat' in-
probat' et alius, per causæ permissionem. Alij uerò
indignos, id est sortitō electi ex magistratuum decu-
rijs, non ueniebant pro litigantium arbitrio, sed
sortitō priuatis causis deligebantur ex iudicum de-
curijs, non secus quā olim apud Romanos ex iu-
dicum decurijs prætor ordinabat, hodieq; in cu-
rijs Gallie uiris cōsularibus fit, non quidem ut iu-
dicent, sed ut exacte perpensa lite, et eius appen-
dicibus, senatui iudicature referant. Hæc sententiā
facile confirmari potest ex loco orationis Demo-
sthenis in Aphobum, quem expilatæ hereditatis
accusat. Locus ita habet: ἐν τῷ νῦν κρινομένῳ δὲ δίκῃ
τῷ Ἀφόβῳ, καὶ δὲ τῷ ἔργῳ ἀποδείξαι τῷ κρινομένῳ
ἐμῇ, ὅπως τὸν δίκαν οἱ δίκαιαι δὲ ἀνούσαντες ἴσ' ὅτι
αὐτῷ δὲ καὶ τοῖς τοῦτον φέροντες καὶ τῷ δίκαντι, πρὶ
αὐτῷ ἔγνωσαν, καὶ δίκαν τὰν αὐτῶν ἐτίμησαν. Ad arbi-
trum igitur sorte datum quum uenisset Aphobus,
obiectaq; diluere non posset, damnatus est ab arbi-
tro. Iudices porro ad quos pronocauerat, quū cau-
sam cognouissent, eadem ipsi cum arbitris compro-
missarijs etiam illius amicis, cumq; ipso sorte dato
arbitro pronunciantes, litem homini decem talen-
tis æstimarunt. Compromissarios arbitros ius ciui-
le uocat, ob pecuniam ab actore deponi ueluti com-
muni periculo et consensu solitam, quam qui cau-

sa cadebat, soluere cogebatur. Antequam à sorte digredior, quia deest hodie in Gallia exemplum suffragiorum & sortis (nisi quòd quidam decoctores nos in sortibus exempla in suis bianchis, ut aiunt, docent) uolo paucis præstantissimè nostris temporibus pro sua magnitudine reipub. modum sortium exponere. Ea Veneta est, aristocratia & monarchia ita temperata, ut nec magistratus summi sine Ducis præsentia sententiæq; nec uicissim ille quicquam propria ausit potentia statuere, adeo ut ne progredi quidem tutò tempore belli in medium possit sine capitis periculo, nisi sex uiros regionum ut minimum comites habeat. Nostræ Galliæ administrationi, quæ etsi lumine literarum diu caruit, tamen longe dignitate, scientia, prudentia demum summa, cæterisq; rebus quæ ad magnitudinem faciunt Reipublicæ, est omnibus facile superior, quicquam detractum nolo: quin ipsam olim, nisi me aliquis præuertet, illustratam memoriæ posteritatis commendare decreui. Sed ad fabas, calculos, sortesq; uenio. Octauo quoq; die comitia adire tota nobilitas annum ætatis uicesimum prætergressa solet, nec tamen omnes sine discrimine ante XXV annos (nisi qui sortis, quam quotannis apud senatū à XX. anno in XXV. tentat, beneficio id assequuntur) adire possunt. Qui uerò debeant eligi ante XXV. ætatis annū, asserta prius præsentē utroq; parēte

aut

aut affine proximo cum testibus idoneis sua ab utroq; parente nobilitate, die XIII. Decembris conueniunt, eorumq; nomina in urnam conijciuntur: demum altera urna pari numero habet tot pilulas, quot adsunt iuuenes. Sunt uerò globuli argentei omnes, præter quintam partem quæ aurea est. Dum itaque educitur à principe nomen quodcumque, educitur et fors. si argentea, reijcitur in proximum annum. si aurea, probatur, consortioq; consilij magni aggregatur. Consilium ergo illud in potentissima aula coactum, omnia suffragijs tacitis magistratuum & dignitatum genera deligit. Vbi tota conuenit nobilitas, audita statim hora solita clauduntur fores: nec licet ulli ante comitiorum finem, qui occasu solis fit, exire. Occlusis autem foribus: scriba maior è suggestu, ut omnes audire possint, significat qui illo die magistratus sint eligendi. Sedent omnes in decem sedibus longissimis, nisi qui sunt aut comitiorum præsides, aut qui Duci in suggestu, si adsit, sedenti, dignitatis ergo asidere solent. Locantur demum urnæ tres ante Ducis tribunal: una in dextra parte, altera in sinistra, tertia paulò sublimius in medio duarum: quibus ipsis consiliarij tres asident, quibus ueluti censoribus extracti globuli aurei qui ex urnis educuntur, ostendi solent, ne scilicet quisquam posset per ambitionem asferre domo. Præterea singulis comitijs so-

set signum in ipsis mutari sortibus, ueluti militaria tessera: ne si idem semper maneret signum, posset confingi ab ambitioso ciue. In duabus primis urnis sunt tanta copia argenteæ pilulæ, ut possint numero ciuium satis esse. in singulis triginta tantum aureæ. in illa quæ media est, sexaginta tantum sunt, quarum aureæ sunt triginta et sex tantum. Vocatis secundum sortem ad sortes subsellijs quatuor classibus distinctis, ueniunt singulatim ad urnas: in quas quemque demissa manu inde globulum extrahere moris est. qui autem argenteum tulerit, redit in sedem frustratus: qui aureum, ostendens audenti urnæ consiliario, transit ad mediam: ex qua si argenteum educat, speluditur. qui utramque sphaerulam auream habet, is ex electoribus est: qui singulis ex quatuor classibus noueni eliguntur: electi uero cōscendunt suggestum, illicque a scriba nominantur, ac statim in conclaue (prius tamen in Reipub. uerba iurati, se sine ambitione, fraude aut fauore electuros uiros bonos magistratibusque idoneos) statim concedunt, electuri et nominaturi, suffragijs inter se etiam agitatatis, uiros in singulos magistratus. Idem faciunt et alij nouem, tertij item et quarti ad triginta sex usque, tamē ea lege, ne sint usquam plures duobus ex eadem gentilitate electores. Itaque ubi primus electorum numerus est selectus, omnes eiusdem gentis affines exire coguntur, et ita secundi, tertij et quatuor-

ti, quo ad electio electorum fit absoluta. Singuli itaque nouem singulis nominatis magistratibus aut praefecturis singulos deligunt, ita ut in maioribus dignitatibus sint semper quatuor competitores, in minimis duo. quibus expletis, produnt nomina, ut in suffragia eatur, et qui plura tulerit, eligatur. Nolo interim omittere, quod praeclarum illic est, electorem unumquemque, eius quem nominauerit, si eligatur beneficio suffragiorum, fideiussorem esse, et si quid pecuniae publicae auerterit, praestare debere. Nominatis competitoribus, statim omnes parentes illius cuius nomine primo in suffragia itur, excedere aula coguntur, quo ad suffragia sint lata: tum reuocatis illis alij uicissim exeunt sequentis affines, et sic ad ultimum usque. Praeterea obseruant ex suggestu, unde prospici in totam aulam possit, ne quis qui parentem iam forte electum intellexerit, captet ullum aut signis aut colloquio: quod qui admiserit, ambitus notatus, expellitur, honoreque suffragandi eo die caret. nec enim licet ulli a quo electi electores sunt, nisi exire generis causa iussus sit, se loco semel accepto mouere. Id quidem aliquando, non tamen sine magno tædio, noui, quum adhiberet illic a patricijs uiris, qui me et honoris et discendi eos mores gratia illuc crebro ducebant, ab hora serè prima pomeridiana, qua comitia occluduntur, ad occasum usque solis retineri illicitan-

diu moleste ferens. Interea dū electores sunt in com-
clau, uiatores lineorum suffragiorum cuique nobi-
lium quantum potest pugillo capere, dant, inq; ma-
gnum, moreq; illorum brachiale amplum factum
demittūt. Pueri uerò statim adsunt cum urnulis bi-
na concauitate, anteriori alba probandi, postero-
re uiridi reprobandi, ita tectis, ut per foramen im-
missa in illas manu suffragium in utramuis demit-
tas, incio etiam qui te diligenter obseruet, edito se-
pius illius cuius suffragia petunt nomine, quibusq;
in magistratibus fuerit, si aliquos gessit: statimq;
omnia suffragia à tota corona accepta, in duo uasa
demittūt: quorum unum de Si, pro albo scilicet ur-
nula uentre: alterum de Non, uulgò dicunt, id est
probandi & improbandi, ex quibus illico suppu-
tantur mira arte & facili. Habet enim scriba tabu-
lam certo foraminum numero semiperforatam, su-
per quam globulorum uis effusa statim spargitur,
ductaq; manu in superficie, quot sunt extra nume-
rum ablegat. Itaque ferè pari celeritate ingens nu-
merus, atque ipsa unitas supputatur: dum numerat
consiliarij candida à dextris, uiridia à sinistris. in-
terim pueri redeunt aliorum competitorum nomi-
ne, donec quatuor expleantur: quorum qui plura
tulerit, modo dimidia excedant (nam si pares sint,
differuntur comitia) is in magistratu est. Pariter in
ceteris fit quandiu durat dies. nam nox adueniens
usquo

usq; adeò comitia soluit, ut ne lucernam quidem us-
quam accendere liceat. Hæ suffragiorum leges, hi-
ritus. Græcis fabæ albæ & nigræ erant in usu ma-
gistratuum eligendorum, loco pilularum auri &
argenti. Ne uerò fraus subesset, habebant & legu-
mina suas tesseræ. Verum de sortibus satis me dixi-
se, ut rem illam literis elucidarè, credo. Parum ad-
modum à Dietetis nostris differebant *συνταί* (In-
quistores, uocabuli et officij ratione non male la-
tine dixeris) quorum Iulius Pollux ait fuisse offi-
cium, ut res & causas quarū natura et status non-
dum constaret, explorarent, adq; senatum uerum
ipsum referrent. quo in officio quotidie leguntur
apud nos commissarij, ut uocant: suntq; ordinarij
in causis facinorosis apud iudices tam capitales
quàm rerum ciuiliū. Habemus & nostros inqui-
sitores in singulis prouincijs, qui testes audire pos-
sunt ubi ius habent, litesq; præparare iudicibus of-
ferendas: etiam si nō prouocent partes, sententiam
ut pedanei iudices de minimis dicere possunt. Ve-
rum monuit me Pollux ne suam de arbitris senten-
tiam prætermitterem. *Διαγινταί*, inquit, arbitri su-
pra annos sexaginta nati sorte eligebantur, qui-
bus etiam sortitò *αὶ Διαιταί*, id est arbitria com-
mittebantur. Admissorum uerò ad hanc dignita-
tem, si quis suo munere aliquid in dignum commis-
sisset, ille aut graui pro delicti æstimatione multa

plectebatur, aut summo cum dedecore de illo cœtu eijsi solebat, exhibitariq;: ut nil sit mirum illos tanta æquitate ac constantia fuisse, quos si non uirtus cohibere, uitij poena terrere posset. Omnia itaque iudicia de rebus sacris apud illos ueluti sanctissimos tractabantur. Primam uerò de dijs rationem perpetuò seu in uera seu in falsa religione habitam fuisse omnibus gentibus, constat. In rebus porrò ciuilibus causam eos non potuisse dicere ultra estimationem drachmarum decem, scribit etiam Pollux alio in loco: quàm uerè, ipse uiderit. Quumq; ab se causas ad alios iudices transferrent, coniectis in urnam pro sententia calculis, acta proferenda tam actoris quàm rei apud illos designabant: accepta tamen in litis principio ab actore drachma, quam causa inferior soluebat. Ea drachma *ἀνίστα*, id est disidium dicebatur, inq; rationem *ἀρρη* rij publici referebatur: post quam, alteram qui causa cadebat, dare cogebatur. Hæc Pollux. Verum Latini quoq; uaria significatione Græca dictionis *dieta* utuntur: primumq; ea rationem quandam tenuioris uictus aut à medicis aut ipsa conditione ualitudinis ægrotis præscriptam significat: quod Cicero ad Atticum docet: Sed ego, ait, *dieta* curari incipio: chirurgiæ tædet. *Dieta* aliàs locum significat in domo, in quo uersari solemus frequenter, aut in horto, in quo expatiari moris est, atq; *ἐστία*

te cœnare. locus domesticus ille, alioqui non malè latine cœnatio appellabitur. Dietarius seruus ind: dictus est, quòd illic mensas ornare, & ministrare mensis soleret. Vlpianus Tit. de fundo instructo, *L. quæsitum*, uersus finem, meminit. Ostiarij autem, ait, topiarij, dietarij, aquarij domi tantum deseruiantes, continebuntur. Quam egregiè explicet topiarios Accursius, uideant qui illi in omnibus applaudunt. Topiarij, inquit, sunt qui uepribus et spinis agrum purgant, & faciunt fossas. Pro ijs qui locorum uarietatem exprimendo (nam *ἀνὰ τὰ τόπια*, id est à loco dicti sunt) imagines rerum omnium ex arbutis, fruticibus & herbis effingebant, statim somniavit nouum officij genus. Nolo omitere dietarium furem, qui ex dietis aliquid surripisset: cuius idem iuriconsultus Tit. de effractor. l. munerum, meminit his uerbis: Simili modo saccularij & dietarij erant puniendi, item & effractores. Vt exempla habebant detrectarios, dignū in quo somniaret uocabulo Accursius. Adeo fuit olim crebrum illud furum genus, ut tenuioris fortune homines cogerebatur apud plerosq; diuites indumenta pro foribus relinquere, si uellent admitti: quod in Atheniensibus taxat Aristophanes in Pluto, *ἀλλ' ἔτι ποῦ ποῦ τῶν κλέπτων ἐστὶν ἡ πόλις*. Nonne furaturus huc uenio? Nunc autem à dietarijs ad naucleros eo.

Non pro celebriori dignitate, sed pro maiori numero nunc *τριεταρχοι*, id est, triremium praefecti, mihi sunt tractandi: eo potissimum nomine, quod spes salutis non raro in re nauali Athenienses posuerint. Numerum authores non praefiniunt, quoniam pro rei necessitate augebatur aut minuebatur. Vnum id tradunt, communiter duodenos id muneris una obire solitos: quibus pacis tempore sartum testum nauale praestare incumbibat, belli uero etiam parere ducibus, et alijs praefectis: quae in re Veneti etiam imperatorem creant absolutae et ueluti Tribunitiae potestatis, quibus in locis classis conductae fuerit. In ciuitate enim eo iure non utitur. Trierarchorum seu nauarchorum (nam pro eodem usurpare has tres uoces Graeci solent, quauis prima ab imperio triremium, altera nauium, tertia a sorte nauium dicatur) erat praeterea munus, ut proprijs opibus et impensis in Remp. collatis naues triemesq; curarent et refici et construui. Ad haec praemonebant principes senatores urbis si quid in re nautica esset unde Resp. in discrimen posset adduci, si per illorum curam suppleri non poterat. Reuera is ordo non magistratus (quantis quidam Graeci id tradant) sed coactus ad contributiones

tributiones ciuium numerus uidetur: qui etiam hodie a Venetis legi ex mercatorum et sellulariorum atque uiliorum numero ingruente necessitate solent, non ut ministrent aliquid, sed una ars aut due unius triremis impensas persoluant: unde maxima auri uis cogitur. Aerarium uero popolare non modicum est in multis locis, quas scholas uocant, ubi sub Iohanne et Paulo, Antonio, Diua Virgine, religiosi ciuium et plebeiorum coetus fiunt. Hoc officij genus sensim labefactatum emendauit Demosthenes, lege in illos lata qui eligerentur ad hoc munus: quod cum alibi, tum potissimum patet in oratione contra Aeschinem: *ἐθένομεν τοῖς αὐτοῖς ἡπαντοδύμῳ, ἵνα ἂν τὸ τῶν ἱερῶν ἐπιδοτῶν μὲν, καὶ οὐκ ἂν τῶν ἐν αὐτοῖς πόνον αὐτῶν, ἢ τὸ τῇ πόλει βλάβησαν. ὅν ἄρα γὰρ ὡς ἀνδρῶν ἀδωμένοι τὸ ναυτικὸν ἡμῶν καταλύμενον, καὶ τὸς πῶς πλεονεκτήσει ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γινόμενος, τὸς δὲ μίσθια, ἢ μισθὰ κινούμενος τῶν πονητῶν τὰ ὅλα ἀποδιδόντας, ἢ δὲ ὑποπίσσειν ἐν ταύτῃ τὸν πόλεμον τῶν ναυῶν, ἢ δυνατόμενος, καὶ ὅν τὸς πῶς τὰ ἀνείημι πόνον ἡνέκα αὐτοῖς πλεονεκτήσει, τὸς δὲ μισθὸν ἵπτασθαι ἀδύνατον.* Volō igitur redire ad ea quae postea in Rep. gesti, et attendite denuo, quid reip. optimum foret. Quum uiderem nauale uestrum labefactatum, atque diuites collato modico ere a tributis immunes, eos uero qui mediocres aut fere nullas haberent possessiones, rem familiarem in eo absumere, indeq; uestra Remp.

49 DE MAGISTRATIBVS

Remp. longè deteriori conditione fieri: legem tulit per quam diuites quidem pro census aestimatione conferre coëgi quæ iure debeant, pauperes uerò ab iniuria uindicauit. & paulò post clarius multo aperit: ἡ γὰρ αὐτοῖς ἐν τῷ πρώτῳ νόμῳ οὐκ ἠκούσθη καὶ ἀπαρτίζεσθαι, αὐτοῖς μὲν μικρὰ καὶ ὀλίγα ἀναγκάσονται, τὰ δὲ ἄλλα τῶν πολιτῶν ἐπιτιμῶσι, ἐν δὲ τοῦ ἑκτοῦ νόμου τὸ εὐνομιαν κατὰ τὸν νόμον ἵκασθαι τὸ δίδου, καὶ διδοῖν ἑκάστῳ τὸ ἐξ ἑαυτοῦ ὅτις μὲν ἐν τοῖς ἀρχαίοις ὁ πρῶτος οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν πολιτῶν ἐπιτιμῶσι, ἀλλὰ οὐκ ἔστιν. Prima legū constitutione sedecim unā triremis unius impēsis satis facere solebant, ipsis quidē diuitibus nil aut parū insumentibus, egenos uerò ciues opprimentibus: Lege uerò mea statutum est, unum quenque pro ratione facultatum numerare: tumq; uisus est, qui primum decimam partem impēsarum triremis unius suppeditabat, posse duabus in solidum satis facere. Vnde antea non trierarchos se uocari uolebant, sed contributores. Oratio eiusdē authoris in Androktionem ferè tota est in hoc negotio declarādo. Verū præter illa quæ iam scripsi, nil est diuersi, nisi quòd solerent Prytanes coronā aurea donari bene administrata re nauali: qua negligentius curata, etiam si diligentissime cæteras officij partes absoluisent, priuabantur. Latini etiam Græca uoce appellant Trierarchos. Cice. att. 3 in Verrem, ubi de testimonijs contra illum agit: Quæ de

ATHENIENSIVM.

50

de re, ait, Charidemum Chium testimonium priore actione dicere audiistis, sese quum esset trierarchus, & Verrem ex Asia decedentem, &c. Item ad senatus cons. Trebellianum. l. Seius. Seius Saturninus archigubernius ex classe Britannica, testamento reliquit fiduciarium heredem Valeriū Maximum trierarchum, à quo petijt ut filius, &c. Facile uincuntur Athenienses à Venetis. Verū præter nouemuiros, qui armis, funibus, & nauali præsent, nil mihi scribendum reliquit Gaspar Côtarenius Cardinalis patricius Venetus: ita amplè & eleganter illius partes descripsit, ut uinci arte nequeat. De Turcarum autem apparatu maritimo, copiose egi in nostra Turcica historia. quare ad cætera ueniendum.

DE VNDECIMVIRIS.

Cap. X.

VNdecimuiros Græco uocabulo τὸς ἑνδεκά dici solitos, quos etiam νεμφοῦλαις, atque ἐπάρχαις, id est præfides nuncupabant, ex Polluce constat. Decemuiros, inquit, singuli à singulis tribubus eligi solebant, quorum numerum augebat νεμφοῦλαις, hoc est scriba. Horum erat officium fures conuincere, atq; carcere iam detētos iudicare: præterea plagiarios, quos ἀνδροπατοῦρας dicunt, & itē grassatores, indumentorūq; suppilatores, qui Græcè λωποδῆται dicuntur, criminis conuictos pœna afficere. Quod

33 DE MAGISTRATIBVS

sciens se criminis reum ab aduocatoribus, ut uocant, ad quadraginta uiros criminales delatum, fugiensq; lite peracta proscribatur, ut undiq; Venetiæ illis pestibus ueluti obsiderentur. propositum est itaq; præmium proscripto, qui præsentibus testibus ademptum caput alterius proscripti offerret reipub. si tamen ille iugulasset: quo fiebat, ut quum illorum bona pars sibi mutuo esset nota, seipsam conficeret: pauci ius ciuitatis repeterent, hiq; munere eo donati, probos in posterum ciues agerent. Si illa lege in illos nebulones qui post bella insurgunt, & furtis, stupris, cædibusq; Rempubl. totam labefactant, animaduerneretur, aut rusticis sua tuendo, illos cædendi fieret potestas quoties improborum audacia uim legum superat, ex usu esset Reipublicæ.

DE DECEMVIRIS PRÆSIDENTIBUS, qui græce *πολιάρχαι* uocantur.

Cap. XI.

Quauis hi præsides in quingentis uiris à quibus lecti erant, debebant tradi ueluti una tractatione, tamen quia primum sum maiorem numerum in magistratibus secutus, quodq; hi sint longe celeberrimi, illis particularem tractationem seruare uisum est. Ex quingentis ergo uiris singulis decent tribuum quinquaginta sorte eligebantur, & item ex illis sortitò nostri decemuiui, penes quos singul-

latim

ATHENIENSIVM.

54

latim erat Reip. summa committenda. Verum rogaret aliquis, quomodo sorte possit pro dignitate eligi, quem ipsa commendat uirtus? Facile, ut uisum est in Venetis, constitutis primum sorte electoribus qui nominarent, demum nomina in urnas coniecta cum suffragijs extraherent pro sorte tribuum, ut in iuuenibus *ὁ τῶν ἀσφαλακίων* i. in diario reipub. ob nobilitatem adscribendis. Iam dixi, electis 50. ex ipsis, item deligi decem suffragijs tacitis, & fabis, quæ res quum uideatur maxime sortem habere, nullum uirtuti aufert præmium, imò maxime secundum eam iudicat. Ex ipsis item decem selectis, septem tantum officii præsidis assequi poterat. Itaque inter illos decemuiros omnium suffragijs electos fors ducebatur, ne ulli fieret iniuria, dum tres relinquerentur. At quia is qui erat in magistratu, dicebatur *ἀρχὴν* atq; *πολιάρχον*, præfectus et præses, omnes eo honoris uocabulo gaudebant. Id uerò summopere cauebatur, ne secundò ulli liceret in anno eodem ad hanc adspirare dignitatem. Quum esset in imperio, arcis ærarij publici clauis, & Reipub. sigillum seruabat: itaq; iungebat duo officia quæ diuersa sunt in Gallia, Cancellarij, & Maioris uiri, ut uocant, in quibus urbib. est libertas, aut si desit Maior, Prætoris. Quoties autem Prytanes senatum conuocabant, ille nouem *πολιάρχους* à nouem tribubus deligebat. ab illa enim quæ prytaneuissa

E 2

dicebatur, cuius erat caput, nullus assumi alius solebat. Præterea ex illis nouem sortitò deligebat successorem, cui Reipub. habenas permitteret. In ipso porro confessu curabat, ne quid in causis omittetur quod ad iudicium instructionem faceret, ubi causas prius illis commississet: quale facit aut Cancellarius aut præses, quum remittit causas ordinario, au delegato tradit. Harpocraton de epistatis hæc tradit, sententiam Isæi aduersus Elpagoram adferens. Duo, inquit, sunt constituti Athenis epistatæ: unus quidem ex prytanibus sorte delectus, alter uero ex proedris, quorum quod sit officium, declarat Aristoteles in Atheniensium politia. uulgari uero uocis usu ὡδιστάς dicitur cuicumque negotio præfectus, ut notat Hyperides. Librorum Aristotelis quos de hac Repub. scripserat, iactura, me incitauit, ut dixi in principio, ad hoc instaurandum argumentum. Verum ab epistatis ad proedros redeo. πρόεδρος unitatis uocabulo, tanquam totius politiae dux et princeps erat: multitudinis autem, is ordo qui ceteris præsideret magistratibus, præscribendo. quorum dignitas προεδρία dicebatur. Demosthenes in oratione κατά τιμοκράτους maximam lucem adfert huic ordini: unde sententiam eius adferre uisum est: καὶ δὲ τῆς πρώτης προτανείας τῇ δικαίᾳ, ἐν τῷ δήμῳ ἐπαίειν ἐνέχεται ὁ κῆρυξ ὡδιστονοέων ποιῆσαι τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐνὶ δολιχῶν, δεύτερον δὲ

καὶ περὶ τῶν κοινῶν, ἅτα οἱ κένται τοῖς ἑνὶ ἀρχουσιν, ἅτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν· ἢ δὲ ἐπιχειροῦν ἴσα ἢ προσέξαι, ὅτῳ δοκῶσιν ἀρετὴν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί· ἢ δὲ ὑπερᾶ, ὅτῳ μὴ δοκῶσιν. ἅτα τῶν κοινῶν κατὰ ταυτὰ, τὴν δὲ ἐπιχειροῦσιν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τὸς νόμους τὸς καίμινους· ἢ δὲ τινος τῶν νόμων τῶν καίμινων ἀποχειροῦν καὶ τῶν, τὸς περὶ πάντας, ἐφ' ὧν αὐτὸ ἢ ἀποχειροῦσιν ἔχεται ποιῆσαι περὶ τῶν ἀποχειροῦν καὶ τῶν τὴν τελευταίαν τῶν φησὶν ἐκκλησιῶν. τὸς δὲ προέδρους, οἱ αὖ τήντοι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ χρηματίζοντες ἐπὶ ἀναγκῇ. πρῶτον μὲν τὰ ἴσα περὶ τῶν νομοδικῶν, καθ' ὅτι καθ' ἑαυτοὺς, καὶ περὶ ἀρχαίου, ὁποῖον τοῖς νομοδίταις ἴσαι. τὸς δὲ νομοδίτας εἶναι ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τὸν ἡλιαστικὸν ὅρον. ἢ αὖ δὲ οἱ προτάνας μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γνησιμολύα, ὁφείλου τῶν μὲν προτάνας ἕκαστον, καὶ ἀρχαίως ἴσας τῇ ἀδελφῇ, τῇ δὲ προέδρου ἕκαστος ὁφείλω, καὶ ἀρχαίως ἴσας τῇ ἀδελφῇ, καὶ ἑαυτοῖς αὐτῶν ἴσας πρὸς τὸς νομοδίτας, καὶ ἅπαντες ἴσας τῶν ἀρχαίων τῶν δημοσίων, οἱ δὲ νομοδίταις, τὸς ἑαυτοῖς ἴσας, εἰς αὐτῶν εἰς τὸ νομοσθένειον καὶ τὸν νόμον, ἢ μὴ αὐτοῖς εἰς ἀρετὴν πᾶσαν ὡς καταλύοντες τὴν ἐκκλησίαν τῶν νόμων. πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας, ὁ βουλευτικὸς ἀδελφῶν νομοδικῶν, ἐκτιδέντω περὶ τῶν ἐκκλησιῶν, γράψας τὸς νόμους οὓς αὐτῶν τῶν, ὅπως αὐτῶν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐκτιδέντων νόμων φησὶν εἶναι ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρέους τοῖς νομοδίταις, ὁ δὲ τιδὲς τὸν καὶ τὸν νόμον, ἀναγράφας εἰς λόγῳ, ἐκτιδέντω περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὁ συνέταις, ἵνα αὐτὸς ἐκκλησία γένηται ἀρετῶν καὶ καὶ τὸς συναπολογησόμενοι δῆμος τοῖς νόμοις, οἱ αὖ

τὸς φύλακας κατὰ φύσιν, ὅτι ἂν θάνατος κατέγινωται, ὅτι
τοὺς μένοντες ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τὸς καμίνους, καὶ
τὰ ψήφισματα τοῦ δήμου τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἑλευθέρων, ὅτι
αὐτῆς ἰσχύς, ὅτι ἄλλοι ὁρίων ἰσχύς, ὅτι ἀρχὴν καταστήσω ὅτι
ἀρχὴν ὑπὸ δουρὸν ὄντα ἰσχύς ἀρχῆς καὶ τῶν ἐννέα, ἀρ-
χόντων, καὶ τοῦ ἱερομνήμονος, καὶ ἔσοι κατὰ τῶν, καὶ ἀρχόν-
των κυανύονται ταύτη τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κύρυκος καὶ πρι-
στάς καὶ στωιάρχων, ὅτι δὲ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, τὸν αὐτὸν
ἀνδρα, ὅτι δὲ δύο ἀρχὰς ἀρξαι τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ.
ὅτι δὲ δώδεκα δέξομαι τῆς ἡλιασίας ἑνὶ καὶ, ὅτι αὐτὸς ἰσχύς, ὅτι
ἄλλος ἐμοί, ὅτι ἄλλοι εἰσδότης ἐμοί, ὅτι τήχην, ὅτι μηχανῇ ἐν
λαίᾳ, καὶ γίγνοναι ἐν ἰσχύϊ τῶν ἢ τετακτοῦντα ἔτι. καὶ ἀμφο-
τέρω τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμ-
φοτέρω. καὶ δὲ ἀφαιρέσειμι παρὰ αὐτοῦ, οὐδὲν ἢ δὲ ἀφαιρέσειμι. ἐπὶ δὲ
συμὶ δὲ ἀποσειδῶνα δὲ μνηστῆρας παρὰ αὐτοῦ ἐξελείψω ἢ ὁκίμῃ
τῇ ἐμαυτοῦ εἴ τι τούτων παραδίδωμι. Sententiā feram
secundum legum, ac populi Atheniensis plebiscito-
rum, atque senatus quingentorum uirorum prae-
scriptorum. Meo fauore aut suffragio nec tyrannis
nec oligarchia in Remp. recipietur. Nec si quis cor-
rupto Atheniensium populo aut statuatur, aut uelit
contrarium, usquam in illius sententiā pedibus ibo.
Tabulas nouas, alieni ue aeris recisionem, agri At-
tici domorum ue diuisionem nunquam fieri permit-
tam. Nullos exules repocabo, uti nec proscriptos:
Vt ediuerso neminem qui ciuitatis iure utatur, con-
tra leges, & Atheniensis populi decreta, senatusq;

quingentorum

quingentorum auctoritatem, usquam urbe eijs pa-
tiar, nec quemuis alium iniuria id facere permit-
tam. Magistratum nullum constituam, ut possit il-
le qui rationes anteacti magistratus nō reddiderit,
fungi alio magistratu, siue ex nouemuiris, siue qui
sacris publicis functus sit, uel ex illis qui cum no-
uem principibus proedris fabis eliguntur, legatis ue
aut assessoribus fuerit. (erant primariae dignitatis
hi omnes) Nec permittam bis in anno quenquam
eundem magistratum gerere, nec duos in eodem an-
no. Nulla munera recipiam, sordēs ue iudicij causa
sectabor, nec ipse, nec alius me conscio. Sum natus
annos non minus triginta. Audiam accusatorem et
defensorem ex aequo, sine affectibus & persona-
rum ratione: illumq; cōdemnabo quem meritō cau-
sa cadere cognouero. Adiuro Iouem ipsum, Neptu-
num, Cererem, ut perniciem in meipsum meamq;
familiam immittant, si quid horum transgrediar.
Hæc Demosthenes: in quibus maximū fuisse etiam
ethnicis æquitatis studium monstrat. Postquā satis
dignitas decemuirorum, pariter & officij ratio
est etiā ab eodem tradita, de comitijs ἡλιασίων nunc
sum dicturus.

DE SVBDIALIBVS COMITIIS,
quæ greci ἡλιασίων dicunt. Cap. XII.

H^{ΑΙΑΙΑ} καὶ ἡλιασίων, maximum Athenis tribu-
nal erat (inquit Harpocratio) in quo publi-

E 5

ea iudicia ultro citroq; causis agitatis tractabantur à mille aut mille quingentis primæ notæ ciuib. quingenti uerò solebant uno in loco esse, mille duobus in iudicijs, mille & quingenti in tribus. ἡλιαία autem erat ius in eo loco dicere: ἡλιαίος uerò ipsa in iudicijs diuersatio. Lysias ἡλιαίῳ ἡγεῖ ἡλιαίῳ δαί pro eodem est usus. Hactenus Harp. Interpres uerò orationis κατὰ τὴν μὲν πρότερον ita de hac re tradit. ἡλιαίῳ, inquit, locus magni senatus, & iudiciū multitudo ibidem ius dicentium dicitur. ἡλιαίῳ autem uocatus est locus παρὰ τὸ ἡγεῖσθαι ἀντὶ τῶν ἀποφαινομένων τὸ πλῆθος τῶν δικαστῶν, quòd illic iudicium multitudo congregari sit solita, & in u mutato, ut crebro fit. Alij uolunt (quæ melior esse sententia uideatur) inde dictum locum, quòd sit sub dio. ἡλιον enim, id est solem, in eum radios immittere. Pollux ita tradit: ἡλιαίῳ erat quidem uno confessu quingentorum iudiciū, duobus, si mille: tribus, si mille quingenti. Calculos uerò quibus in suffragijs utebantur, habebant duorum generum, condemnandi, & absoluenti: probandi ue, aut improbandi: solidum unum, perforatum alterum. Vas porro habebant quod καδίῳ Græci uocant, infundibulo simile, per quod demittebatur suffragia in duas urnas, quarum altera lignea, aenea altera erat, probandi & improbandi: de quibus cætera dicā, ubi de iudiciorum aut fori locis agam. Interpres uerò orationis κατὰ

κατὰ πρότερον diuersum habet, loco calculorum fabis uti nigris & albis solitos, ut differrent: quemadmodum calculorum unus erat solidus, alter perforatus, unde quòd κῶμοι fabæ dicantur, κῶμοι δαί fabis sortiri & magistratum deligere significat. inde etiam Pythagoram aiunt per fabarum abstinentiam, non leguminis (ut uolunt) flatuosi, & cuius hilum pudenda effingat, usum prohibuisse: sed ei qui uelit in pace degere, atque fortunæ idibus non subijci, ambitiose magistratus & dignitates non esse appetendas significauisse.

DE QUÆSTORIBVS GRAIA

uoce ἀποδίκταις uocari solitis.

Cap. XIII.

Singuli à singulis tribubus, decem uidelicet numero, erant ἀποδίκται, coactores quæstores ue, Quos nostrum uulgus collectores tales in indictionibus, receptores dominijs & auxiliorū in canonicis & oblationibus uocare solet. Alioqui peculiari uocabulo Græci & Latini γανίτας & indictionales coactores uocant, quos patrio uocabulo Collectores tales dicimus, sed græcæ linguae copia præterea συλλογίας & ἀγυρτάς, idem significantibus uocibus appellat. ἀποδίκται munus erat acceptis à rep. libellis (ut solent apud nos Electi, quum prouincialibus & locorum singulorum quæstoribus summam à rege ob ingruentia negocia signifi-

cant expetendam) cogere eos qui aliquid Reipub. deberent, id ut soluerent, ac pro facultatum ratione in Reipubl. discrimine numerarent. Praesens aderat dum reciperent, antigrapharius, quem uulgo Contrarotulatorem dicunt: quumq; quicquam numeraretur, in diario accepti & impensi rationes omnes transcribebat: de quo postea latius. Apud logistas uero rationes rerum omnium reddebantur, ne dum pecunie. Verum paucis absoluens meos quaestores, statim illos logistas subnectam. Si quid ergo reddita & exposita ratione reliquarum esset, statim, quandiu pro re sua possent, id persoluebant, atque deleta summa diario publico inscripta, absoluebantur. Quod si (ut non raro contingit) aliquid maioris momenti oboriretur unde lis posset nasci, ipsam ad nouemuiros contestandam deferrebant, atq; iudicatum solui satagebant. ἀποδευκτέρις in hoc tantum ab illis differebant, quod hi tantum recipere, non item cogere poterant. mitius itaque hoc uocabulum est: quod patet in eo libro qui Aristoteli sub titulo de Mundo, adscribitur: ἡρώς δὲ τῶν ἄλλων καθεστῆκεν ἀποδευκτέρις ταμίαι, καὶ στρατηγοὶ πολέμου καὶ ναυαρχοὶ, δώδεκα δὲ ἀποδευκτέρις, ἓξ τε καὶ πῶν ἑκατὸν ἑκατοὶ καὶ τὰς χεῖρας ὑπομνηταί. Praeter eos uero constituti erant quaestores aerarij, bellorum duces, ac uenationi praefecti, praeterea donorum susceptores, aliorumq; operum pro necessitate cu-

te curatores. Latini illos uoce paulo moderatiore susceptores dixere. C. de defen. ciuita. l. Iubemus. Iubemus cura ac solertia defensorum minime possesores maioribus mensuris & ponderibus a susceptoribus praegravari, sed eos deprehensos, &c. Hec Budaeus. Puto sane iurisperitum intelligere per susceptores, illos quos receptores auxiliorum dicimus, qui aliquando cogunt res fisci maiori mensura aut pondere nomine regio persolui, non quidem ut regi reiue publice prosint, sed ut sub regi nominis terrore rem maxime augeant.

DE LOGISTIS, QVOS RATIONUM magistrōs dicimus.

Cap. XIII.

ΛΟΓΙΣΤΑΙ, inquit Harpocraton, sunt etiam decem uiri singuli a singulis tribubus electi, quibus omnes magistratu functos intra triginta dies quam magistratu decessissent, oportebat rerum omnium administrationis rationem reddere, quod Graeci λογιστῶν & λογιστῶν dicunt. Aristoteles in Atheniensium politia scripserat, ut idem author scribit, illos ἀπὸ τῶν εὐθύνων, ab euthynis, qui aliud genus rationis audiunt, differre. Absidebant uero uero nouem principibus, repetendarumq; agebant iam magistratu functos qui aeris aliquid publici auertissent. Duo, inquit Pollux, erant Athenis logistae, unus in senatu, alter in rebus extra senatum administrantibus.

etum, tam antiquum, quin possit iniustum & uindictandum iudicari. Ita sane pauperi sumptibus, sacerdotum, principis, militisq; grassantis ubiuis terrarum oppresso, inter has aranearū telas uix quicquam licet possidere certi. Nolim esse hoc in loco *αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν*, ut inquit ille: sed nisi me fallit coniectura, futurum est ut hæc iudicarij, ordinis labes propediē aut accipiat, aut quicquā magni mali & repemini reipubl. adferat. Nil enim refert, palām an per cuniculos in alienas possessiones inuoles. Certe quoties ita sunt obtriti plebeij, diuina illorum ultrix providentia adsuit, rerumq; statum frequenter mutauit, superbosq; depressit. Peccatur uero inter nos, qui Christi sancto nomine tegmine, quā ab ethnicis uel impijs, longē grauius, duplici nomine. Illi enim deo & hominis scopo destituti, palām irruebant in tennes pro libidine: nos & sacrosancto IESV CHRISTI Euangelio & legib. quibuscunq; abutendo, uitiaq; tegendo deteriora clāculum, quā illi olim palām, cōmittimus. Vnum id possum de Gallia nostræ tempestatis dicere, nam non est tibi similis: omnia, præter lites, in ea esse mortalia. Vetusti mores nullæ leges, leges uetustæ pauimentum uetus. O si liceret accusare quotannis functos magistratu. At quis custodiet ipsos custodes? Ad te æquissime Cancellarie, tanquam inris asylum nisi recurrant miseri, actum de re illorum

torum est. Logistas & uocabulo suo nouerant Latini, reiq; publicæ curatores appellabant. l. curator. C. de modo multar. Curator reip. (inquit imperator) qui græco uocabulo logista nuncupatur, multandi ius non habet.

DE CUSTODIEVS, QVOS GRÆCI *ἀντιγραφῆς* uocant. Cap. XV.

Q Vos Graij *ἀντιγραφῆς* dixere, Latini custodes, aut græca uoce antigrapharios appellarunt. Aderant hi obseruatores his de quib. proximo capite egi, rationesq; omnes in diario scribebant: quo nostri facere solent in omni administratione publica, pecuniarum præcipuē, Aeschines *κατὰ τὴν ἐπιμνηστικὴν ἀρχὴν τοῦ τοῦ ἀντιγραφῆς*, &c. Primum quidem ò Athenienses, suffragijs eligebatur antigrapharius urbi, qui in singulis Prytanijs prouentuum rationes populo recitaret. Vlpianus Tit. de adm. tut. l. Si plures. Dati sunt, inquit, quasi obseruatores actus eius & custodes, Suidas ait *τὸν γραμματικὸν ἀντιγραφῆς* eadem significatione esse, fortasse iam degenerē linguā suo seculo secutus. uocāt enim uulgari uoce *τὸν γραμματικόν*, scribam & antigraphæum græci omnes. subiungit autem, primum acta senatus recitare solitum, alterum transcribere. Statim uerò sui immemor, palinodiam cantat, sed in melius meo iudicio mutata sententia. Alterum enim ait fuisse in senatu, alterum in publico

72 DE MAGISTRATIBVS
 administratione obseruanda: quod & rationi, &
 hodierno rerum usui apud nos est consentaneum.
 In curijs enim omnib. est scriba, qui calamo celerri-
 me à iudicibus prolata excipit, quem *γραμματῆς* no-
 minare possumus. Alter est qui singulis accepti &
 impensi publici rationibus adest custos aut antigra-
 pheus. Verum & de scribis dicere ex occasione
 operæ precii uidetur. *γραμματῆς* erant scribæ tres
 numero, ait Sudas, quos Romani à secretis dicunt,
 qui acta senatus sanctiora transcribebant, serua-
 bantq;. Cateri tamen Græci uolunt à singulis tribu-
 bus singulos fuisse: quod uero similis est. Nam qui
 fieri potuisset, ut tam ingens Reipublicæ moles, po-
 pulusq; seditioni natus, tantum tres scribas habe-
 ret, quum tot essent iudicia, iudicumq; ordines,
 quibus ipsis necessariò aderant singuli? Aschines
ἡγοῦντο κτηνοί etiam addit, scribas solitos illorum no-
 mina excipere & seruare, qui administratæ Reip.
 essent rationem reddituri: & quoad reddidissent,
 in publicis diarijs conseruare. qua in re ferè illis
 conuenit cum nostris. Nulla Respub. mihi uidetur
 illis carere potuisse, itaque nullam comparationem
 addere uisum est.

DE QUÆSTORIBVS ILLIS QVOS

Græci demarchos uocant. Cap. XVI.

Vos Græci *δημαρχοί* nominant, an rectè quæ-
 stores uocare debeam, an ex ui uerbi tribunos
 ple-

ATHENIENSIYM.

73
 plebis, quum apud nos tale exactorum genus inusi-
 tatum sit, nescio. Videbitur ex officio uis nominis,
 & propria appellatio. Scribunt multi fuisse decem
 numero, ueluti tribunos plebis, aut singularum tri-
 buum duces: de qua significatione hic non ago. Iu-
 lius Pollux ait, illos in locum *ναυαρχῶν*, *ναυαρχῶν*,
ναυαρχῶν ue(nā hoc nomen ita diuersum pro re eadē
 apud uarios authores est) successisse: fuisse uerò in
 singulis tribubus XII. partes, quæ singulæ *ναυαρχῶν*
 dicebantur, quibus ipsis singuli præerant de-
 marchi. *ναυαρχῶν* autem singulæ tempore belli duos
 equites & nouem unam suis sumptibus dare & or-
 nare, illisq; ad finem belli sumptum facere nomine
 Reipubl. debebant. Erant ergo *ναυαρχῶν* CXX. de
 marchi totidem, naues totidem, equites CCXL.
 quum belli ingrueret necessitas, sine illis quæ ab
 ærario publico petebantur. Curabant primò quæ
 ad ius naucratiæ pertinerent conseruari, sarta te-
 ctāq; omnia haberi: unde quum crebrò exigenter,
 erant pauperibus molestissimi, quum pro ratione
 soli, ædium, mercium, aut artis, soluere cogerentur.
 nisi enim soluerent, *πυρραῖς*, id est pignora ca-
 pere, auctioneq; distrahere ad summæ usq; ratio-
 nem poterant. Ad illas molestias popularium allu-
 dit Aristophanes in Nebulis, his uerbis:

Δὲν εἶναι μὲν δὴ δῆμαρχος τις ἐν τῇ πόλει.

Aliquis, inquit, demarchus me mordet ex lecto. In-

73 DE MAGISTRATIBVS
 dicat autem illa allusio νέμω, id est camicem, ut ait
 interpres, quod tenuioris fortunæ homines soleant
 conuinis affici molestijs a coactoribus, non secus
 atq; camicibus noctu somnum excutientibus. Locus
 ille a liouo non caret ardua difficultate, quomodo
 Demarchus unus possit ex culcitra ad mordendum
 prodire. Vt autem Demarchi minori popularium
 iniuria corraderent, describebant in singulis regio-
 nibus (nec enim Athenæ tantum Athenæ fuisse) at-
 que agri Attici prouincijs quantum agri fertilis
 sterilis uel esset, demum quantum quisque posside-
 ret: (ut in illis indictionibus quas regales taleas uo-
 cant, in Gallia Narbonensi fieri solet) demum pro
 possessionis ratione, merciumq; usu exigebat: quod
 an sit olim factum in tota Gallia, nescio: id unum scio,
 si fieret, electorum ars eludi posset, qui a publica-
 nis aut ditioribus accepta pecunia traducunt sum-
 mas in alios pagos aut impotentiores, aut æque af-
 flictos. coercerentur præterea (nisi iam excogitas-
 set contra illorum fraudes sanctionem Poyetus Can-
 cellarius) illi nobiles qui tenuiorum terras obno-
 xias regio censui, suis adiungunt, immunesq; red-
 dunt. Præterea non pauci aut proprii compendij
 aut fauoris gratia uillas & censuum omnia gene-
 ra conducunt, illaq; inundatione, pecuniæ publi-
 cæ non parum auertunt. Etiam negligentia illa tran-
 scribendi soli contingit, ut qui inter ipsos paræcos
 sunt

ATHENIENSIVM. 74
 sunt tenuissimi, ferè omnia persoluant: diuites quia
 alternis annis publicani solent eligi, ut summam
 nondum perceptam representent, sibi mutuo par-
 cunt, atque secundum prouerbum, manu manum
 fricant: quapropter aut res fisci ad certam pecuniam
 æstimari, aut coactores omnium iudicio æquisimi
 delecti deberent perpetuo in officio esse, ne locus
 talionis in eos esset: aut communi popularium suf-
 fragio summa constitui illis deberet. tum enim
 non facile fierent solitæ iniuriæ. Verum longè am-
 plius in secundo Reipublicæ Turcicæ uolumine
 ista iam tradidi, quò remitto lectorem. Post cura-
 tam illam pecuniam quæ erat imperata, secundo of-
 ficio Demarchi eos iuuenes quibus per ætatem li-
 ceret τῆς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, successionem hereditatem ue
 administrare, ἢ τῶν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, in diario uidelicet hæ-
 reditario, adscribebant: quæ res magnam adferebat
 utilitatem. Nam iunioribus, & rerum imperitis,
 non licebat rem domesticam, dum fingunt se uelle
 seorsum agere, decoquere, & paternas atq; adeo
 fraternas & auitas opes absumere. unde innumera
 lites apud nos scaturiunt, non raro & cades: sum-
 maq; inopia multos per scelerum licentiam, quam
 in re paterna dissipanda didicere, ad laqueum adi-
 gi certum est. Deinde quoties super ætate orieba-
 tur contentio (quod quum alibi frequenter, tum
 maximè in magistratibus dandis & accipiendis

erat solitum contingere) diarium ubi statim nati scribi solebant, fidem faciebat veri. In qua etiam re maxime Poyeti prudentiam admirari licet, qui regijs sanctionibus curauit ut paræci, curiones, seu uicarij singulos ad sacram intinctionem oblatos infantes in paræciæ diario adscriberent. Tertia utilitas inde manans, erat tyronum ad rem militarem opportuna electio; ex qua obseruatione hodie Turcæ, gens alioqui non usque adeo rerum perita, perpetuo milite abundans, ultraq; CCC hominum milia delecta semper ex iuuentute Græciæ habent, qua præclarissimæ orbis parti imperando, nostra capiti imminet. Sed de his alibi commodius. Conuocare præterea *vauvapias* suas singuli demarchi in urbē ad leges accipiendas solebant. Crediderim sane eam appellationem esse deprauatissimam, quum uix, ut iam dixi, inter duos authores in eo nomine conueniat: quamobrem uariorum authorum authorum sententiam adferendam de ea duxi, eamq; lectori excutiendam relinquere. Demosthenes *λατὰ νῦν ἀρχοντας* uocant *vauvapias*, *νῦν* uoti, inquit, *τὰ νῦν ἀρχοντα* *βελτίον* *φίπρω* *ἢ* *τοῖς* *ἀρχινοτοῖς*. Ne forte naucratica, id est res tribuū, melius in Atticianos procederent. Aristophanis interpres *vauvapias* demarchos appellat. Demarchi, inquit, scribebant in diarijs eorum nomina qui Reipub. debebant quippiam. Ad hæc libellos lexiarchicos apud se seruare solebant

solebant, congregabantq; populum ad leges, quum opus esset accipiendas, quibus ipsis popularibus easdem offerre solebant. Aristoteles autem de Clisibene ait (scribit idem interpres cum Harpocracione) quod quum esset in summa reip. autoritate, fecerit eodem esse instituto Demarchos cū nauclaris seu nauclaris, qui à Solone creduntur primum instituti. Hi pompam in Panathenais ornare solebant. paulò mox subdit idem interpres, Est autem Demarchus idem qui *ἐν τῶν νῦν*, diuersum à cæteris authoribus scribendo. Verum ex uocis ratione parum errant. Item Asclepiades Alexandrinus *τὸς λατὰ τῶν ἀρχοντῶν ἀρχοντας* uocat. ut uerò scribit Demetrius Phalereus, Solon maxima diligentia curauit constitui Demarchos, qui inter populares principes essent, simulq; quod æquum *ἐν* iustum reipub. erat, exigere darēt ue. Hæc interpres, omnia in dubium relinquens: ex quo loco illius ingenij curiosam ostentationē magis quam acutum iudicium licet deprehendere. Harpocracion ait: Erat *vauvapias* Aegypti emporiū. Si uerò legamus *vauvapias*, sunt res principum. Nam olim *τὸς ἀρχοντας*, id est principes, *vauvapias* appellare soliti erant, teste Herodoto in decimoquinto historiarum. Verba sunt Harpocracionis, quæ indicāt, etsi Musas Habemus Herodoti, tamen alia eum scripsisse quæ temporum iniuria periere.

77 DE MAGISTRATIBVS
DE QVÆSTORIBVS REPE-
tundarum, quos græci ἀποδύεις dicunt.

Cap. XVII.

Decem erant ἐκδυστοί, aliās χρεωστάται, debitorum
Dexactores: νομολύται, rectores: διοδύται, emen-
datores: ἀποδύται, directores: δικάστοι, iudicia-
les: αὐτοὶ γὰρ, rationum magistri uocari soliti:
quos quia rationes reddere cogebant, atq; repetun-
darum reos agebant, non possum alio uocabulo
quàm coactorum aut quæstorum repetundarum
nominare. Hi à nouem principibus uiris in maxi-
mis maximeq; urgentibus reipublicæ calamitati-
bus delecti, tributa popularibus augebant, de-
bitaq; omnia exigebant, unde χρεωστάται dicti, non
quòd deberent, ut uox cōmuniter notat, sed quòd
exigerent. Vox enim χρεωστάται ἐκδυστοί, licet fre-
quenter passiue capiatur, hic tamen passiuæ est, ut
et in græco uulgari sermone utraq; uoce utuntur.
Illis erat numerandum reipub. pro ratione acce-
pti, reddita apud logistas ratione. Magistratuum
alioqui pedaneorum rationes audiebant, repetun-
darumq; agebant, si quis à popularibus præter æ-
quitatem salarij quicquam accepisset. Causa perpe-
ræ obitæ legationis, quæ Græci παράπλοκαίς di-
cunt, solebat apud eos dici: unde διοδύται sunt uo-
cati. ἀποδύται porro dicebantur illi à quibus ratio-
nes ab his exposceretur: præterea ἀποδύται δὲ ἰσθίαν
dare

ATHENIENSIVM.

78

dare rationem, uel pœnam suscipere. inde illorum
magistratus dici solitus ἀποδύται, quum alioqui ratio-
nem et pœnā significet ea uox. Adesse illis solebat
ἐκδύτης, scribe, de quo egi: qui uirum omnium
popularium omnia ederet, censusq; omnium ratio-
nem promeret. Quum autem lis de re fisci apud il-
los oriretur, tunc sistebant reos ad maiorum iudi-
cum subsellia, pariter et eos qui non essent soluen-
do: cuius rei Isocrates contra passionem in Trape-
zitico dat argumentum uersus finem, ἐν δὲ παρ' ἐν
ἐκδύταις καὶ ἐν αὐτοῖς τῶν χρεωστῶν πλεονεξία καὶ
πᾶσι, πᾶσι δὲ τὸ τοιοῦτον διαφθορὰς ἢ μὴ πλεονεξίας, καὶ ἐν
ἐν πλεονεξίας καὶ ἐν πλεονεξίας, καὶ πλεονεξίας καὶ ἐν
ἐν αὐτοῖς τῶν καὶ οἱ καὶ, καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν πλεονεξίας
ἐκδύταις καὶ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν πλεονεξίας
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν πλεονεξίας. In
super (eos, subaudi, in testimonium uocabo) à qui-
bus ultra mille stateres precario accepi. ad hæc in-
dictione nobis imperata, inscriptionibus uarijs fi-
ctis, plus ego et mei numerauimus, quàm peregre-
ni: mihiq; maximam collationem persoluentiam du-
xi. Pro passione uerò erat mihi opus inscriptori-
bus, quòd dicerem illum etiam meis esse pecunijs.
Hactenus Isocrates. Describat uerò is scribe cum
magistratu in ἐκδύταις, id est frumenti contribu-
tionibus, suum cuique modum, ut in publicum hor-
reum inferretur. quum annonam qui dispensabant,

ba ibi papyrus erat: & interim satis habent nostrum Accursiani, si bonas contemnant literas, si non esse de pane lucrando, ut aiunt, adserant. quid illis potuissent pro *συνταγμα* & *ἐκκατασκευα* comminisci? At dicent, & si Græcè scriptum esset, non legeretur. Instit. enim de public. iudicijs, ubi de sicarijs agitur, Accursius aut alius dignum patella operculum Accursianus scripsit pro commento, Hoc totum quod sequitur, omittas. & alibi, Græcum est, legi non potest. Verum quomodo sciret Græcè, qui uix latina intelligat? qui ait bina esse quatuor: balucam, quæ uox aurum *χρυσάμμου* significat, baiulans lucem: bastagarios laniones, aut ut uocat becharios: topiarios esse fossores, et alia sexcenta. At eius patet latè impudentia in Digest. de orig. iuris. Vlpianus uoce *συντάξις* Græcè usus est tit. de uocationibus & excusationibus munerum, lege secunda, Sextumdecimum annum ætatis agentem ad sitonie munus admitti non licet. quod uocabulum statim in quandam urbem uertit audaculus Accursianus. Non ita admodum differebant ab illis scribis, quorum in sitonijs mentionem feci, qui uocabantur *λογόγραφοι*, quasi rationum scriptores. nam & loco *ἐπιτομῶν* ponebantur, quum alioqui uox illa oratorem uersutum, & (quod Græcè magis exprimitur) *δοροσέλιος* significet, quo conuitio se nutu impetuit Aeschines & Demosthenes. Hæc uarietatem

latem significationis huius uerbi notauit Thomas magister, grammaticus insignis, in Eclogis, quas mirum est à linguæ Græcæ studiosis ita negligi, quum ex illis maximi nominis uiri suos commentarios locupletauerint, *λογόγραφος*, ait, ὁ μέντοι ὁ λόγους γράφων, ἀλλὰ καὶ ὁ διὰ διαβολῆς ἐκρυπταὶ, διορθῶν τὰ λανθάνοντα. *Λογογράφος* ἐν τῷ περὶ τριτάτου, *λογόγραφος* τοῦτον καὶ ὁ ἐπὶ τῷ ἀποκαλῆ, καὶ τοῖς αὐτοῖς ὁ ἐπὶ τῷ ἀσχυρῶν ἐν τῷ περὶ ἀκρωδίνων, λίγαν τῷ *λογόγραφῳ* τῷ δὲ, καὶ τοῖς αὐτοῖς. *Logographus* non solum significat eum qui orationes scribit, sed pro calumnia inuenitur: perinde atque falsidicus, aut fallaciosus. pro contumelia utitur Demosthenes. Aeschines obijcit Demostheni ueluti uersuto et barbaro, seu sermo Scythicoq; ingenio. Nil mirum est, ita in inuidiosam & omnino contrariam significationem transire & degenerare uocabula, quum eò cogant perditii mores hominum. Prima tyranni appellatio principem æquo iure omnia administrantē notabat: improbi ad inuidiā & odium traduxere. sophistas uiros doctissimos uocauit antiquitas, impostores et nugatores ea uox genuit. Idem est de rhetorib. iudiciū. ut enim salutem rebus nascentibus attulere, ita compositis & consistentibus cladem. Quid nunc regium possis in multis dicere, præter uocabulum? uox certe fiet *πράξις* similis, ut sacerdotis et monachi. Est enim probro tam propinqua ea uox, ut loco

83 DE MAGISTRATIBVS

co probri multis obijci & accipi soleat, quæ olim fuit sanctissima. tam indigna magnis & sacris nominibus sub illis admittuntur, ut pudeat etiam agnoscere uocabulum. Iam pridem certe si licuisset, summa reipubl. administrationis uocabula pro merito habentiū traducere & agitare, uideretur uerbis ut rebus, *κατὰ τὴν ἀγορεύουσαν, ὅθεν ὕψις*. Ut enim sæpe uisum est, posset dici rex, sex: patrones, latrones: episcopi, episcoti: pastor, alastor: ita sunt omnia deprauata, & ruinæ proxima, ut nisi paucissimorum pietate & precibus constarent, ceteri ad poenitentiam expectati, credam iam in foribus esse. Verum ad alia ueniendum est.

DE LEXIARCHICIS, PERIPO-
LIS, & EPHEBIS. Cap. XVIII.

Quoniam iam antè in Demarchorum munerebus mentionem de iuuenibus feci, qui in diario quod *λόγιον*, id est album, & *ἀντίγραφον* uocant, inscribi solebant: de illis nunc sermo est absolendus. Antequàm *τὸ ἀντίγραφον ἔρχου*, id est rei hereditaria potestatem haberent, biennium solebant circumire regiones limitaneas, ueluti tyrocinia armorum meditando: tuncq; à decimo octauo ætatis anno, quo ex ephebis excedere mos erat, ad uigesimum uocabantur *ὀπίσθοι*, id est circumitores, et *ἐπὶ τοῖς* ob ætatem, *ἐπὶ τοῖς* ob uiam & peregrinationem in qua uersabantur, etiam *τὸ χῆμα* in *ἐπὶ τοῖς* regionis

ATHENIENSIVM.

84

gionis inspectores, non ueluti magistratus, sed ut quum ingrueret necessitas, essent regionum, uiarum & locorum periti. Exacto demum biennio, ueluti in præmium laborum dicebantur *ἀντίγραφον*, qua iam dixi ratione. *ἀντίγραφον* enim Græci *ἐν τῷ ἀντίγραφῳ*, id est à desinendo, hereditatem dixere, quod scilicet statim ab uno in alterum desinat. Alioqui (ut ex Iseo notauit Harpocraton) *ἀντίγραφον* unitatis numero *τὸ ἀντίγραφον*, id est accusationem significat. Facta illis facultatum potestate, iusiurandum istud, quū inscriberentur, in Agraulo loco subdiali præstare solebant. Iuramentum Lexiarchicorum: Armorum nunquam me pudebit. Ducem cui semel additus fuero, nunquam relinquam. Pro aris & focis solus aut cum pluribus decertabo. Patriam deterior non reddam. Aduersus quancunque regionem decernar, nauigabo. Assentiar æternis iudicijs æquitatis, sacrisq; iam receptis parebo. Assentiar his etiam summa pace quæ plebs sanctè sanxerit. Quod si quis legibus non paruierit, easq; euertere uolet, nō permittam. uindex uerò seu solus seu cum multis ero. Sacra patria semper colam. Hos hodie Demarchos seu *ἐν τῷ ἀντίγραφῳ* *τὸ ἀντίγραφον* duplici in officio Turcæ habent, nomine uidelicet principis, & militum. Nomine quidem principis tertio, quarto aut quinto quoque anno, pro bellorum usu singulis in uicis & urbibus colliguntur ab

eis iuvenes ex toto loci unius grege una composi-
to, ut facilius sit in turba electio, pro uirum cor-
poris & formæ ratione: qui delecti ea lege ne una
domus duos fratres exhibeat ad id munus, condu-
ctiq; Constantinopolim, ubi nunc regia est, in tres
classes rediguntur. Quos forma naturæq; indoles
præstantior ornat (quod in primis physiognomo-
niæ periti in eam rem delecti curant, etiam in pri-
mo delectu) hos principes seorsum adhibitis doctis
præceptoribus formandos in re literaria ad per-
suasionis usque notionem, & re militari curat, do-
nec nati sint ut minimum XX. annos) nam quum
eliguntur primò, ex ephebis excessisse non licet, si
in hunc numerum sint adscribendi tum satis exer-
citati nobilitate donantur, equitesq; trium gene-
rum fiunt, Spachi, Selistari, Vluphegi. Secundi or-
dinis, principis hortos, quorum non tantum ipsa
sed & tota Turcia est studiosissima, colunt, bire-
mesq; quibus princeps uestari in mari solet, agere
Constantinopoli quum princeps adest, solent. Ter-
tius ordo, infelicium planè, datur diuitibus prin-
cipibusq; uiris, qui illos non rarò totos octo annos
durissimis exercent laboribus, interim ægrè natu-
ræ illorum tenuissimeq; satisfaciunt, donec qua-
dam uirtute principibus ducibusq; belli inno-
tescant, militumq; numero adscribi soleant. qua arte
effectum est, ut perpetuo milite abudet Turca. Ne
ue

uerò tantum ad hæc munia deliguntur quos parit
Græcia, sed & bello capti, empti, quacunque ar-
te comparati, modò non sit inepta ætas, solent eum
augere numerum, sensimq; crescendo, qui non sta-
tim munus equestre consequuntur, fiunt linghitze
ri, inde Solachi, custodiæ principis inuigilantes:
postremò aut equites, aut maioris maneris, donec
rude donentur. Delectus principis ita habet: Ut ue-
rò tam ingenti perpetui militis numero parata sit
pecunia, habent & suum delectum, quos iam bene-
gestæ rei fama euexit. Nam ut præsens est apud
Turcas poena socordibus alas ad uirtutem facere
solita, ita præclarum aliquod facinus aggresso sta-
tim præmium adest: quæ ipsa sunt duo maxima uir-
tutis excitanda fundamenta. Præter decimas, qui-
bus olim ecclesia Græca dotari potissimum sole-
bat, etiam militibus, hisq; quos princeps euectos
cupit, militiæq; paratos, masculæ ætatis in uniuersis
provincijs, quemque tamen suo iure, ius inqui-
rendi est permissum, ut quotquot ex ephebis exce-
dunt, & ut proprie magis Græcè efferam, *σπευδοντες*
quotannis XXXV. aspra persoluant: qui uxore
duxere, XXX. qua industria facillè trecenta
hominum millia quotannis alit. Indictio sola uenit
ad principis ærarium. Cætera, quomodo? scilicet
possit dignosci qui ad nobilem accessit ætatem, ac-
ceptiq; & impensæ rationes omnes tractauit in se-

cundo rerum Turcicarum libro. Sed nimis sum digressus ab incepto τ ληξιαρχικῶν. Hoc nomen fuit sexuiratus, cui potestas erat quoties magna comitia cogere, eligendi XXX. uiros subadiuuas, qui omnes funiculo cinnabari tincto populares in audiendis legibus senatūq; adeundo socordes impeterent, notarentq;: qua nota per negligentiam accepta multabantur: unde paroemia de illis efferri solita qui pœnæ timore non amore uirtutis in officio essent, σχοινίον φοβεύουσι μεμνηταμένον, id est, Funiculum fugiunt minio rubricæ tinctū: aut ut Erasmus uertit,

Vitant sinopi collitam restim rubra.

Tale genus hominum frequens in urbibus est, quos nisi uis legum magistratusq; diligentia coerceat, in officio nunquam contineas. Aristoph. ἐν ἀχαρνάοις,

Οἱ δ' ἐν ἀγορῇ λαλῶσι, καὶ οὐ κατὰ

τὸ σχοινίον φοβεύουσι τὸ μεμνηταμένον, id est,

Illi in foro nugantur, ac modò huc modò illuc funiculum fugiunt cinnabari tinctum. Ab hac dictione σχοινίον, quoniam multa uerba scitu non indigna, à nemine (quod equidem uiderim) explicata, ueniunt, uisum est ea addere explicareq;. σχοινίον itaque est circumscribere, finire, diuidere, solum dimetiri, ueluti in locorum, finium, hereditatis ue designatione agrimensores solent: qui etiam loquendi modus Hebræis atque Chaldeis, à quibus

(à quibus ut disciplinarum linguarumq; primis authorib. Græci multa accepere) est familiaris, ut חבלים נפלו לי בועימים Chabelim naphli li benehimim: id est, Funiculi acciderunt mihi pro uotis: aut ut uulgata habet editio, Funes ceciderūt mihi in præclaris. quæ uox prophætæ regij est, adferentis nil sibi non futurum gratissimum, quod Deus præscripserit. Verum de illis locutionibus ample scripseram antequam nostræ tractationes de Linguarum uarietate, ac noster de Originibus liber ederetur: quæ quum extorquerentur ista magis quàm prodirent, uisum est seruare in alium locum. περισχοινίσω item circumscribere significat, inq; unum ducere. Pollux, τὸ δὲ δικαστήριον (τὸ ἐν ἡλιαίᾳ) περισχοινίστην τὸ μὲν βασιλεὺς προσεγγέλλαντος, τὸ δὲ θεσμοδότην πληρόντων, καὶ τὰ λοιπά. Tribunal uerò Helicæum circumscribebatur rege quidem id iubente, thesmothesis autem implentibus. Quinquagintaq; pedes illa circumscriptio distabat à iudicum loco, ut ministri subsistentes obseruarent ne quis adesset qui iusiurandum non præstitisset. Valuæ porro iudicij uocabantur κρηνίδες, non absimiles illis quas καρκινάδας dicunt. Demosthenes κατὰ ἀριστοτ. ὅπου ἢ δύο ἢ τρεῖς παραδείγματα ἐν ταῖς συνουσίαις ταῖς τῶν βουλῶν τῶν παντακρίσις ἀπὸ τῶν ἀδίκων ταυτην. οἱ κρηνίδες τὸ ἀπὸ τῶν κρηνῶν εἶναι, καὶ μὴ τῶν ἰδιώ- των κρηνῶν, τὸ τῶν δὲ ἀγῶν πάλιν βουλῶν, ἔστιν ἐν τῇ βα-

οὐκ ἔστι τοῦ καθ' ἑαυτὸν ὑποσχεσθαι, κατὰ πολλὸν ἵσχυον ἢ τῶν ἑαυτὸς ἀνὰ ἑαυτὸν ἐκπορεύων ὑποσχεσθαι.

Quorum (inquit de ordinum maiestate agens) unum atque alterum dicam exempli causa, eaq; notissima. Primum, quod quum quingētorū uirorum senatus ab istarum tenuium ualuarum limite tantum secretiora tractandi ius habeat, nec priuato cuiquam licet tum illuc introire. Alterum, quod Ariopagiticus senatus quum in regia porticu confederit (locus erat Athenis) congregatusq; omnino fuerit, alto silentio illic esse, atq; omnes secedere necesse est. ἀποσχέσθαι cōtraria est significatio nis. nam expellere, proscribereq; significat: quod idem orator in eadem aduersus Aristogitonem oratione aperit, uocans ἀποσχέσθαι τῶν τοῦ δήμου πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀποσχέσθαι, cui omni ciuitatis iure est interdictum. Verum quia Budæus de eius significationis uarietate in commentarijs linguæ Græcæ egit, de illo dicere amplius supersedeo. περὶ θυγατρῶν: id est, de aruspicius de cælo seruantibus. Quum prima editio huius operis prodijt, putabam futurum ut lenocinio harum humaniorū literarum ille ctus, etiam olim amplissime profsequeretur hoc argumētum, absolutamq; tractationē utriusque magistratus exequeretur, profani uidelicet & sacri. Verum uitæ huius calamitosa breuitas me ad scopum reducēs, facit, ut tradita hac lampade ijs qui absol-

absoluere à me institutum opus poterunt, quæ prius à me erant obseruata de magistratibus sacris & ludis promam, reliquum uero uitæ sacrarum rerum studijs addicam. Itaq; prima in editione à me hoc in loco prætermisissā, addam ut se offerēt: licet meū scribendi ordinē improbauerit quidem nostras, magni (ut credi uult) nominis homo, ut certè est, sed longè infra eius opinionem. Certè nisi uidissem id à multis factum de industria, quod mihi uertit, & eius opera non secus atq; ille mea, à multis improbari ordinis ratione, proculdubio mutanda omnia censuissem: atq; historiam à me susceptam, lumine quodam à philosophiæ penetrabilibus decerpto illustrassem. Verum quum ideas etiā rerum public. à summo ingenio uiris descriptas cerenam, historias etiam suorū magistratuum ab alijs diligenter traditas uideam, in quibus tractandis nullus non est suo ingenio usus: putauit id mihi licere, ut meo etiam more institutū persequar. Aliud sanè est, quod omnibus est commune: aliud, quod uni tantum reipublic. in usu est, persequi. Fragmenta Xenophonis de republ. Atheniensium extant: Fenestella et Pomponius Romanorum magistratus describere: Antonius Sabellicus, Gaspar Contarenus Cardinalis Venetam scriptam reliquere, non si ne laude & admiratione posteritatis. Omnes tamen promiscuè, & ut coniigit, tradēdo. Vnus Com-

tarenus in ea re superior est, quod in sua reipubl.
laudem ab Aristotele & Platone genera ipsa & di-
uisiones est mutuatus, ut illam quæ sunt præstan-
tissima in se comprehendere ostenderet. Si potuis-
sem aliter tradere, faciet fidem tertius liber meus
de Orbis concordia. non scribo sanè tam morosis
lectoribus, aut censoribus potius. Iuuentutem Græ-
carum literarum studiosam leuare hoc argumento
statui. A me huius argumenti uocabula & histo-
riam accipient candidati, ueluti à sartore uestes, à
figulis ollas, à pictorib. signa, à superstitionis gram-
maticis formulas. Rerum cognitio mihi proposita
est, non tantum qua doctior, sed qua melior possit
lector effici. Nil enim me mouet hominis maledicen-
tia, qua etiam doctissimos impetit. Primum igitur
περί θεῶν dicam. Rerum diuinarum, aut ut me-
lius, quæ ueluti diuinæ à rudi multitudine habe-
bantur, erant interpretes Exegetæ: ita uocati ἐξηγη-
ταί, à narrando, seu interpretando. Ante-
quam Dei sapientia et uerbum IESVS CHRI-
STVS superstitionis falsarum persuasionum im-
posturas eliminasset, mirum quam uarijs technis
prudentes homines, cæteros in officio retinere stu-
duerint. Vt uerò maior fides illis haberetur, erant
singulis generibus sui exegetæ, qui quæ ad presen-
tem rerum usum cōducere uidebantur, ueluti Deo,
aut per auium garritus, aut uolatus, aut tripudia,
aut

aut numeros respondente, exponerent, populari-
busq; numinis natura ignoti terrore, agenda, aut fu-
tura prædicerēt, suaderentq;. Huiusmodi innumera
figmenta suere, sed prima erant τῶν μαυρίων, ἰσχυρό-
λων, χρηστέων ἢ χρησμολόγων: uatum, augurum, fatidi-
corum. Post captos populares, nil in uatum super-
stitionem non est tractum. Verum primò ex qua-
tuor elementorum actionibus, passionibus & for-
mis, cœpit etiam curiose à multis obseruari πνεύ-
ματ' ἁπλῶς, ἀπὸ μαυρία, ὁρ' ὁρ' μαυρία, καὶ μαυρία, & inde κα-
τὰ τὸ μαυρία, κατὰ μαυρία: diuinitio scilicet ab igne,
aere, aqua, terra, speculis et fumo. Hoc uerò etiam
magnis eius tēporis uiris facile aliquid ueri in se ha-
bere credebatur, quoniam Deum adnexum & im-
pactū materiæ ita credebant, ut propria ipse natu-
ra nullo naturali medio omnia agitaret. Multo ue-
rò sublimiorē uaticinationē authores religionū in
Chaldæa, India, et Perside obseruari uiderāt, unde
de cœlo seruare dicebantur, ut inquit Cicero, aut
qui superstitione hanc uanitatē colerent, aut de ea
pro more populo responsuri essent. Sub auguribus
erant & aruspices, & auspices, & siquid ab obser-
uatione auium seu in libertate, seu in cauea esset,
diuinandum. Quis uerò possit omnes imposturas
ab oraculorum delira credulitate introductas per-
sequi? Inde omnia falsarum persuasionum genera
oborta. Verum quum de hac re amplè in tertio de

DE MAGISTRATIBVS

Orbis concordia egerim, quumq; *ἐγενήται* non tantum Atheniensium, sed ceterorum essent populorum, ad ceteros uenio.

DE SACRIFICVLIS, QVOS

ἱσποτοιοὺς uocant. Cap. XIX.

Decem numero *ἱσποτοιοὶ*, nomine Atheniensium sacra quinquennalia facere in Delo & Brauro ne: ibi Apollini, hic Dianæ solebāt. Præterea quæ in memoriam Heraclidarum instituta erant, ueluti & Eleusinia, & Eumenidum, quæ præsidēs Areopagitarum esse credebantur. Alioqui id nominis commune omnis sacrificibus est. Demosthenes *κατὰ μαδίον, ἕκαστος μὲν μὴ ἀντιτίθεται τῶν τῆς κοινῆς ἱσποτοιοῦσιν, καὶ βύσας, καὶ κατὰ γὰρ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἡμῶν καὶ ἄλλων τῶν πόλεως, ἕκαστος δὲ ἀρχιερεὺς τῶν ἀπὸ τοῦ τοῦ καὶ τοῦ κοινῆς τῶν τῶν πόλεως διατίθεται. καὶ τὰς σιγὰς δεῖται ἱσποτοιοῦ ἀπιδιδῶναι ἢ ἀδελφῶν ἀνάντων τῶν τῶν καὶ, καὶ κατὰ γὰρ τὴν ἐξουσίαν. Permisit me Medias in ipso anni ingressu sacro munere fungi & sacrificare, sacraq; quum pro nobis, tum pro tota ciuitate incipere & occupare: permisit etiam, ut nomine ciuitatis ego summo pontificatu fungens, agerem pompam, spectaculū mæ Ioui Nemo. Neglexit, quum essem à toto Atheniensium populo delectus sacrificæ sacrarum dearum Eumenidum, iam tertio occupantem, sacraq; incipientem. Hoc loco apparet *ἱσποτοιοῦ* nullis dici mo-*

dis

ATHENIENSIVM.

94

ἡλῆς, ἀντιτίθεται, de quibus in loco adducto scribit Demosthenes, est dies festus, authore Suida, in quo quicumq; magistratu fungerentur, conueniebant sacrorum & ludorum gratia, primo anni die, ueluti Lazine ingresoria dicas. *ἐκείνη δὲ αἱ, furie sunt*, quas ideo coluit antiquitas, ne nocerent: secundum Philolai uersum, quem falso adscribunt Pythagore, *τὸς τὴν κατὰ γὰρ τὸν οὐλὸν διαλύειν τὴν οὐρανὸν πῆσαν.*

Infernos uenerare deos, sacrisq; merere.

Ita ubiuis terrarum Veioes & *ἀνιεργονταὶ* dii coluntur, ne noceant: ueluti improbis & perditis hominib. quo sunt flagitiosiores, modo sint opib. aut fauoribus fulti, eo magis abblādiuntur miseri mortales, ne obsint. Ex hac infelici ratione oblatus ho die demon, pro Deo ferè in uniuersa India colitur, qua imagine ulgo pingi solet. Credidere uerò etiam Platonici, Nemesim furiarū primam, esse diuini iudicij angelum, quod non longè abest ab opinione secretiore Indicæ religionis. Dæmonē enim se ideo colere dicunt, ueluti dei uindicem & ultorē, ut scuiat minus. *ἱσποτοιοῦ* simili significatione fuere *ἱσποτοιοῦ*, alterum enim à *τοῖς*, alterum uocabulum in *τοῖς* ducitur.

πρὸς ἱσποτοιοῦ.

Cap. XX.

Υπαρχοι, qui & *ἱσποτοιοὶ* sunt, qui secretiora cuiuscunq; religionis mysteria tractant, ostentant, retegunt, colenda exhibent, ceterosq; myste-
rijs

rijs initiant: quod uocabulum conuenit partim episcopis nostris, partim illis quos sacristas et thesaurarios uulgo in sacro ordine dicunt. Non male *ἱερογέρτας* quis dixerit illos nebulones, qui uicatim ostentant nomine Antonij, Quintini, Huberti, et aliorum, quaedam ossa, ueluti reliquias sacras: atque fabulas aniles populis recitando, miserè emungunt imperitos, cui morbo quamuis altè, serpenti, tantum abest ut medeantur Curiae, ut etiam illum foueant, cogantque arestis Episcopos, ut improbae illi mendicitati permittant tantum non enecatam plebem deglubere, *ὡς ἀρεὶς πλοῦτος ὁρίσας*. Nō mirum est quicquid haereseon à nongentis annis obortū est, nūc assertores reperire: quum ex tantis, tamque multis uitijs, sub prae-textu pietatis in Ecclesia regnantibus, ne minima quidem emendare satagamus. Putant uerò quidam non malè Latine *ἱερογέρτας* aedituos dici, quos Gallicè uocè corruptissima Margilares nuncupant, uelut mairegles: id est, maiores ecclesiarum, qui sacrarum rerum curam habent, ad id delecti. Alioqui aedituos, aeditimós ue melius dici *ἱεροφύλακας*, et *ἱεροδοῦνους*, constat. Id ostendit Scaeuola tit. de ann. leg. l. annua. Quisquis, ait, mihi haeres erit, fidei eius committo, ut det ex redditu coenaculi mei et horrei post obitum, sacerdoti hierophylaci, et libertis qui in eo templo erunt, denaria decem die nundinarum quas ibi posui. Vo-

ce

ce Graeca usus iurisconsult. intelligit aut aeditimum, aut quem dixi mystagogum. Libet hoc loco, leuandi animi gratia, interpretationem Accursii, lepidam sanè, et tanto homine dignam, reponere: Gerophylaco, inquit (nam ita habebat exemplaria: sed perinde illierat) nomen est capellæ, uel loci ubi est capella, ut sacerdos Ricardinae delectabilis uillæ nostræ. Hæc ille. Mirū, quod nunquā quicquam huiusmodi homines se ignorare fassi sunt. Non potest sanè fieri, ut similes, licet memoria sint quantauis fecunda, non sint iudicio destitutissimi, qui posteritatis iudicia non timeant. *ἱεροδοῦναι* uox alioqui significat sacros seruos, ueluti quos uulgo religiosos et religiosas dicimus. Ait Strabo lib. 12. in Comana ciuitate Asiae minoris, sex milia *ἱεροδοῦναι* cultui Diane instantium, quo tempore peregrinaretur, fuisse: omnes religioni addictos, et suilla abstinentes: quod postremum affine est Iudaico cultui. Poterant relicto Deo, Dianam colere, et militiam colere coeli, lunam et stellas, et tamen has ueteris cultus reliquias seruare. Nam iam pridè erant dispersi in Cilicia et Cappadocia: poterant gentilium cultum cum diuino ibi miscuisse, confudisseque: qui in ipsas terra sancta, praesente Deo, et miraculis quotidie ad se eos reuocante, Baalium et Astarotorum cultum, propriorum liberorum sanguine fœdè exequabantur. sed cetera prosequor. Quod

ad

a l leges de rebus sacris dicendas & ponendas attine-
net, erant *ἐκκλησιαστικοί*, ueluti sacrarum legum autho-
res, summa uiri authoritate & prudentia: quo in
loco summus Pontifex occiduae Ecclesiae est, inter
duo Concilia, quo magistratu nunquam potest de-
stitui res cuiuscunque religionis, ut alibi à me est tra-
ditum. Quum enim dubia & peccata indies obo-
riatur, et decisionem emendationemq; petant: præ-
terea quum inter finitimos & pares controuersiae
crebrae sint, nec possit semper cogi senatus ille sum-
mus conciliorum, opus est unum praesae, cuius edi-
ctis stetur, saltem ad proximum usque Concilium.
Per quos *ἐκκλησιαστικοί* sua promulgabant uarijs in locis
edicta, illi *ἐκκλησιαστικοί* dicebantur: suasq; potissimum
operas locabant, quum conceptiuae indicerentur
feriae, aut statuae in aliud à solito tempus protelan-
dae essent. In ludis et sacris, linguis fauere iubeant.
Cæteris negocijs publicis significandis *ἐκκλησιαστικοί*, id
est praecones aderant: & *ἀναγγελλῆται*, id est procla-
mare dicebantur, quales nunc habemus clamato-
res, qui quum sacrum quoddam festum (ut quæstus
gratia sit) indicant, penula sacris addicta induun-
tur, & ita utroque munere funguntur. Ciuitatis
oberrantis praedonum (uolebam dicere praekonū)
alia lex est. Nam in aulico strepitu, clangore bucci-
nae omnia significari sunt solita: ut in urbibus, are-
sta Curiarum, placita principum: & huiusmodi
quo

quorum ignorationem nullus prætexere potest.
DE PYLAGORIS, ET GRÆCIÆ
conuentibus. Cap. XXI.

Ieronymus mouet πολῶν, καὶ πολλὰ ἴσα, uocabulis tan-
tum differre doctis hominibus uisi sunt. Mitte-
batur bis quotannis, uere et autumnno, hoc nomine
dignitatis homines, nō tantum ab Atheniensibus,
sed à cæteris confœderatis populis, ad conuentum
Amphictyonum in Thermopylis cogi solitum, ut
crebrò nomine regionis coactæ prouinciæ, de cons-
nuuni omnium salute agerent. Ita enim conuentus
uarij sunt introducti, ut coactis illic populorum
omnium delectis magistratibus, quid reipubl. salu-
ti expediat, constitueretur. Dicti sunt *ιερομάντι-*
ες, & quod sacra facerent, fœderaq; in memoriam
reuocarent: ita commonefaciendo, ne ullas sibi mu-
tuò iniurias inferrent : qui hoc fecisset, ceteros fœ-
dere iunctos unâ omnes illas ulturos. Quo sacra-
mento & legibus, præstantissimis sanè, audio res
SVICERORVM hodie teneri: unde fit, ut ma-
ximis principibus sint terrori, felicitissimeq; sua li-
bertate utantur. Sunt enim soli hodie in orbe terra-
rum liberi, cum suis Cætonibus, ut uidgo dicimus,
& alio nomine Ligas. O si orbis sciret, iusta qui-
dem imperia, quæ possint tutari & augere fines
quandiu pro officio agerent, agnoscerent ubi uerò
pro ratione uoluntas esse inciperet, communem con-
sensu

sensu detreſtarēt imperia. Id unum Græciæ deerat, ut Ariſtocratiæ Monarchia ammiſceretur, alterumq; ab altero temperaretur. Ita Venetiæ, mille centum annis nunquam interrupto imperio, florent. Iam quingentis quadraginta annis ſerme tota Germania ab inſtitutis electorib. libera, etiam malis principibus imperat. durant etiam alia regna, ſed non tanto populorum quum principum ſucceſſu. Fieri enim non poteſt, quam cor hominis ſit ad malum iam ab incunabilis proclue & pronum, quin ubi licent quæ placent, placeant etiam ſtatim longè plura quam liceant. Ita ſunt comparatæ res humanæ, ut noſtrorum delictorum poenam aſſiduam ſentiamus, qui nec iure, nec iniuria, nec ratio ne nec legibus, in officio retineri, aut cupiditates explere poſſumus uolumus ue. Vocati ſunt etiam Hieromnemonēs, *ἱερομνήμονες*: quod ut uolunt multi, cogerent & congregarent in eum locum homines ſœderi obnoxios, ſed malim deduci uocem *ἐκ τοῦ ἀγορεύειν*, ἢ *ἐν τοῦ ἀγορεύειν*: à concionando, quàm ab aggregando: quum omnes de rebus utilibus, iuſtis & honeſtis, pro uſu patriæ haberent in conuentu ſermonem. Ceterum, quum eſſent illæ ſeriæ ſtatiuæ, nulla urbs aut provincia non ſponte dimittebat ſuos. Populi eò per *πυλαγέρας* conuenire ſoliti, duo decim erant: Iones, Dorij, Bœotij, Achæi, Magnetes, Phocenſes, Delphi, Perrihæbi, Phæthij, Dolo

pes,

pes, Melienſes, Aëmanes. Qui primus eos eò coegit, inſtituitq; ſacrum conuentum, Amphictyon fuit, Heleni filius, in Cereris Aegyptiæ, columbæ nigra ſœmine, ſcilicet indiſtriæ, memoriam: ut ob allatam ab Aegypto agri culturam, ſacris eam honoribus colerent, ut in *Διοποποιῶν*. Fuere eadem ratione in multis Græciæ locis ſimiles conuentus, in quibus nomine religionis de corporum & rerum externarum ſalute agebatur. Eodem enim nomine Troezenij in Neptuni templo ſacrum conſeſſum habebant, ex octo ciuitatibus coactum. A uicinis uerò littoribus & piſcibus propinquis provinciis hoc uocabulum mihi, ſaluo meliori iudicio, uideatur deductum. erant enim *ἀμφὶ ἰχθυῶν* hi populi, Troezenij, Epidaurus, Nauplia, Præſion, Aëgina, Orchomenus, Minyus. alij addunt Athenas. Fiebant & Panionia duobus in locis: apud Prienēſes in Græcia, & apud Ephēſios in Aſia minori. Nam licet utrumq; feſtum fieret in honorem Neptuni Heliconij, tamen in ſinib. Ephēſiorum Aſiana celebritas agebatur. Quinto quoq; anno *πενταγυῖα* eadem ratione, conueniente Græcia tota, celebrabatur Athenis: ita dicta, quod omnes eò cogerentur Græci. Non diſimili ratione olympici ludi celeberrimi, ut à quibus ratio temporū ſolebat ſeruari, ſunt introducti Piſis, in Elide. Quis omnes enumeret? Certiſſimum eſt, quamuis nulla literarum

H

memoria tradatur, nullos populos unquam coire potuisse, sine crebro huiusmodi conuentu. Nam dum abest à quacumq; provincia reip. oculus, omnia in ruinam & priuatam tyrannidem degenerant. Conueniebant olim Druidæ in Gallia, in loco ab eorum uocabulo etiamnum uocato, Lugduni. Pariter solebāt sub Gallie regibus cogi in Normā norum finibus trium magistratuum, sacri scilicet, profani, & medij primores: uerum ille mos exoleuit, non sine graui reip. detrimento. Comitā illa exequarium uulgò uocabantur, quod exequerentur illa negocia, quæ reip. expediebant, quæq; detrimenta singulæ provincie paterentur exponerent. Tertium Hieromnemonum nomen, *ἱερομνήμων* uidelicet, à loco angusto inter montes, in augustijs sito, deductum uolunt. Vocare enim augustias illas intermontanas Grecia consueuit *ἱερομνήμων*, ducta à domorum foribus metaphora. Quemadmodum enim nō licet alio loco urbes muro cinctas, aut quæ uis intrare ædificia, nisi per pylas, id est portas: ita à regionibus quibusdam in uicinas montibus segregatis non licebat, nisi per has contendere angustias. Quum uideret Alexander Macedo, obnegligenter occupatas has uias à Græcis, fuisse periclitatam Græciam: præterea reges Persarum in Aman montis angustijs, quæ iter est à minori Asia in maiore, Cilicias pylas manuisse: aliena edoctus experien-

perientia, quos populos uidit montibus sepiri, nec facile posse uinci perspexit, occupatis angustijs, quib. irruere poterāt, aut aggeribus obstruxit, aut arcib. urbibus ue muniuit, ut saltem qui uinci non poterant, nec uincere, nec impetere possent. Posuit eo modo Sarmatias, Albanā, et Caucasiam, et plures alias pylas. Angustæ illæ uie, quibus per alpes contendunt Galli in perniciem præsentem (uolebam dicere in Italiam) fatale Gallorum sepulchrum, non male ita uocarentur. Verum nostræ istæ pylæ inter Pindum & Pernasum, immania iuga posite, non tantum pylæ, sed thermopylæ sunt dictæ: quod aquis calidis & thermis naturalibus, ut multa loca, sint nobiles. Illic Spartanus Leonidas cum exercitu deuotus, barbarici hostis sustinuit impetum, quoad sibi patriā, ut in rebus desperatis, consuleret. Volunt à pylade alij deductum id uocabuli, quod primus illuc ob cædem Clitemnestræ, uxoris Agamemnonis, missus fuerit. Verum hæc uidetur à uero remotior sententia. Conuentum hunc uocat Strabo *ἱερομνήμων* ὄρεος: Æschines *ἱερομνήμων*, κατὰ κτηνοφ. τῇ ἱερὴν ἡμῶν λόγους ὁ τὰς γυναικὺς ἐπιβλήσας, ἱερομνήμων ἰστοίαι τῶν ἀμφικτυνῶν. ἱερομνήμων γὰρ ὀνομάσασιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς ποταμούς, καὶ τὰς ἐρημνύμονας συγκαλίσσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς θύοντας καὶ χρηματίους τῷ θεῷ. Sequenti uero die sententiarum illic prolatarum arbiter, & ueluti comitia.

rum præses Cottyphus, comitia cogebat Amphistyonum. Comitia enim uocant, quum non solum Pythagoras & Hieronmemonas conuocant, sed & qui unâ sacrificio communiq; deo Apolline utuntur. Ex hoc loco Arschinæ patet, saltem tres fuisse à singulis urbibus uel populis confœderatis mitti ad eum conuentum solitos, contra Strabonis opinionem, censentis à singulis singulos mitti. Vnus enim ueluti orator, et qui publice haberet oratione, Pythagoras dicebatur. Alter, qui etiâ extra conuentione de rebus ad pacem facientibus, post deliberationem concluderet: & tertius, qui sacra curaret. Licet unus & idem potuisset omnia præstare. Nil uerò obstat, quòd lōge latius oraculi religio patuerit, quam cōfœderatio. Etiam aliud apparet, quòd duobus numinibus ea tempestate maximus ibi sacra fierent, Citharædo & rusticus, Apollini et Cere: quorum uterq; sacra antè non uisa, ex Aegypto attulerat, quibus perniciosus demon se coniunxit, mentesq; hominum etiam maximorum præstigijs & falsa ludit opinione: cuius rei innumerae immensesq; opes sunt argumento, ut ad quas diripiendas Phocenses instructi, Galli profecti, Persæ incitati fuerint: Græcis uerò & Romanis in prædam cessere, ut uero simile est. Nam Strabo suo sæculo, ait, licet ibi adhuc quicquam opum fuerit, tamen summâ fuisse mēdicitatē. Hac lege erat ictum

sœdus, ut si qui confœderatorum, uno anno post-
 haberentur, et veluti neglecti ab oratoribus suorũ
 populorum nomine dicemibus obliuione sepeliren-
 tur, iustissimam cuilibet inferendæ iniuriæ præter-
 mittentibus haberent occasionem: in quam rem fa-
 ctiosi et nouarũ rerum auidi oratores subornabãt,
 prætermittiq; se curabant. Cuius criminis arguitur
 ab Æschine Demosthenes in eadem oratione, καὶ
 τὸ ἀφικονμένῳ ἐς Διὰφὸς πωλαγόραν, κινῶν χρῆμασι
 Διὰφωραν, ὅν ἄς τῷ δ' Ἀννοδίνῳ. χειροτονῶν δὲ γὰρ ὑφ'
 ὑμῶν πωλαγόρας, λαμβάνει χιλίας δραχμὰς παρὰ τὸ ἀμφισ-
 τῶν, ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἑκατὸν μισίων ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς ἀμφικ-
 τύουσιν ποιήσασθαι. Pylagoris Delphos contendenti-
 bus, eorum quosdam pecunia corruperunt, quo-
 rũ unus erat Demosthenes. Delectus enim à uobis
 ut pylagoras esset, ab Amphisseis mille drachmas
 accepit, ut nullum eorum apud Amphictyones me-
 moriam faceret. Hac sanè Demosthenis corrupte-
 la, Amphissei Thebanos, & cæteram fermè Græ-
 ciam in Athenienses concitauere, unde magnum ea
 respub. detrimentum accepit. Et ab omnibus confœ-
 deratis, & à longè plurib. quàm illi duodecim, po-
 pulis (ut suprâ dixi) ab Amphictyone, seu Acrisio
 institutis & conuocatis, mitti eò pylagoras, osten-
 dit Demosthenes in oratione περὶ Σιφάνου. De Philip-
 po enim dicit, εἰ μὴ τὸν νοῦτον ἦ τὸ παρ' αὐτοῦ πικρο-
 μένων ἰσομνημόνων. &c. de concessu enim illo agit ad

quem suos hieronymonas & pylagoras Philip-
pum misisse scribit. Respondet uero orator orato-
ri, non factum emendando, agnoscendo ue, sed lon-
ge maius uitium obijciendo. Ait enim, tantum sor-
dium & corruptelarum ibidem admisisse Aeschi-
nem, ut confederatorum conspiratione consecrare-
tur deo ea agri pars, quam Athenienses circa tem-
plum possidebant, magno admodum prouentu. Mul-
ta exempla & habemus, & timere debemus simi-
lium euentuum. Vbicunque enim est insignis que-
dam libertas, est in signe, in confederatos quum
omnium, sed potissimum eorum studium, qui impa-
res eorum potentie sunt. honoris etiam loco duci-
tur, adscribi. Asciscunt patricij Veneti in consor-
tium iusq; reip. magnates insigni nomine & opi-
bus: ut quum multis alijs, tum uni celeberrimo na-
per contigit, Cardinali Lotharingio, Duci Vrbi-
nati, & alijs. Quis hodie principum Christiano-
rum non habet formidabilem illam nationem Ger-
manicā, eamq; si sit limitrophe, ut aiunt, nō etiam
magno admodum sumptu in amicitia retinere sa-
tagat? Id ausim dicere, unam eam gentem, quam-
uis in ea ueluti in Care periculum faciunt, obstitis-
se, quo minus aut regie aut imperatorie uires se
mutuo attriuerint. Exitum uero rerum Græcarum
illa summopere timere debet. Documentū enim im-
minētis ruine dedit factio una, circa religionis ne-
gociū

gociū exorta. Quis populus, quæ ciuitas est in Ger-
mania, in qua nō per uim et fraudē, dicacitatēq; &
cōiicia in omnes ordines, est introducta persuasio
istatraductis magnatib. & magistratib. in suā sen-
tentiā, eloquētia pro pietate armati, eorū quidam
coegerūt coguntq; populares in uerba turare. Nil
dico de bello rustico inde in tota Germania obor-
to, de factionib. Anabaptistarū, Catabaptistarū, et
Pneumaticorū, quot pepererint incendia. Taceo fa-
ctiones Bohemicas, Adamitas, Husitas, Albigeſes.
Postquā enim illi rebus potiebantur, docebāt con-
tra ecclesiam Christi, aut cōmunem opinionem, se
non esse dissimiles Arrianis uictoribus. nisi enim illi
omnes oppressi fuissent, proculdubio uictoria in
ceteros crudelissimē fuissent usi. Cōmunis enim cō-
cordie rupto uinculo, nil nō potest ab eloquentia,
quæ Deum authorē præ se ferat, immutari. in ipsis
principijs & prima rerū facie non statim emergit,
quid calamitatis ex ipsis sit futurū. Boni cuiusdam
pretextu omnia mala oriuntur. Timeo sanē uehe-
menter illi nationi, cuius miles solebat esse reli-
giosissimus: nunc autem quum se nil ad bonum pos-
se credat, sit ceteris deterior, nisi quadam so-
lita ciuili inter eos iustitia cogatur. Vnam ean-
demq; legem ciuilem et sacram non pauci credunt,
cupiuntq;. Audiui sapius familiariter, quas opinio-
nes habeat miles in Galliā conductus. horreo illas

cogitare: tantum abest ut referre sustineam. Id per uersorum hominum dicacitas fecit, in suæ reipub. sanguinē latenter armata. longē satius fuisset, aliquot nummulos, nomine ueniarum quandoq; uel ab usuro Pontifici in suam perniciem, quotannis, aut iubileis mittere, quā in hanc conditionē temporum uenisse, et tam graue discrimen, ut sapientissimi nūc uix illi mederi possint, aliō potissimum occupatis principibus. Sed ad institutum redeo.

DE ATHLOTHETIS.

Cap. XXII.

Hierant in singulis ludis & festis ueluti arbitri, non secus atq; munerarij in duello seruorū publicē exhibendo. Vitæ uerō inculpatissimæ hos esse opus erat, antequā tantus honor illis conferretur. Diligentissime enim omnibus ad accusandum admissis, anteaquā uitæ eorum ratio exigebatur, ante ~~repererant~~. Probi uiri uel in quadraginta annos, ad finem usque uitæ, poterant eo munere fungi. Mirum quanta fuerit in illis hominibus, sub falsis persuasionibus, prudentia, & potissimum in rebus sacris tractandis. Nouerant, cultum deorum innocentem seruatum, primum reipub. bene institutæ membrum esse: ideo probatissimæ uitæ homines in eam rem deligebant. Et nō pudet Christianos principes, aut instituere, aut probare in sancto IESV CHRISTI ministerio, non dicā innocentes ho-

mines

mines, sed uita indignissimos, omniūq; calculo improbatissimos. Id facit patrimoniū IESV CHRISTO adscriptum: quo in abusum, luxumq; & pompam, aut litigia omnino conuerso, non mirum est, si merita militis, scorti adulatorisq; compenset. Gratia scorti certē hodie plus potest, quā uel Petri aut Pauli probitas. pessum eunt omnia. In rem pauperum, a fundatorib. amplis ut plurimum spoliatorum, comparata pecunia sacra, fideiq; proborum commissa olim, diligentiaq; multum aucta, scelere possessorum & mole laborans, relicto iterum omnino paupere, gestit manus repetere principum. Ita nullo succurrente pauperibus, impia cupidō libidini mixta, undecunq; in eorum armatur uiscera. hoc est Propheta dictum notandum, & admirabile: Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruci comedit rubigo. Hoc non satis aptē referunt interpretes ad præcipuas Monarchias, quæ obtinere populum Dei, quoniam uno eodemq; tempore non fuere. res ea nunc plane quadrat. Fiscus, quantum potest, erodit: sacer ordo gratis, quod reliquum est, & iustissime debitum, si in officio ageret, emungit: Iustitarius ordo, quod reliquum est, fraudibus absunit: calamitates oborientes, & orberrans miles (uolebam dicere prædo) reliquias corradunt, obterunt, perdunt. Sunt sanctissimi ordi-

H 5

nes, & à Deo positi & probati, nec uitia illorum sunt, sed temporum & hominum compendia ubiuis gratis querentiū: ideo illos perstrictos nolo. Ad unū uehementer deseo, quod fere ubiuis aurum in scoriam uersum est: unde Deus aut ut sit pauperis iudex, aut uniuersalis Iudex, nō est certe diutius cunctaturus. Primo in loco ἀδελφῶν παρὰ δὲ ἑσθῶν, ludos & sacra Minervæ, quibus omnes Attici soli habitatores adesse solebant, summo apparatu pompa & largitionib; curabant. Insigni uerò palæstræ genere in illis certabatur. Nam quinto aut quarto quoq; anno coacta multitudine secundum ^{ἐν τῷ} ^{αὐτῷ} interuallum (eodem enim tempore panathenæa, panegyreis, & olympica, licet lustro conuenirent, fuisse celebrata, non facile crediderim) tota iuuentus procedente pompa cum peplo Minervæ, theatrum adibat, ibiq; pueri puellæq; forma egregia armati, pyrrhicam saltabant. Demum exclusis omnino mulieribus, duriora certamina, & uiris digniora, ut in quibus tyrocinium fecerat suo modo iuuentus, instituebantur, proclamante ludicra cum cornicine præcone. Nudi enim athlete ita prodibant, ut quisquis se illis offerrent primū, cum eo esset quacunq; fortuna decertandum. Sed de hac uanitate satis. Sat est nosse, magna quinto quoq; anno, parua panathenæica singulis annis fieri solita fuisse: quæ & Gymnica erant, dicebanturq; , quod nudi

nudi illic palæstræ procederent. quare fiebat, ut abessent mulieres. Illis etiam Athlothetæ præerant, cum magna musicorum instrumentorum copia, ut per uarios modos accenderent aut remitterent athlete animos, Phrygium scilicet, aut Dorium accinendo. Sequens erat, ἵππων ἀγῶνας cura. equestri enim certamine periculum uirium & industrie iuuentus faciebat, in honorem (ut aiebant) Apollinis et Neptuni. Dum enim prudens resp. reliquias prætexeret, muneraq; aut laudes aut coronas ex quauis re iuueni uictori daret, militem deligebat, & ueluti sepius recognoscendo lustrabat. Cultus enim deorum in falsa religione, ut cœlesti scopo carebat, ita omnino in publicam, ignorante hoc rudi multitudine, tendebat utilitatem. Theatri, sicut & hippodromi, uidi reliquias Constanti-nopoli, in foro Theodosii. Locus latus est circiter centum passus, sesquialtera, aut ampliori longitudine: in extrema parte erat theatrum, in medio aliquot columna, cum obelisco Aegyptiaco. Vocabulum Græcum uulgare arguit. ἀνὰ ἄγῳ enim, & ἀνὰ ἄγῳ dicit uulgus, docti ἰνὰ ἄγῳ: Turcæ Atmeidane, quod locum seu arcem equorum notat. Athlothetis a ðebantur quotannis decem ἑκατόν. ueluti auxiliares, & ludorum secundipræsides, qui nomine reipublicæ de suo honorifice expenderent. Et quia in orchestra bipan-

an DE MAGISTRATIBVS

tita erant tribus X. ad spectaculum, quinq; dice-
bantur mutuo χορηγοί et ἀντιχορηγοί: non contrarij,
sed oppositi auxiliores. iidem ipsi λειτουργοί et
ἀντιλειτουργοί, et antiliturgi dici solebant. In hoc mu-
nere à sua tribu delectum fuisse, in gloria ponit De-
mosthenes, in oratione quam habuit aduersus Me-
diā antichoregū, pro colapho illi à Midia in Dio-
nysiis impactio ductōe. ἡμετέραν etiam, quod est
generale procuratorum uocabulū, dicebantur, ut
ostendit Demosthenes κατὰ μέλιον: καὶ αὐτὸν αὐτὸν δὲ
τὰ Διονυσία χορηγοῦν ἡμετέραν, lubens populum
ut eum eligerent Dionysiorum curatorem. Et item
φυλάξ ὀρχήμων, dux suæ tribus, quod insigne honoris
uocabulum est. Præterea βουδοί, licet hæc uox au-
xilij sit peculiaris confœderatis et symmachis. Iu-
stin. in X. Codicis, hanc uocem ueluti pro quouis
auxilio notam Latinis, Græcè tradidit, de Tabul.
scrib. l. Vlt. βουτοὺς, λογιῶν, μελοχορημίας, λογιῶν
φρε, διαποδίας, etc. quas uoces Alciato, Zazio et
Oldendorpio, iuriscōsultissimis explicandas relin-
quo. ἀγωνοθῆται, quacumq; essent conditione in cer-
taminibus, idem atq; priores poterant. Verum hi
corporibus et motibus, illi præmijs et muneribus
præfuisse uidentur: aut certaminibus non sacris for-
san hi præerant. Demosthenes Philippica tertia
ostendit, ἀγωνοθῆται et τιθένται τὰ πύδια idem signi-
ficare, per ἀνταγωνισίαν puto. καὶ τοι, αἶτ τί τῆς ὀρχή-

TAS

ATHENIENSIVM.

TIS

ἡν ὁρίσας ἀποδείξει: ἐπὶ τὸ τὰς πόλεις ἀντιπαραστή-
σαι μὴ τὰ πύδια, τὸν κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα: καὶ
αὐτὸς μὴ παρῆ, τὸς δούλους ἀγωνοθῆταις ὡς μὴ.
Quid ad summā in nos restat iniuriam? Nonne præ-
terquā quod euerit urbes Græciæ, etiam dispo-
nit πύδια certamina, commune omnium Græco-
rum munus? quod si absuerit, seruos id suo nomine
curaturos mittit. Certe intelligit de sacris Amphio-
tionū, quæ Pythio Apollini fiebant. Quatuor ue-
rò in Græcia præcipua certamina, his uersibus
fuisse lego:

Τίταρις εἰσιρ ἀγῶνας ἀν' ἡλλάδα, τίταρις ἰσοί,

Οἱ δύο μὲν δυνάμει, οἱ δύο δ' αἰδανάμει,

Ζωὴς, ἀπὸ τοῦ δαο, παλαιόμορος, ἀρχαῖος,

Ἀθὰ δὲ τῶν ἑοτινῶν, μύλα, σελίνα, πίτυς. id est,

Græcia habet certamina bis duo, bis duo sacra:

Hæc duo sunt hominū, hæc duo sunt superūm:

Hoc Iouis, hoc Clarij, hocq; Palæmonis Achemo-
riq; hoc,

Præmia sunt, oleæ, mala, selina, pinus.

ἀγωνοθῆται uox etiam Latinis familiaris fuit, ut Mo-
destinus sc. παρὰ .δ. de pollic. l. Septitia docet,
agonotheta existente et præsidete uiro meo. etiam
circa l. principium, ἀγῶνος uocabulo usus est. Con-
stituto, ait, agonem Trietericum, etc. D. Hiero-
nymus in Epistolis ad Lucilium, cum Arcopagita
Dionysio, seruatore nostrum IE SVM CHRI-
STVM

STVM, nostrum *ἀγοθήν* uocauit: Cœpisse inquit, multorum est: ad culmen peruenisse, paucorum. Qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit *βραβεῖον*. At contrā de nobis dicitur: Sic currite, ut comprehendatis. Non est inuidus agonothesa noster, nec alterius palma alteri parat ignominiam: omnes athletas desyderat coronari. Aderant utriq; magistratui, pro turbis abigendis à circo, *μαγιστράτοι*: qui etiam si quid seditionis oboriretur in turba, ut frequenter fit, continuo aderant composituri, cohibitori ue. *ἀγοθήν* & *ἀγορεύειν* iidem erant. Nunc promiscue cætera à me obseruata, de ludis sacris & eorum magistratibus persequor: in hoc enim argumento amplius immorari non uacat.

PROMISCVVM CAPVT DE LV-
dis, sacris, & quibusdam eorum curato-
ribus. Cap. XXIII.

Φ *Πρόσεδραν* assidebant Regi sacrificulo, in regia porticu, quum de sacris constitutionibus agendum uideretur: ut agitis de ea re sententijs, etiam summa potentia præscriberent, quid ex usu reip. optimum foret. singulari illos prudentia esse opus erat, ne quid in re summa uitij committerent. Et non pudet multos principes, sacrosancta consilia ex gratiosis hominibus, genereq; opibus & scortis potius quam ulla sapientia nixis cogere, ne scilicet

ullus

ullus eorum glorie & ambitioni inbiantium, improbis multorū suasionibus se opponat, aut unius libidini contraheniat. Quisquis certe fortunam et quæstū equo præfert, consilijs perniciem adfert. *ἀπολαύματα* munus in sacris idem erat cum Rege: quare de illis nil addo amplius. Suo enim loco scriptus est sacrificulus. *Εὐμολπιδας*, sacrorum Cereris antistites, dictos à quodam Eumolpo uolunt, qui primus sacerdos deæ fuerit. malim ex etymo deduci, à modulatione scilicet, cum qua fere omnes religiones in Græcia sunt introductæ. Porro quū præcipua isthæc sacra, & uetustate & religione & opibus, celebria fuerint, per antonomasiā ita hos sacrifices dictos puto. Apollo tibia coegit homines, lyra Mercurius, cithara Orpheus: Linus, et cæteri, à quibus cultū ingenij & religionem accepit Hellas & Thracia, cantu permouebant etiam rudissimos & saxis stupidiores homines, antequam eloquentia aggredierentur. Quum est ab Aegyptijs uēdita Ceres, ex qua Cererem, Palladem Dianam, Proserpinam mendax poesis, & rudium hominum consensus confinxit, nō est dubium quin post adeptam linguā Græcam, musicis etiam ea scemina, sacra sua à patria adlata tradiderit, *ἐν τῷ μῦθῳ* ergo, id est à modulādo, unde *μῦθος*, dictos Eumolpidas cōiicio. Nam mendax poesis, deorū inuentrix, quum aliud quam scriberet, uellet innuere, tamen

proximè

proximè etymo ad rerum proprietates accedebat. Locus ubi sacra fiebant, erat Eleusis, non longè à Megara, quò singulis annis Athenienses pompam ditissimam terrestri itinere mittebant: quoad post Decelicum bellum sunt à Lacedæmonijs obsessæ, quas tandem ab exilio primo reuocatus Alcibiades liberauit, pompamq; cum omni sacrorum apparatu antea mari agi solito, terrestri conduxit itinere. Musæi, qui discipulus Orphei fuerat, creditus est filius Eumolpus: si uerum est eum fuisse. Adscribunt ei tria uersuum milia de ritibus sacrorum, longè ante tempora Homeri scripta: quod ideo uix adducor ut credā, ut lubēs eorū subscribam sententiæ, qui tempore Homeri literarū in Græcia usum aut ignotum, aut paucis cognitum fuisse credunt, traduntq;. Poterant præter sacrorum tractationem, si ex composito adirentur, arbitri cōstitui, seu simplices, seu compromissarij. Id dabat auctoritas. Ea fecit, ut per eorum nomen Athenæ intelligerentur: ut Cic. in Episto. ad Atticum docet: Lentulus, ait, naues suas pollicetur, peto abs te, ut hæc res diligenter, Chylius te rogat, & ego illius rogatu, *ὁ μὲν πρὸς τὸν ποταμὸν ὑπὸ τῷ πύλῳ, sub. τῷ πύλῳ*, aut aliquid aliud. Petit eo loco Cic. ad se ex Athenis signa, imagines & statuas, ad ornatum bibliothecæ & gymnasiolorum mitti ab Attico. Tanto uerò conatu retinere & suadere religionem illam conati sunt, ut

duos præstantissimos homines, Socratem & Aristotelem, ad cicutā adegerint: Platonem uerò contra animi sententiā multa in Dialogis scribere coegerint, quod facile capiat, quisquis hominis mētem fuerit penitus contemplatus. Quum enim summum Deum in tam multis locis diuinæ, quatenus lumine naturæ licet, attigisset, tradidissetq;: tamen, ueluti palinodiā cantans, etiā in diuinitatis cōsortium adscripsit cū astris peritissimos homines humanaq; cōsuetudine indignissimos: id uerò, quod magis miror, potissimū in duob. operibus, quib. totius disciplinæ ab eo tractatæ cōpendium, complexus uidetur, in Epinomide uidelicet & Timæo, fecisse uisus est. Quanta fuerit uanitas sub hac satana tyrannide, nolo hic repetere. res est notissima. *ἡ γὰρ πόλις* se offerunt. uocabulum illud ab orgijs Bacchi deductum uidetur: licet id genus habeat uulgares homines, sacris addictos, qui populis uarijs quæuis sacra eorum decreto peragebant. Non absimilia mendicabula innumera, prætextu peregrinationis, alit ubiuis terrarum Muhamedica persuasio: unde nunquam nisi in cohorte tutum iter est, qua agit illa pestis, quæ tamen nusquam non est obuia. *ἡ γὰρ πόλις* uerò est, sacra cuius Deo facere: deductum à primis sacris. Nam unus Bacchus, & Ceres, seu Osiris & Isis, pepererunt in Græcia & uocabula & res sacras. *ἡ γὰρ πόλις* tan, seu *πόλις*, uersus quos-

dam cantabant, quibus consternarentur audientium
mentes, et assiduo motu in *ὑδραγωγὸν* prorumperent,
ac pro responsis somnia referebant: quod passim in
ter Muhamedicas gentes uideas, ubi tanta tamq; ce-
leri agitatione corporis in circulum acti ad batta-
logiae numeros Dei nomen repetendo uideas ali-
quos, ut ad tres horas animam efflasse quosdam cre-
das: hoc à fictionibus sui prophetae somnici habent
residuum: creduntur eo prophetae similiores, quo
amentiores. Ideo recepto ab ea circumactione &
uertigine spiritu, omnes in nugas prorumpunt, qui-
bus superstitiosi non parum fidei adhibent. Sunt e-
nim quidam eorum *ἑπιδροσίου*. Quid scelus in in-
fandis Bacchanalibus ubiuis admitteretur, id do-
cet, quod nulla ferme gens non sponte, ante etiam
IESV CHRISTI aduentum aboleuerit eam
impietatem, sed quae iam in sexcetera alia monstra de-
generauerat. *ἡγεῖται*, seu *ἡγία* uetulae etiam Dio-
nysiacae suae, sed suo more peragebant: sed potis-
simum Thesmophorijs praeerant, ceterasq; ma-
tronas ad utraq; inuitare sacra erant ex officio so-
litae. ab etate nomen impositum est. Alibi Palladi
sacrificaturas etiam cogebant, quod aiunt Home-
rum in. l. de Hectoris matre innuere uoluisse:
*ὡς ἔφαθ' ἢ δὲ μοῖν' ὅσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφοτέρωσι
κένετο, τὰ δ' ἂν ἀλλήλων παρὰ δ' ἑνὶ γυναικί.*
Haecq; domum repetens, seruas iubet ad sua sacra
Matro-

Matronas excire, illae citò iussa capestant.
Non possum dicere, quantum me torserit dictio
ἡγεῖται, pro magistratu: quum illam pro sacro
munere, apud Harpocratonem tantum legisse po-
tuerim. Viri fides, & in ceteris rebus diligenter ex
ipsis authoribus tradendis sedulitas facit, ne hac in
re illi meum calculum demam, ita scribit, *ἡγεῖται*
eor, Lycurgus in ea oratione quam de Sacerdotio
scripsit, nomen fuisse sacerdotij *ἡγεῖται* inquit:
ea uero alio nomine *ἡγεῖται* dicebatur. solebat uero
illa omnia sacra Mineruae disponere et exequi una
cum alijs. Ipse idem orator, Istrusq; in sexodeci-
mo Atticorum conuentuum, hoc item tradit. Haec
Harpoc. Sudas, quanquam ad uerbum penè transcri-
psit Harpocratonis Lexicum, tamē praeferat
quod nil adfert, etiam maneam illius sententiā red-
dit, quum ait, *ἡγεῖται* ἢ τῷ αὐτῷ λέγει: perinde atq;
si unam orationem tantum scriptam reliquisset.
Mirum est, Coelium Rhodiginū, multae uarietq; le-
ctionis hominem, eleuare in hoc uocabulo auctori-
tatem Harpocratonis uoluisse, quodq; alibi non le-
gerit, negare, pro sacerdotij nomine usurpatā eam
uocem fuisse: perinde atq; omnia legisset, quum scri-
ptores Graeci polygraphotati ad bis mille hodie
perierint, uno in quibusdam authoritatibus nomi-
ne superstite: & tanquam maior fides homini Grae-
co, doctoq; & ante literas accifas nato (nam ante

mille & trecentos annos uixit Harpocratio) non debeat haberi, quam Latino, ab ea religione alieno. Quicquid neget, certum est, inter mulieres illas quæ sacra Cereri faciebant, unam ordinis causa primariam fuisse, ut in quouis hominum congressu ordinato, quæ precipua sacrorum mysteria tractaret, cæterisq; more Abbatum nostratium præscriberet. Mensulam uero quæ a femina posset gestari in illis sacris, uarijs fructibus onustam, in *Διαιτα* *τῆς* honorem & inuentorum memoriam, licet scriptis non cõstet, certè signis illis trapezophoris argui potest. Quamuis enim, ut inquit Lucanus, nullum sine nomine saxum in Attica fuerit, tamen signa non solebant à rebus ignobilibus, nec fortuitò effingi ab illis præclaris ingenijs. Supererat tenuis quædam memoria Ciceronis temporibus: ideo non erant omnes curiosi, & desiderabant in uetustarum rerum memoriam *τὰς τραπεζοφόρας*, id est statuas illas quæ mensas gestarent, essentq; ueluti monopodia. Cicero lib. VII epistol. ad Gal. uocis eius meminit: & Paul. Iureconf. *τ.* de Legata supellect. l. 3. Mense, inquit, trapezophora delphica, subsellia, &c. super huiusmodi statuarum caput, abaci erigebantur, ueluti super Cariatidas ædificiorum moles. Si faciet Deus ut iterum repetam Græciam, certè dabo operam, si quid uetustorum authorum usquam gentium delitescat, quod nos ab huius-

huiusmodi scrupis summoueatur, nanciscar. Mihi supersunt *τῶν* *τῶν*, ex singulis tertijs partib. delecti, in quendam sacrorum usu, ut quidam uolunt: ut *αἱ* *ἱ*, ipsissimæ tribus sunt. Magis tamen ad eorum accedo sententiã, qui differre putant. ut sit *τῶν* *τῶν*, tota tertia pars, seu tricesima, à 10. tribubus. à 36. à 12. *τῶν* uero sit cognatio in uicinia agens, & communi puteo utēs: dicta enim *τῶν* *τῶν*, id est à puteo. Hoc nominis esse bene uetustum, docet Cicer. de legib. secundo, quum ait: Ego meherculè & Catoni, & omnibus municipibus duas esse censuo patrias, unam naturæ, alteram ciuitatis: ut ille Cato, quum esset Tusculi natus, in P. R. ciuitatem susceptus est. Itaq; quum ortu Tusculanus esset, ciuitate Romanus, habuit alteram loci patriam, altera iuris: ut uestri Attici, priusquam Theseus eosdē migrare ex agris, & in *ἀστυ*, quod appellatur, omneis se cõferre iussit, et symphreatidas uel symphratidas (nam utrunq; expuncto *τὸ συμφρεατὶς* legi potest, ex Atticis) sic et nos eã patriã dicimus, etc. Ex hoc loco, collato cū græcis, lux accedit, ut & Latiniis à Græco. Quælibet uero *τῶν* suum *τῶν* *τῶν*, ueluti & *τῶν* *τῶν* *τῶν* habebat. Tradit Harpocratio, in singulis *τῶν* fuisse triginta *γυνταί*, genere affines, *τῶν* *αὐτοῦ* *γυνταί* *νομῶν*, ut ait, alioq; uocabulo *ἐμπαλάντας* nuncupatos, ac si dicas Collocataneos: ex quibus deligi solebant sa-

cerdotes pro qualibet *ἡρώα*. Hæc ut possint constare, semper cogitandum est, triplicis magistratus usum in omnibus populis fuisse: unde tam ægrè inter iudices iudiciariosue ordines, militares & sacros possumus distinguere. Innumera præterea erant sacrorum in falsa religione genera. Erat illis *ἱερόκριτος*, protector: *ὑπόκριτος*, uindex: *ἰλαστικός*, liberator: cuius auspicio adscribunt uictoriam de Persis in Salamina habitam. Erat Apollo patrios, & apotropæus, & sexcentæ singulorum nebulonum superstitiöse religiones. Nomina mensium id indicant. nullus enim, præter unū forsan, aut alterum, nō habet nomē à quodam sacrificij in eo fieri soliti genere. Gamelion primò, qui lunæ in mensem Ianuarium pro maxima parte incidentis cursui adscribitur, à nuptijs Iunoni sacris, quo nomine fiebant ei sacra, nomen habet. Sequenti in ordine est *Ἰαριβόριος*, à petendis iaculandis ue ceruis, in memoriam Dianæ uenatricis dictus. Erant Munychia etiam Dianæ sacra, unde *μουνυχία* dictus est. *Ἰουλιος* dicta est Diana, lunā ue, quòd noctu sola excellat. Lauerna est eadem, deaq; furum. eo nomine erat & portus, & circa eum arx fortissima Athenis, quæ et ciuibz tumultuamibz, & externis timorem hostibz posset incutere. Ferunt Epimenidem, quum aliquando illam arcem contemplaretur, dixisse: O future fortis inscios mortales, si

quanti

quantū olim detrimenti ob hanc arcem essent Athenienses accepturi, nossent, illam uel dentibus conciperent. Comigit certè, ut omnino ob eam arcem concisæ Athenæ, & in seruitutem, unde nunquam liberari potuerint, redactæ sint ab Antipatro Alexandri successore, non sine præstantissimorum uirorū cædibus, aut proscriptionibus. Apri li respondens Thargelion, qui & *ἡρόλιος*, ob sacra apollinis *ἡρόλια* uerno tempore, quum terra calefcit, fieri solita, nuncupatus est. *Ἰουλιος* ferè nulli genti non est aliquo cultu celebris, præcipue quum primorum foliorum umbracula æstus gratia petuntur. Nomen dedit *ἰαριβόριος* sacrificium centum boum, Ioui fieri solitum *ἰαριβόριος*. Non erant uerò ea sacra centum boum, ut creditur, sed centū numorū. erat enim *βῶς*, numi species, à Theseo percussa. unde prouerbiū redempti ab eloquenti Demosthene silentij, Bos in lingua: uoce illa ambigua magnificè de sacris, alioqui non magni sumptus, loquebantur: ut non pauci gloriæ causā hodie, suos numulos aureos uocant, aut minimæ monetæ numerum inauditum, apud imperitos proferrunt, ut insignes uideantur eorum prouentus. A sacris Apollinis *ἰαριβόριος* dictus est, quòd uicinia eò conuenire esset solita. Quòd uehementi uoce & cursu bellum cum Amazonibus sit à Theseo commissum, quodq; sacra Apollini fecerit ante con-

sertam manum Athenienses, Boedromia institue-
re, circa lunā Iunij: unde *βοηδρομιῶν* mensis dictus
est, *μυμναστικῶν* uero, memoriam Iouis obscuri &
nebulosi seruat. A coquendis Apollinis nomine fa-
bis, *πρωκισίων* uocatur. Nouember, à florum priua-
tione solum dictus legitur, *ἀνδρογυνῶν* in τῆς τῶν ἀν-
δρῶν γυναικῶν. *νεπτιδίων* nomē est à memoria Neptu-
ni, cui tamē & Palladi cōmunia eo mense sacra fie-
bant. Ita nil non scatebat sacris superstitionibus.

Sed ad *ἐπάτας* redeo, quibus tam uariorū sacro-
rum cura incumberebat. Singulis in urbibus similes
ordines hodie esse oportet, non causa sacrorū: nam
nostri sacri magistratus sunt, probi uel improbi,
sacro sancti ordinis causa omnes perpetui: illi ele-
ctij & temporarij erant, perinde ut nunc sunt
magistri & fratres scholarum, ut uulgo dicunt Ve-
netijs, qui ad cultum sacrum insigni pompa sub ali-
quot diuis coguntur, non ex regionibus, sed ex ar-
tibus & muneribus præsceptis. Vocabat eiusce-
modi congressus eorundem hominum, rex Gallie,
monopolia: curauitq; ut abolerentur in precipuis
sui regni urbibus, collato in pauperū erarium eo-
rum prouentu. Sex uiri, sex regionū Venetiarum,
quas sextariam uocant, ad unguem respondent *ἐπὶ
τῶν ἑκκλῆσιον*, qui præerant hic confratrijs, ut uulgo uo-
cabant. & qui curam scholarum Venetijs habent,
quadrant cum *ἐπατριδοῦς*. Adscribebant præter
sacro-

sacrorum curam phratores, seu symphreatides, i u-
uenes *ἢ τῶν ἀφεισχυῶν*, in publico diario, ut per æ-
tatis publicam cognitionem, constaret & militan-
di, & adeundæ hereditatis, & nubendi tempus,
quò præterea possessiones pergerēt, in quotq; par-
tes diuiderentur. Erat eiusmodi duplex inscriptio,
& libellus duplex. Nam in communi diario, quod
νομῶν ὑπαγωγῶν uocabant, promiscuæ omnes in-
scribebantur: in *ἀφεισχυῶν* uero illi, quibus admini-
strandæ hereditatis facultas daretur. In suum ge-
nus illi, hi inter ciues iam adnumerabatur. Si hanc
partem haberent inter patricios Veneti, longè sa-
nè facilius sine ulla discussione, qui essent: illis inter
ciues, id est, notabiles habendi, agnoscerent, sump-
tumq; & laborem non paruum sibi adimerent. Nil
dico de cæteris administrationibus, quum reuera
una illa mihi uideatur superstes, quæ aliquid At-
ticæ reip. imagines effingat. Quum uxoraretur iu-
uenis, tunc *ἐπάτας* aderant suorum generum, ad-
ductisq; una sponsa & sponso sacra faciebant, ma-
tato masculo animali nomine maris, & foemina
loco puellæ: sanctumq; & faustum in illis sacris iube-
bant, orabantq; ut esset coniugium. Hæc sunt olim
à me obseruata. Qui plura uolet, ex ijsdem fontibus
illi haurire licebit, tenuitatemq; nostram sarcire.

Nunc primæ editionis scripta prosequor.

125 DE MAGISTRATIBVS
DE NOVENVIRIS VNA, QVOS
ἄρχοντες Græci, id est principes dicunt.

Cap. XXIIII.

Celeberrimi Athenis erant *ἐπὶ τῶν ἀρχόντων*, no-
uem principes, qui eligi in eam functionem non
poterant, nisi præstito hoc iureiurādo, Esse tam à
patre quam à matre genere Athenienses, talesq; iam
ab auis abauisq; atque atauis agnosci. Rogabantur
præterea an ἀτρώγωντες essent, id est indigenæ, an à
quibusdam alijs populis olim traxissent originem:
quod & Veneti in agnoscendis nobilitatis liberis
fascitant. De religione, si esset ipsis *ἑὸς ἑκείνου*, Iup-
piter penetralis tutelarissue, ἀπὸ λαοῦ πατρῶος, Apol-
lo auitus author ue. De uita antea, si in paren-
tes beneficia contulissent, si pro patria, aris, focis,
arma fuissent ab illis sumpta, si publicis honoribus
meriti in rempublicā collati ergo donati aliquan-
do fuissent. quas notas consequuti, admitti pote-
rant, non aliter. Hæc illos interrogabant Ariopa-
gitæ in regia porticu, quæ paulò antè tradita est.
Exhibito primo iureiurando, hoc secundum adde-
bant, Se perpetuò seruatuuros leges, auream sta-
tuam nunquam pro quantumuis in rempublicam
magno beneficio postulatuuros: non ἀποδοτέον, id
est sordes & quæstum iudicij causa sectatuuros. quæ
data fide, in Acropolin Atheniensium arcem à se-
natu, ubi idem iusiurandum repeti moris erat, dedu-
cebant.

ATHENIENSIVM.

126

cebantur. Non absimile à senatu Veneto solitum est
ei fieri, qui classis electus est imperator, quem Pro-
uidatorium uulgò dici, expositum à me est prius,
diuerso tamen longè sacramento. Is enim prospe-
cturus rebus bellicis, annonæ ac classi est: illi legum
uim administrare solebant. Vbi in arcem excepti
erant, quamuis omnes ἀρχοντες diceremur, tamen
sex *θεοποδῖται*, unus ἀρχὸν ἐκὼν, de quo dixi, al-
ter βασιλεύς, id est rex, tertius *πολεμάρχης* magister
militum dici solebat: de quibus ipsis singillatim sum
modò dicturus.

DE EPONYMO.

Cap. XXV.

A B eponymo τὰ Διονύσια, id est Bacchanalia, &
Ἀπριλία: id est Apollini & Dianæ sacra, unde
Ἀπριλιὸς mensis Aprilis dictus est, administrari
consueuerant. Lites *κακώστας* (qua uoce primò li-
tes quæ inter uirum & uxorem acciderent, secun-
dò mutuas inter parentes actiones, aut liberorum
ingratorum erga progenitores, et itè plura actio-
num genera, significantur) audit atq; iudicat: poen-
τὰ κακώστας: id est, iniuriæ per temulentiam illatæ sta-
tuebat. Illius curæ cōmītebātur orphani, ad quos
defendēdos tuēdosq; ἀδελφικοὶ tutores uiros singu-
lari integritate deligere solebat, qui ius etiam inter
legitimum et institutum hæc edē dicere ex officij ratio-
ne solebant. Hos Græci *ἐπὶ τῶν ὀρφανῶν*, id est
orpha-

orphanorum tutores, ut ab his apposita distinctio
ne differrent, qui *καὶ ὁ γὰρ ἰσχυρὸς* uiduarum defen-
sores dici consueuerant, uocare solebat. Postremi ui-
duas quæ post mariti mortem grauidæ remanse-
rant, diligentius conseruabant, atque posthumis
prospicere soliti, curabant uiduas pupillosq; dia-
rio indictionum eximi, publicisq; contributioni-
bus liberari. Quæ in re quàm simus negligentes, id
satis monstrat, quòd nullus ad id munus magistra-
tus peculiaris deligi solet: & præclaris interim
uerbis pietatem intonamus, in qua exercenda fa-
cile non tantum à Muhamedicis, sed & ab ethni-
cis uincimur. *καὶ ὁ γὰρ ἰσχυρὸς* alioqui si sine adiecta alia
uoce acceperis, cuius negotio præfectum notabit.
Iam supra docui fastorum seriem, rerumq; gesta-
rum memoriam ab hoc eponymo magistratu nota-
ri scriptis publicis priuatisq; solitam: quod uerum
semper erat, nisi quòd in *ἀρχαῖος*, id est, magi-
stratum electione sub anni principio fieri ad ali-
quot dies solita ita supputabant, *ἀπὸ τῆς πρώτης*
ἡμέρας τῆς ἀνάμνησιν d' *ἐκ ἀνάμνησιν*, primæ prytaniæ decima
aut undecima. Cicero morem Græcorum exprimere
libro de Fato, uoluit: Morietur, inquit Epicurus,
quum duos & sexaginta annos natus uixerit Ar-
chonte Pythoraco. Voluit & genitium Græco-
rum in ablatiuum Latinorum transferre Græco uo-
cabulo. Proprie itaque dicebatur *ἀρχαῖος* d' *ἐπώνυμος*,
id est

id est princeps unde res gesta rationem temporis
nomenq; acciperent. De eponymis statuis iam antè
scripsi. *ἀρχαῖος* d' *ἐπώνυμος* nomen erat magistratus illius.
Vnum nolo omittere, quòd hi ius ciuibus tantum
dicerent, in iisdē uerò causis *πρόεδρος* inquilinis.

DE REGE. Cap. XXVI.

BΑΣΙΛΕΥΣ regem sacrificulum interpretatur Li-
uius: unde possumus confirmare (quod se-
pius exposui) Romanos non tantum legum exem-
plum à Græcis expetiuisse, sed & reip. imaginem
hinc sumpsisse. Quemadmodum enim hi rege sacrifi-
culo sacra ferè omnia administrare solebant, ita no-
mine sacrorum prima erat Athenis autoritate
rex. Prima enim muneris dignitas illi erat, quòd *ἀρχαῖος*
ἐπώνυμος *ἐπὶ τῶν θυσιασίων* Cereri & Baccho sacra cum li-
dorum curatoribus fieri pro moris usu curaret. In
singulis enim ludis Athenienses suos *χορηγὸς*, id est
choragos seu adiutores habere solebant, qui nō tan-
tum (ut iam à me est notatum) præerant ludis, sed
& liberalitate pro opum ratione in reipubl. im-
pensas utentes, de suo non parum insumebant: eo so-
lum nomine, quòd illorum essent præfecti, quemad-
modum in certaminibus *ἀθλοδρόμοι* munerarij athle-
tis partim ex suo, partim ex publico ære præmia
proponebant. In choragorum munere & priuile-
gijs aperiendis tota Demosthenis in Mediam ora-
tio

tio uersatur. si quis itaque copiosius de illis legere cupiat, illam percurrere poterit. Horum exemplum in mysterijs (ita tragedias comœdiasq; uulgaris, quæ uitas heroum pro Christo passorum personatis hominibus plebeijs exponunt, uulgò dicunt) frequens usque adeò est, ut multi inde rem familiarem, dum lucello inhiant, decoquant amplissimam. Athlothetarum exempla crebra sunt in singulis urbibus, quæ aut iactu balistæ, ignei tormenti, arcus, aut etiam palæstræ exercitatione militem exercitent. Curabat præterea noster sacrificulus sacrarum uidi *λαμπάδες*, quæ uidelicet ad lampadem fierent. Quæ uerò ea essent, quâ ue ratione obiri solita, ita scriptum reperio: Tria ubi semper lampadis usus erat, festa Athenienses habuere, *ἀδλωαῖα*, ὁ παυσανίας, *ἡ γορτυνέαια*, Mineruæ, Vulcano, Prometheo. Suidas ait, istum scriptum reliquissè, quòd quum Athenienses sacra Vulcano facerent, lampadem excogitassent: ob cuius rei memoriam perpetuos illi ludos consecrarint, in quibus usus semper esset lampadis. Ut uerò gratiam referret etiam prudentissimæ artium inuentrici Palladi, itemq; Prometheo, primo suprema literarum memoria artium uariarum inter homines propagatori, sanxere ut pariter in illorum sacris eadem lampade posterius uterentur. Quæ quum altius contempler, ut non possum satis admirari quàm nullam ferè ob rem, aut uilioris,

ris, & quam facillè rideas artis excogitationem, leuiter temereq; ne dicam impiè, credula nimis antiquitas multa hominum monstra in deorum numerum reposuit, ut ostenderet religiones illas opinionione nò ueritate niti: ita ediuerso uehemens mihi subit illorum hominum à uera pietate alienorum admiratio, q; semper persuasum habuere, nil boni in hac uita sine lumine atque adminiculo cælesti se posse consequi: quòd uehementer illorum refellit amentia, qui sine prouidentie munere res istas bene geri posse credunt. Peractis sacris, etiam controuersias quæ illorum causa inter gentes oboriebantur, dirimebat. Qui essent *ῥυμνταί*, ex Harpocrate paulò ante attigi, paucisq; denuò explicare uisum est. *ῥυμνταί*, inquit, sunt eiusdè generis familie ue participes. Quum enim Atheniensium populus esset in certas partes diuisus, maximè (ut diximus) *πόλεις*, id est tribus uocabantur: quarum singulæ trifariam partite *τριτῆς* creabant: quæ etiam *ἑκατρίαι* dici solebant, *ἅπασαν τὴν ἑκατρίαν*, à puteo uidelicet, cuius erat in eadem uicinia communis usus. (Dixi iam in demarchis etiam quamlibet tribum propter nautica munia in duodecim partes seu *νῆας* partiri) qualibet uerò *ἑκατρία* (persequitur Harp.) sacrorum gratia in triginta partes diuisa creabat *ῥυμν*, nongentesimā populi Atheniēsis partē: cuius singuli patres familias *ῥυμνταί* uocari solebant:

bant: inter quos ius de sacrorū administratione dicebat. Subdit idem author Iſeum in oratione pro Apollodori hereditate *οὐκ ἔστιν ἔτι καὶ νεότης*, uocabulo abutendo, eosdem dixisse: Philochorum præterea *νεότης* interpretatū *ἐποράδα νῆτας*, quasi collataneos dicas. De cæde causas, quas ex præcognitione aut ex occasione rei obuij præoccupare poterat, in senatum Ariopagiticum introducere solebat: ubi uerò reos ante tribunal stitisset, deposita corona ipsis Ariopagitis aſidebat, sententiam pro ratione criminis primus dicturus. Ad hæc rerum inanimatarum causas, uerbi gratia de damno ab obice in uia publica dato, de ruina ex tigno communi, macerijis, ædibus ruinam minantibus, & huiusmodi audire solebat, quisq; teneretur earum nomine, iudicio declarare.

DE POLEMARCHO TRIBVNO militum. Cap. XXVII.

Τὸ δὲ ἀρχόντων τρίτος ὁ λόγος πολεμάρχου, Principum tertius erat polemarchus: qui quo uocabulo melius Latine dici possit, etiam officij explicatio planum faciet. Præerat primū Dianæ et Martis Enyalij sacris, ob eam rem, quod hi potissimum rebus bellicis præire crederentur: quod Homerus epithetis appositissimis expositum reliquit, dum illam *ἰοχλαγον*, hoc est telis gaudentem, hunc *ἀλλοεπίσταλλον*, *μακρόν*, *ταχέον* *ἀνδρῶν*, id est inconstan-

tens.

tem, homicidam, murorum urbiumq; euersorem uocat. Certamina etiam *ἀδίστατοι* ornari & disponi curabat polemarchus. Erat olim præclarus Atheniensibus mos, ut quotquot in bello pro patria fortiter occubissent, eos in diario adscriptos, nominum & rerum ab illis præclare gestarum crebra recitatione, celebratione & gloria, præsentem uniuersorum ciuū corona post tam foelicem mortem ludis & celebritate publica celebrarent, certaminaq; à iuuentute fierent, quæ dicerentur *ἱπποφρονία*, id est sepulchralia, in quibus ipsi iuuenes glorie cupiditate ad rem bellicam, mortis contemptum, amorem reipubl. usque adeo beneficorum in se memoris inflammarentur. Quauis enim uirtutis præmium uir bonus in conscientia, minus perfectus in gloria ponit, tamen uerum est & illud silij,

Nec reperire licet multis ē millibus unum,

Virtutem precium qui putet esse suum.

Qui itaque gloriam ē rebus humanis tollit, is uirtuti alas præcipuas adimere uidetur. Tribus enim illa rebus potissimum alitur: unica gloria in magnis uiris, cui præmium accedit in tenuioribus, at quos non usque adeo ea incitant, formido, & præfens poena illam in improbis inserit: qui non raro inde habitum facultatemq; ad duo prima sibi comparant, ut iam scilicet non inepti, præmio digni

K

333 DE MAGISTRATIBVS

sint: quo euecti, in gloriæ cupiditatem, quæ illos in uirtute retinet, transeunt. Præscribi præterea à Polymarcho solebant cantilenæ & uersus quidam in laudem defunctorum, & uirtutis: qui ipsis iuuenibus decantandi in ludis publicis dabantur. Qui ordinem in bello reliquissent, qui imminente periculo fugissent (quæ crimina *ἀνομοσύνη*, & *ἀπορροή* uocant) eos ad senatum Ariopagiticum deferrebat condemnandos. Singulis tribubus manubiarum partes dare: inquilinos qui sine census persolutione aut uade Athenis agerent, multare: ius inquilinis & *ισχυρισμοί*, id est populis fundis, ciuitateq; donatis dicere: legatis prospicere: in summa rei militaris & inquilinorum omnia tractare terminareq; consueuerat. Scribunt non pauci auctores et urbis clauēs ad eum deferri noctu solitas, portarumq; custodiam tradi: quod munus in liberis Gallie ciuitatibus, illorū est quos uulgò Maiores uocant. Verum quia is rei militaris summam habuit, nolo hoc in loco ceteros belli duces attingere.

DE MILITARIBVS OFFICIIS,

Cap. XXVIII.

Suuerant *πολιμαρχοί* duo *ἱππαρχοί* equitum magistrī, ut refert Harpocratio Aristotelē in Atheniensium politia scriptum reliquisse: quibus non tantum equestris ordo, sed uniuersus quo in loco erant, pareret exercitus necesse erat: alioquin animaduert-

ATHENIENSIVM.

334

mauertere in facinorosos imperiumq; detrectantes statim licebat. Curabant præterea, ne quis ab ordine aut à duce semel delecto recedere in dicta causa urgente sine illorum permissu poena capitis auderet: ut modum in uictu & cultu seruaret: ne se facinis grauiorem uictumq; redderet: ne iniuriam popularibus inferret, & cætera huiusmodi militibus præscribi solita. quibus in obseruandis mirū quāsimus socordes. Sobrietate, continentia, obedientia olim Galli non tantum Europam totam subegere, sed & Asiam partim incursionibus uexarunt, partim formidine terruere: nunc uenus, ingluuias, ebrietas, peruicacia, ordinis & ducis contemptus, furta, cædes, rapinæ, priorum ciuium & popularium etiam lōge uiolentiores quā à quouis immani & barbaro uictore pati possis, nos delicijs inuoluentes in contemptum uertunt. si interim à Duce uiro probo expetatur poena de eius milite, audet turbas & factionem excitare, se abducturū ad alium plures cōminari: & hæc patimur: unde multa scelera illos furcis quotidie reseruāt. At quid mirum nos isthæc pati, quum uirtus ducum & seniorum soleat temeritati & iuuentuti posthaberi, fauoribusq; non meritis nitamur? uirtus uerò tam sit suspecta etiam in iuuenibus ut non æquo animo haberi soleat? Verum frustra queror, capita non infrequenter sunt membris deteriora. Hoc tam

difficile tamq; laboriosum munus per ταξιάρχας, id est ordinum praefectos obire solebant. Hi enim ordinum duces, centuriones, decuriones, leuioresq; armaturae milites in ordinem cogere solebant, quod Graeci παρατάξαι dicunt. Erant Athenis et decē φυλάκες, id est tribuni, tribuum uel praefecti, quos quidam scribunt (quibus non facile assentior) hipparchis praefuisse. Diuersum uero sentire Demosthenes facit Philippica prima, ἐν ἧς περὶ τῶν ἀνδρῶν ἀνω ταξιάρχας καὶ παρατάξαι καὶ φυλάκας, καὶ ἱππάρχους λέγει: τί οὖν ἔτοι μοι δεῖξαι. Nonne elegistis ex uobis decem ordinum praefectos ac duces, tribuumq; praefectos, & magistrōs equitū duos? hi igitur quid faciūt? Voces diuersae, muneris diuersitatem significant, & ex ordine dicendi, functionis seriem monstrant. ἱππάρχας porro, id est equites illi, quibus ἱππάρχαι praerant, quotannis ἱππάρχαι, id est sacra equestria persolvere soliti erāt. Voce φυλάκας Graeca usus est Cicero in Epistolis familiaribus. Verum ab hac tractatione mihi parum cognita de experientia, recedo, ne idem mihi contingat quod olim sapiētiæ professori in Graecia Phormioni apud Hannibalem contigit. quum praeclare enim, ut literae humaniores nullius rei quantumuis abstrusa expertes illum docuerant, de re militari ex arte disceptasset, Poenus subiunxit, multos se quidem deliros senes saepe uidisse, sed illo uno qui magis deliraret, uidisse neminem.

V Eluti summa capita in iudicijs sex Thesmothetae cum tribus iam scriptis, tribuum duces, equites, equitumq; magistrōs eligere solebant, alioqui horum praecipuum munus erat in iudices legum praescripto non utentes in iudicijs, ueluti custodum totius reipubl. obseruatorum, seuerissime animaduertere: ita loco illorum sane nos regios procuratores & aduocatos habemus, sed apud quos nō raro ὁ καὶ τὸ καὶ παρὰ νόμον, nulla sane ars est praestantior ad coercendam ordinis iudiciarij auaritiam et fauores aptior, quam ut liceat cuilibet accusare magistratum periculo talionis si non probet, ut quae minima a magistratu aut summa auctoritate uiris in tenues admissa duplici poena expientur. Quicquid admittitur sceleris, si semel in Gallia nefarius aut terrore aut muneribus publicorū accusatorū regij aduocati & procuratoris dico obstruxerit, nemini accusare licet. ideo in hac re grauius peccatur, quod illi homines sordibus obnoxij ferē nil stipēdij à fisco accipiūt & unde uis corradere coguntur. Nec ob egestatem, nec ob ullius potentissimi terrorem desistere à uero debet publicus accusator. Seorsum porro Senatum extra praescriptum iure aut consuetudine tempus cogere poterant, quod quanti esset muneris, quantaeq; auctoritatis.

ut hodie satis patet, ita Romani magno docuere argumēto. Licebat enim apud eos tantum dictatori, consuli, prætori, & in summa rerum difficultate Tribunis tam militarib. quàm plebeijs id efficere. Habito senatu, illius acta significari popularibus curabant. Litem intēdere præterea solebant in eos magistratus, qui nondum omnium suffragio examinatam legem promulgassent, quam actionem *κατακρίσις* uocari iam supra in Nomophylacibus notauimus. Erant enim singulares legum uindices. Populis fundis præterea qui Atheniensium iure uterentur, ius præscribere, in falsos testes poenam statuere, talionis poena falsum accusatorem plectere, iudicibus singulis cum proedris sedes honoris loco designare, illorum fuit munus. Hoc munus in constituendis iudicibus propè obseruari à Quatuoruiris præsidib. apud Parisios uidemus, aut si alij defint, ab uno qui curiæ præsideat. Sunt enim apud nos, præcipue Parisiis (quum alioqui in Gallia sit conuentus Rhotomagensis, Burdegalensis, Tolosanus, Gratianopolitanus, & Diuionensis) plures ut uocant cameræ, quæ subsellia non malè uocari credo, quibus uarios iudices quotannis dari certum est. Alibi enim causæ ciuiles, capitalia alibi crimina, alibi questio rerum fiscaliū tractatur. Iura principum alij, multas alij exigunt. quæ prosequi esset aliud opus si pro materia dicatur. Verum hæc

me admonent, ut subselliorum Atheniensium loca nunc attingam.

DE TRIBVNALIBVS SVBSELLijs uē, in quibus Athenis ius dicebatur.

Cap. XXX.

VT clarius singula appareant, Demosthenis omnium doctrinarum principis, ex oratione *ἀγογὴς* sententia mihi primum in medium adferenda uidetur. Illa enim lucem sequentibus maximam adferet. Vbi ergo in memoriam ipsis Atheniensibus illa publica commoda retulit, quibus illi fruerentur quotidie, qui ciuitatis iure utebantur, quorumq; Charidemus (in quem partim ea oratio scripta est) si secundum Aristocratis decretum ipsum Athenienses recepissent, particeps esse poterat, ait: Varia quidē certe sunt apud uos, o Athenienses, comoda, qualia nō temere alibi reperiātur: inter quæ unū illud præcipuū est, nō minus celebre quā uenerandū, Ariopagiticū tribunal: de cuius dignitate si quisquam orationis copia dicere conabitur (tam uaria magnaq; de illo tū ab antiquis tradita, tū nostra memoria cognita sunt) tāta se dicendorū moles offerat, ut de nulla alia re maior: quorum tamē ipsorū exempli gratia unū atq; alterum adferam in medium: utq; primò ab antiquis est traditum, referam. Dij ipsi senserunt illic potissimum cædis iudicia peragi debere (ita fama est) ibiq; potissi-

num iudices fuisse. Neptunus pro Halirrhothio filio aduersus Martem id testatur. Duodecim dii iudices inter Orestem & Furiis illic sententias dixerunt. At ista antiquiora uidentur. Veniamus ergo ad recentiora. Tanta huic senatui reuerentia, tanta est semper habita fides, ut nec tyrannis nec oligarchia (quæ paucorum potentiorum imperium est) nec etiam quæ uniuersarum administrationis specierum uim superat Democratia, ausa usquam fuerit cædis iudicia ab eo loco transferre. Ita omnes in uniuersum semper sua consilia debiliora putauere, quam quæ possent tam exacte uerum ipsum atque equitatem in causis tam feliciter assequi. Ad hæc etiam (quod ipsum maximum est) nemo unquam aut reus conuictus, aut accusator non conuincens repertus est, qui merito ab eorum sententia posset prouocare. Nunquam enim quicquam quod reprehendi merito posset, in eo collegio decretum est. Hæc Demosthenes: cuius uerba appendere ob dignitatem paulo prolixius uisum est. Pausanias in Atticis ita tradit: Prima quidem, ait, in dextra τὴν ἀριστερὰν partem est τοῦ βασιλείου, regia porticus, in qua annuo magistratu solet rex sedere, cuius magistratus ὁ βασιλεύς ἀρχὴ dici solet. Harpocration ex prima Demosthenis in Aristogitonem oratione, tres esse τοὺς βασιλείους, porticus regias, inuicem e regione collocatas ait. Primam αὐτὸς ἰαλῶν, Iouis liberatoris; alte-

ram regiam uulgarem usitatamque: tertiam uarijs figuris ornatam, quam ideo ποικίλην dixere Græci. sed uerba Pausaniæ prosequor. ἀγέας πόλεως, inquit, id est Martius uicus, dictus inde est, quod ἄγης, id est Mars, condemnatus illic est, eo quod ἀνιπρόδιον occidisset. ubi & Orestes ob matrem interfectam iudicatus est: qui ut sententiæ poenam effugeret, aram Palladi instituit, quam ἀγέας ἀδελφῶν Πάριον, id est Martiæ Palladis aram uocauit. & paulo mox, Sunt etiam Athenis alia tribunalia non usque adeo ut primum celebria, ut est ἐπίτροπον, à figura triangulari ita dictum: & τὰ ἀγέων, ita nuncupatū quod in obscuriori urbis loco (erāt Athenæ in decliui loco sitæ, Libanotoque obiectæ) esset, atque à paucis frequentaretur. Maximum uero omnium, et in quo plures conuenirent, erat ἡ ἀρχαία, de quo iam dictum est. In quo autem homicidiæ, uenefici, sicarij, & maxime causæ capitales iudicarentur, illud uocabāt τὰ ἀρχαία. ἐν ἀρχαίῳ ius illis dici solebat, qui eadem quidem cōmississent, iure uero naturæ tuendæ se fecisse assererent. In prytanio de rebus ciuilib. ut supra à me est notatum, transigebatur. τὸ πρυτανεῖον (qui locus ad portum non longè ab arce erat) iudicia πρυτανεῖον erant, ubi uidelicet illorum audiebantur accusationes qui iam iudiciū extra Arium pagum effugissent: qui ueluti profugi causam ex nauibus dicere consueuerant. Hæc Pausanias paucis ex-

plicat: à quo ad lucernam Demosthenis rediens, uolo maiorem lucem adferre. Postquam de Ariopagitis supra egit, in eadem oratione statim subiungit: Alter autem iudiciorum locus *ἐν τῷ ἀρχαίῳ* erat, ubi de cæde præter uoluntatem, uimq; repellendo illata, quærebatur. Illic enim quamuis manifesti criminis reum defuncti necessary agerent, non tamen poenæ arbitrium habere poterant, sed ab ipso senatu cognita causa aliò ille concedere iuebatur, quoad parentum animi desinerent in eum esse infensi. Solebant uerò poenam æstimare apud antiquos læsi aut interempti affines, præterea in ius præsentibus rapere testibus quemlibet aduersarium. qua de re pauca quædam addere uisum est. Demosthenes in Mediâ *πρὸς τοὺς ἑταίρους*, *ἐν τῷ ἀρχαίῳ* *ἀπὸ τῆς πόλεως*, *ἐν τῷ ἀρχαίῳ*. Quomodo, inquit, habebit istud, si plures modos lege permisos dederò, quibus aduersus iniuriam inferentes utamur? uerbi gratia, furti uin' aliquem accusare? uales uiribus? factum tibi certò constat? Rape in ius ad undecim uiros. est uerò mille drachmarum periculū in multa, si factum nō probes. Es tu debilior, ut qui in ius non possis facile rapere? Agito illum furti apud non uem *ἀπὸ τῆς πόλεως*. Quòd si apud illos deferre times, accusa apud sex thesmothetas. De tua fortuna cōquereris, quodq; sis pauper, non potes esse mille drachmis soluēdis, si nō probes? Furti apud arbitrum accusare

sare potes, nil tibi erit inde periculi. Sexcenta sunt huiusmodi adminicula ad ius cōsequendū. Satis ex uerbis Demosthenis apparet quod dicebam, cuique in ius sine uiatore aut apparitore (quos seruientes uulgò in Gallia uocant) aduersarium rapiendi potestatem fuisse. Quod uerò idem exemplum Romanis sit translātū, quum ex multis alijs locis, tum maxime ex titulo Digestorū, Si quis illum qui in ius uocatus est, ui eximat, satis patet: & Lyricus satyra nona libri primi aperit:

Casu uenit obuius illi

Aduersarius: & Quò tu turpissime? magna

Exclamat uoce. & licet attestari: ego uerò

Oppono auriculam, rapit in ius, &c.

Quo ex loco notandum uenit præterea, si quis uellet attestari rogatus, eum, ut meminisset, ab actore defricari memoriæ gratia circa auriculam solitum: quod & nostra ætate uideo seruari eadem ratione, prouerbijsq; loco esse apud multos. Post auriculas te ea de re defricabo, scalpam ue. quod à uetustissima Romanorum consuetudine ad nos transisse certū est. Verum redeo ad subsellia. *Παλλὰς* ait Pollux, euersa Troia à Græcis Athenas fuisse delatū: habitatores uerò Phaleri, qui portus iuxta Piræum Athenis cōiunctus est, illos esse hostes arbitrati, in mare præcipites dedere. Acamas etiam dixit Græcos fuisse homines, qui Palladis simulacrū attulerint

culerint: occisos itaq; oraculum uocauit ἀγῶνας, quod quum essent amici conterranei; ut ignoti p[er]ire: quo in loco ob rei memoriam Palladium sacrum & tribunal constructum est, ubi de eade inuoluntaria ius diceretur, quoniam illos Phalerei nō nocendi, sed opitulandi patriæ desiderio imprudenter ueluti hostes occidissent. Subdit Demosthenes: Tertium porrō tribunal fuit ἐν Διὰφω, ubi ius illis dici solebat, qui eadem quidem commisisse se non negarent, iure uerō eam fecisse cōtenderent. Esse enim aliquam iuste illatam cædem non negabit quicumque deos ipsos, qui æquisimi putantur, illic Orestem qui matrem tamē sed iuste occiderat, post dictam causam nouerit absoluisse. Ab Aegeo id constructum narrat Pollux, unde Apollo Delphinus, Bellona Delphinia dicta est: primumq; ibi iudicium recepisse Thesea, quum prædonum spolia dicaret deo, non quidem negando Pallantidiorum cædem se commisisse, sed sanctē id fecisse contendendo, ne illi aut ei aut reip. nocere pergerent. Quartum (ait Demosthenes) erat ἐν τῇ ὑπὸ τῷ πύργῳ, ubi solebant huiusmodi causæ tractari: si quis in uia transiens, ab obice illato, lapide scilicet, ferro, ruina, aut alia quauis re inanimata, aut etiam ab ignoto percussore fuisset laesus, coniecturis argumentabatur, si qua arte possent in illius qui damnum dedisset, aut dati causa fuisset, cognitionem uenire: quæ

qui inde probationibus uictus condemnabatur pro rei ratione. In illius tribunalis iudicijs, quibus rex de quo egi, præerat, asidebant φιλοσολοί, regis assessores amatores ue, qui rem post perquisitas coniecturas, si non constaret de authore, corrumpi, et in flumen marē ue proijci in poenæ signum curarent. τὸ μάλιστα βῆμα τὸ ἐν ὄρεϊ, quantum tribunal in loco quem ὄρεϊ, id est puteum uocabant: aliqui τὸ ἐν τῷ πύργῳ dici solebat: ubi si quis post cædem contra uoluntatem admissam, aliam uoluntariam commisisset, cogebatur dare facti rationē, idq; ex namē (ueluti solo proscriptus) quæ nec anchora nec rudimentibus ocularibus retineretur. Ibi primum ὁ πύργος ius dixisse fama est. Persequeretur ex Demosthene τὸ ἐν Διὰφῳ, nisi iam sæpius esset à me scriptus ille confessus. ἐν Λύκῳ in Lyco conueniebant arbitri, et illi iudices qui causis terminandis adiungerentur. Μετοίχῳ addit Pollux, nomine tantum, uerum quid illic tractaretur, non docet, nec apud alium legi. Nolo hic immorari in iudiciorum uerbis aut formis explicandis, quæ multa huc congesseam, ne operi ad res ipsas declarandas nato, uidear & grāmatica inserere: quod forsā olim alibi fiet commodius: sed tamen absolvere curiarum & iudiciorum uocabula, ut sunt mihi promiscuē obseruata, nunc commodius iudico. Πλειστής ἢ ἡγεμὼν, idem significauit, iudicem ordinariū, ut aiunt. ἀντίπρῳτος, ἀντί

Λυτρος, à Cicerone lectus iudex dici solet. *ῥητορας*, omnium senatuum & iudiciorum generale nomen est, à senili etate (qua par est, aut certè moribus, esse iudices) dictum: peculiari tamen uocabulo ita uocari quinquaginta *ἑξήκοντα* cōsiliū apud Lacones, scriptum reliquit Aristoteles. Hoc enim *ἑξήκοντα* nomen quamuis generale est praefecturae cuiusuis nomen, tamen & magistratum eum significat, ut & ista, *ἀδιστάνης, ἀρετάνης, ἐκτίρποντος, ἀρχαίου, ταμίης, ἐκτίρποντος*. Omnia enim praeterquam quod sunt dignitatum uocabula, cōmunia etiam sunt. Nomine *ῥητορίας* praeterea decem *ῥητορες* apud Creteneses etiam notauit Aristoteles. Illam uocem ex Græco in Cicerone Senatum uertit Gaza. *Ἡγεμονίας* etiam *ἡγεμονίας*, uocari ex oratione Aschinis in Ctesiphontem potest notari iudicium quodlibet, quoties in eo iudices ius dicerent. Confessum praeterea iudicium *συμβουλίας*, ipsosq; iudices *συμβούλους*, quod communi sede uterentur, reperio dici, id est assessores: qua uoce & Hebraei ut LXX sapientum cōfessum exprimerent, sunt usi *סוּדְרִין* synedrim uocando.

DE ASSESSORIBVS, QVOS GRÆCI *παράδρομοι* uocant. Cap. XXXI.

Iudicijs solennioribus sex *παράδρομοι*, à singulis trium *ἀρχόντων* bini delecti, solebant adesse: quos ex Aristotelis Atheniensium politia recitat Sudas tantum

tantum fuisse quatuor: de quo numero non contento, quum ad rem parum faciat. Hos oportebat esse uitæ inculpatissimæ, de qua antequam iudicibus posset adsidere, apud quingentos uiros prytanes primum, secundo inter Ariopagitas, quouis uolente per praekonem (ut iam à me est notatum) ad accusandum admissio, rationem reddidisse oportebat. Causa tam seueræ perquisitionis erat, quod res periculi plenas, & in quibus maxima fide opus est, tractarent, nempe iudicum sententias, quas unum uerbum omissum, mutatum, aliò translatum, aut à scriba celerrimè excipiente additum, poterat euertere, inq; contrarium trahere aut saltem partim à iudicis mente multum abducere. Erant itaq; ueluti scribæ obseruatores, dispunctoresq; eorū quæ transcripsisset dictante iudice. Non possum hic non admirari patientiam nostram, qui alamus quotidie incurijs sexcentos nebulones fescuncialibus literis, libellos ita augentes lucri gratia, ut quod decem aut duodecim uersus uix impleat, in integrum quaternionè transeat et extendatur: tamen quum uideamus leges contra illos latas à nemine magistratum habente curari ut obseruentur, uereor ut stipendium quod aliqui consularium uiroꝝ aduocatoꝝ & procuratoꝝ seruis daretur, inde sarciri facile omnes uelint patianturq; itaq; aliò progredior.

DE

147 DE MAGISTRATIBVS
DE APPARITORIBVS ET IL-
lis quos Græci ἀστυνόμοι dicunt.

Cap. XXXII.

Nisi maior dignitas & magistratuum numerus
me ordinem institutum seruare coegisset, &
quod non litium ordine, sed locorū & obseruatio-
nis ratione scribere ab initio uisum est, erant hi ma-
gistratus, aut munera potius in ipso operis exor-
dio adscribenda, ut quorum alterum in ius uocan-
te aduersario uenire recusantem compelleret, ἀστυ-
νόμοι uerò singulis mensibus libellos & numina li-
tigantium in diario adscripta senatui offerret, no-
menq; ederet. qua in re mihi uidetur non esse absi-
mile munus illorum quos ostiarios & audientia-
rios uulgo dicimus. Primi officij homines, seruien-
tes uulgo dictos, plures quàm par sit habemus, ta-
men sine illorum significatione in Gallia neminem
in ius uocare licet, nisi citatione sacris initiatus. unde
ἀστυνόμοι Græci in ius uocare dicunt, ducta ἀπὸ
τῆς ἀστυνόμενης id est ab apparitoribus uoce, ut item hi
ἐκαστὸς καλῶν, à uocando scilicet dicti sunt. Verbum
ἀστυνόμος præterea significat, testes aduersum me au-
dio: quod Aristophanes in Nebulis significat,

τὸν ἱμαυτὸν ὅτι δύναιτο νυνὶ χρεμάτισται

ἔλθω σὺ ἀστυνόμοντα.

Medrum certè pecuniarum gratia traham te in
ius, testes aduersum te auditurum.

πρὶ

ATHENIENSIVM.

148

πρὶ καλῶν, QVOS COLONIIS DE-
ducendis præfectos dicere possumus.

Cap. XXXIII.

Ratio (ut sum proximè præfatus) dignitatis ma-
gistratum, aut si illa deesset, maior numerus,
me coegit eum seruare ordinem, qui in Operis dis-
cursu uisus est: uerum promiscuè, ut plura dicere
sum eam ob rem coactus, ita nunc ad finem usq; ut
se offerent, sum singula prosequuturus. Solebant
itaq; καλῶν coloni in urbes aut priscae Athe-
nensium possessionis, aut nuper conquestas, non
satis habitatas, inscribere destinareq; delectos, atq;
agrum regionū & iuris ipsarum urbium diuidere,
ueluti pro sorte cuiusq; unde uox καλῶν, id est
sortes habentium ducta est. qui mos ut latius pa-
teat, Libanij sophistæ sententiā ex argumento ora-
tionis Demosthenis περὶ τῆς χερσονήσου, adducere ui-
sum est. Erat, inquit, ea peninsula quæ Thraciæ ad-
heret, Atheniensium antiqua possessio, in quam Phi-
lippi regis tempore ad conueniendam possessionem
suos καλῶν miserant. Mos enim ipsis erat, ut qui
domi facultatibus essent destituti (quod per Ario-
pagitarum diligentiam à Valerio scriptam atq; su-
perius adductam statim resciri poterat) accepto il-
li cum armis uiatico à repub. in exteras aut nudas
cultoribusq; uacantes, aut recens conquestas ur-
bes mitterentur. Hæc ille. Quibus ipsis exemplis

L

docemur quonam hodie sit utendum remedio, ut
 tantæ populi multitudinē aut per uim calumniā
 ue, aut per agnatorum multitudinem, aut quodam
 proprio progenitorum ue scelere facultatibus om-
 nibus destituta, egregie prospiciatur. Eam enim fre-
 quentiam populi, etiam illorum quorum maiores
 uirtutis ergo erant laudem nobilitatis consequuti,
 uidemus eousq; creuisse, ut una hereditas (si Cale-
 tensium Aquitanorumq; morem, quorum primige-
 nij male fratribus consulant, excipias) iam ad un-
 ciolas redacta, uix possit singulis fratribus uel hæ-
 redis nomen relinquere, & ante paucos annos, ni-
 si ingens uetuerit clades, sit nudos relictura ne-
 potes, atq; in desperationem adductura. Præter
 ea rerum omnium uenaliū conductitiarumq;
 precia in immensum aucta, extremaq; omnia quæ
 æquitatis lancem superauere, nos admonent multi-
 tudinis & contentionis ergo in deteriore partem
 abire omnia. Quapropter quum emulationis &
 contentionis uitium nunquam possit, & nescio
 si debeat, e medio hominum tolli, non imprudenter
 principes, et penes quos est legum autoritas, meo
 iudicio fecerint, si dato ad iter & aliquot inde an-
 nos stipendio & uiatico, totam rebus destitutam
 & pergere uolentem multitudinem in terras no-
 uas cultoribus destitutas mittant. Inde enim diuiso
 inter illos agro nouo aut ex æquo, aut pro dignita-
 te,

te, fiscus facile ad principem ex uestigalib. redibit,
 miseris uero amplissime prospicietur, malis et pro-
 scriptis hominibus, quibus ex rerum defectu pec-
 candi consuetudo est in habitum uersa, purgabitur
 culta regio, nec erit ubi, etiam si maxime uelint, si-
 randi in tenues exerceant cōsuetudinem. Hac arte
 olim Athenienses, Lacedæmonios, Græcos, Roma-
 nos, Gallos usos legimus. De his aliquando locum
 mihi dicendi apud principem cupiebam uehemen-
 tius, antequam tua prudētia Poiete, apud eundem
 impetratum intellexi, quod summopere suadere co-
 nabar. O felicem Franciscum Regem tali Cancellar-
 io, O feliciorē Cancellarium tali rege: uerum
 utrum, præter dignitatem, magis beatum existimē,
 ægrè sanè iudico. Ille literatos literasq; excitat
 præmijs, beneuolentia: hic illos perquirat, cuehit
 ad præmium. Ille iustissimè imperando, omnium de-
 meretur animos: is æquitatem summam obseruan-
 do, nulli non satisfacit. Tutatur omnes Frāciscus,
 per eum Poietus omnibus prospectum curat. Ille
 uirtutis & literarum omnium absolutam quandam
 possessionem haberi curauit, is etiam ipsi possessio-
 ni suum assignari locum summopere contendit. Et
 ut semel finiam, Augustum ille, is ab inferis Mæce-
 natem reuocauit. Verum quum hac eloquendi te-
 nuitate utriusq; laudes imminuam potius quam au-
 geam, ad cætera progredior.

151 DE MAGISTRATIBVS
DE ERARII CVSTODIBVS,
quos ταμίαι Græci dicunt. Cap. XXXIII.

Decem numero erant erarii publici dispensato-
res, qui præsensibus senatoribus uiris ex ipso
erario in Palladio, de quo egi, adseruari solito,
quantum ipse publici usus necessitates exigent,
desumere solebāt, præcipueq; in rem nauticam sar-
tam tectamq; conseruādā, ex qua frequenter non
tantū Athenarum, sed totius Græciæ salus pende-
re uisā. Duas uerò potissimum naues insigni ma-
gnitudine nomine publico curabant, quarum una
παρόντας, altera ἀμύμονες dicebatur: quamuis non de-
sunt authores, qui cū παρόντας σαράνην iungāt.
Præter erarii dispensationē, Palladis auream ima-
ginem, uictoriarum monumenta à ducibus data, re-
liquorumq; sacrorum ornatum in publicis suppli-
cationibus obuiam senatui euntes deferrebat: quod
facilitari solitum lego ab his quos Græci ναυαρχί-
τας, ἐφόρους, πύλωνας, ταμίους, διοικητάς uocant. Ad-
serit uerò Harpocraton esse eiusdē dignitatis uo-
cabula inde dicta, quod conderent, seruarent, pro-
merent, dispensarent. Interpres orationis Demo-
sthenis λετὰ ταμειότας, ait locum fuisse in postli-
ca arcis parte, quam ἀντιπόσιον nominant, hincq; di-
ctum ἀντιπόσιον, & ταμειότας, quod omnes omnium
sanorum pecuniæ eò congererentur: ubi ait conti-
gisse aliquando ut à sceneratoribus auersa per Ta-
mias

ATHENIENSIVM.

152

mias pecuniæ desyderarentur, factumq; inde ut quē-
tunc ταμίαι essent, erarium incēderent, ne illorum
apparerent furti & negligentie. Demosthenes
Philippica tertia, hos ταμίαις δημοσίαις, publicos ad-
seruatores, quos uulgus nostrū Thesaurarios par-
simoniæ, aut simpliciter uocat. quod uerò & pecu-
nias suppedient, prima Philippica τοπιτὰς ταμίαις
dixit.

πρὶ ἐκκλησιᾶς, QVOS LATINE GRÆ-
ciæ quaestores dicere possis. Cap. XXXV.

Tamias me admonuere ἐκκλησιᾶς, quorum mu-
nus erat eas pecunias excipere & administra-
re, quæ ex parte Græciæ Atheniensib. parente col-
ligebantur, ut idem illi in sacris, quod isti in indi-
cionalibus agerent, Pollux ait & insularum pro-
uentum exigere & excipere solitos. Hanc uerò tra-
dunt Græci authores nominis rationem. Post na-
uali pugna superatum Persarum regem ab Athe-
niensibus, illi in retinendo imperio diligentissimi,
quia caput post calamitatem clademq; acceptam
statim ante omnes Græcos erexissent, ceteris tribu-
ta imperare, ad persoluendas belli naualis impen-
sas, quo communis patriæ hostis esset profligatus,
quia maior impensæ pars fuisset ante ab illis expo-
sita: itaq; illos quaestores uocarunt ἐκκλησιᾶς, id
est Græciæ quaestores. Latius explicat originē uo-
cis huius Herodotus in Vrania, adfertq; de Themis

L 3

stocle historiam: ad quem lectorem remitto, ne sint tædiosior.

DE HELLANODICIS.

Cap. XXXVI.

Quod eadem in sacris totius regionis Atheniensibus subiectæ isti curarent, ac præcedentes proximè in ærario conseruando, uolui illos subiumctos. Pecunias ergo rerum sacrarum nomine debitas exigebant, ipsiq; choragis de quibus egi, in impendium sacrorum dabant, quod ipsum à ciuibus Athenarumq; habitatoribus *τρίβοροι*, qui & *φάρμακοι*, exigentes, in urbanis sacris & ludis facere consueuerant. Sed de his & conuentu *ἀμφικτυόνων* amplius iam dixi. Labet uerò nunc quæ desyderamus subnectere.

DE GYNÆCONOMIS, QUI MATRONARUM CULTUI, NE MODUM EXCEDERET, PRÆERANT. XXXVII.

Ἰνσυνόμοι, aut *γυναικονόμοι*, de matronarum primum, postea de omnium mulierum ornatu statuebant, ne ulla ipsarum quicquam se indignum ferret, utq; singule pro ratione census & facultatum induerentur, indicta multa ei quæ secus fecisset, qua statim plecti solebat quæ edicto aut legibus de eare latis non paruisset. Erat etiam de incestu lex à Philippide quodam lata, ut quæ inhoneste incederet, statim mille drachmis multaretur. Hos suis

se uiginti numero scribit Pollux. Veneti quum proxime actis annis uiderent eum in mundo muliebri sumptum intolerabilem, indeq; rei familiaris in immensum dispendium crescere, sanxere ne ulla patri cij sanguinis mulier aut puella in publicum ueste serica induta prodiret, nisi nuptiarum die & quibus nuptijs conuiujs uel solennibus adesse moris est: quæ alioqui multæ etiã humili loco natæ cum reginis pompa certare possent. Statuere præterea, ne aureum gemmis uel ornatum torquem monile uel aut cingulum unum ferret, gemmas uel in annulis gestaret. alterum enim horum tantum eligere necessè est, alijs carere. Creati ad hanc rem magistratus, eas cogunt multatæ legis obseruare præscriptum. Non dico quàm ista lex sit nobis necessaria, quæ illis qui prædia tam sua quàm aliena, domos, dignitates, & quicquid undiq; per fas aut nefas corradere possunt, in humeros & ornamentum uxorum & adolescentularum exponere uano more coguntur, sit satis persuasum. Vnum id adseuerare constanter non dubito, frustra leges condi & instaurari, nisi funditus euulsa peccandi origine: quæ quanta in his præcipue sit, qui in foro sunt atque uersantur tantum non ad ossa medullasq; exesi miseril litigatores docent: uiri boni qui hæc ex usu perferre coguntur, desunt. nec enim uidere possunt quid tantopere profit uxori gratissimæ marito il-

le ornatus, nisi ut amatoribus placeat magis. pudicis enim & probis nil præter molestias adferre potest. Athenæus sexto Dipnosophistarum libro *ὑποπόσιον* officium latius patuisse scribit, ubi de parasito ait: Narrabat *ἡσυχίαν* aliquando parasitum non uocatum uenisse ad conuiuium, quumq; recumberet in ultimo mensæ loco, ipsis gynæconomis (quos symposiarchas alio uerbo Græco Latinis magis usitato dicere hic possum) numerantibus, ut moris erat, conuiuii inuitatos, illum parasitum, ut qui numerum excederet tricenarium præfinitum, discedere iubentibus, Numerate (inquit) secundo, à me incipientes. Quod uero mos esset gynæconomos conuiuii inspicere, inuocatorumq; numerum disquirere, si legis seruaretur præscripto, Timocles in *πιδολιδεύ* ita scriptum reliquit: Reserate, ait, portas, ut in luce simus conspicui magis: ut pertransiens si uolet gynæconomus, numerum capiat conuiuarum, secundū scilicet legē nouam: quod fieri est solitum. Statimq; subdit: Philochorus in septimo Attidos ait, Gynæconomi cum Ariopagitibus congressus hominum in singulis domibus obseruabant, atq; in nuptijs & sacrificijs: quoniam illic solebant dapibus affatim uti, atq; adeo tantum non obrui. Hæc Athenæus. Non conuenit in conuiuarum numero cum Platone. Is enim in nuptijs ultra decem conuiuias esse non uult, quinque ui-

ros

ros scilicet, & totidē feminas. Verum ille rem gestam, hic imaginariam, qualis est tota illius respublica, quapropter & magistratus illos quos in Politia exponit, nolui attingere, ne quis ignorantia aut negligētia id à me factum credat.

ἡσυχίαν, QVOS BIBENDI ARBITROS dicere possumus. Cap. XXXVIII.

Vos ceteri authores *ἡσυχίαν* dixere, id est uini Observatores, illos Plato in effictæ suæ reipublice libris *ὑποπόσιον* uocauit, quod legis credo admonerent. nam sicut gynæconomi, ut paulo ante scripsi, modum in mundo muliebri, conuiuarum numero, epularum modo, obseruare cogebant: ita hi itidem in uini usu præscribebant, ut si quis bibendi modū esset supergressus, multa præsentē cogeretur parcius aliàs uino uti. Quis uerò antiquis esset poculorum numerus, non refert, quum naturæ non numeri sit habenda ratio. Morem in ea re apud uarios gentes obseruari solitum, si quis scire desiderat, decimum atq; undecimum *ἡσυχίαν* Athenienses teste Eupoli poeta *ἡσυχίαν* quos nunquā adhuc uidimus inter milites adscribi, ne ipsos *ἡσυχίαν* quidem, O ciuitas ciuitas, quā tu es delicatior, quā melior ac prudentior? Hæc ad uerbum Athenæus. Ex illa Eupolis sententiā apparet,

L 5

antiquitatem, militem usq; adeo sobrium deligere solitam, atq; uini usu carentem, ut ne ipsos quidem uini obseruatores uoluerit eum augere numerum. Quantum uero iuuat uini usu in exercitu carere, satis re ipsa ostendit Turca, qui magna quidem illa multitudine, sobria tamen, uiniq; usu poena capitis in exercitu destituta, Græcos tam egregios potiores, ut prouerbium pergræcadi hinc sit natum, Macedonas, Thraces, Dacos, Mysios, Pannonos, Iuhros seu Hungaros, Dalmatas, Gepidas, atque adeo ipsos Germanos etiam uino armorū peritiam iungentes, nostrosq; Gallos docet rem bellicam in felicius inter pocula scēminasq; tractari atq; delicias, quā in tenui mediocritate uitāq; abstemia. Nostri Thraſones inter pocula, Venerem, rusticos, singuli decem illius uiros unico congressu, ne dicam noctu, conficiunt uerbis, et interim ille serio reg; ipsa de nobis, aris, focis, liberis, coniugibusq; triūphat. Sed ad Athenæum redeo. Hi uero *ἑστιάριοι*, ait, obseruabant quæ in conuiuijs solerent fieri: si æqualiter biberent conuiuæ. Erat uero uulgaris magistratus & tenuis, ut ait Philinus rhetor in Crocanidarum disciplina, triumq; uiroꝝ numerus, qui inde *ἑστιάριοι* sunt uocati, oculi, quod non raro quos oculos mentis ipsi conuiuæ uino uicti perderent, hi restituerent monitionibus. Symposiarchæ ab his mihi tantum nomine differre uidentur

tur. Huic *διοφύλιος*, uini belluonum pesti, sanctione prospexerat ante duodecim annos Carolus imperator quintus, statueratq; in temulētos pœnam: uerum ex eius lege euenit quod ex diuina ait Paulus, ut per legem, quæ semper est peccati filia, peccati fieret augmentum (natura in uetitum nitimur, cupimusq; negata) atq; à quo esset genita, idem redderet genitum. Nisi enim sint acerrimi legum latarum uindices, illæ ad ostensionem peccatiq; reuelationem uidentur latæ, non ad coercionem. Leges enim si semel hominum mentibus uel opinione solæ sint imbibitæ, plus poterunt quā ipsissima ueritas. Suasit lex Chaldæorum cōtemnere mortem: homines in toto ferè orbe sacrificare: quod & hodie apud Barbaros nuper nostro orbi reuelatos uiget. loco ipsorum animalia diuis occisa sacrificare. atq; adeo plus ualuit falsus cultus, falsa persuasio, Phariseorum & scribarum leges etiam diuinæ refragantes sub aduentum Christi & suorum, quā ipsa ab ipsissima ueritate enunciata ueritas. Quare si lex aliqua est ferenda, est & alenda, consuetudineq; aut ui in usum trahēda: alioqui frustra fertur. Flandri itaq; & quotquot sunt illi Germani, uidentur non tantum neglexisse, sed legis Caroli uim auxisse. Veneti uero quia adolēscētes patrios uidebant rem familiarem cui essent successuri, absumere, mercaturam (cui tota Italia nobilitas stude-

studere meritò mauult, quàm aliena diripièdo, uanum sepius nudumq; nobilitatis nomen more Gallico prætendere) neglectam relinquere, & præterea rei familiaris dispendium decoctionibus, in spem et rei familiaris, & amplissimæ dotis, ingens facere, indeq; scelera ex consortio nebulonum (qui facillimè in liberrimam totiusq; orbis sceleratissimè sitam ciuitatem irreperunt) contrahere, non infrequenter inde ad laqueum trahi: sanxere unà & dotis & epularum in conuiujs priuatis modum, ne priuatis epulis poena nullæ ultra unum aut alterum caput non impetrata uenia apponerent cum bubula & ueruecina: nè ue quantumuis diues patricius ultra sex millia ducatorum aureorum dotis nomine filie ausit dare: quàm antea à tenuioribus ad sexaginta, quadraginta, quinquagintaq; milia darentur. Ad hæc ne ullus patricius ausit filio ante ætatem iustā dare, quā in leges peccare sumptu liceat: unde factum est, quum sint exacti apud illos nomophylaces, ut luxuriam coerceretur, res, si non fieret amplior, nullum acciperet detrimentum. Prudens hic silentio sepultam uolo quam gloriam multæ nationes ex uini ingluuie ambiunt, quum uideam laudari, quòd homo cum homine & ipsius equo certando certamen ineat bibendi, uincatq; atq; una die horaq; absumat quod denis iuste faciat satis. Vi deo enim hæc monstra frequenter esse in delicijs,

tantum

tantum abest ut poena sit flagitijs illis constituta.

DE FORICVRATORIBVS

quos *ἀδικοῦντας τὸ ἱερὸς* dicunt.

Cap. XXXIX.

Fori curatores decem Athenis fuere, qui pro tempestatis annonæq; ratione de rerum precio statuebant, ut non uendentium arbitrio, sed iusto tantum precio distraherentur: ad hæc ne uitiosas loco legitimarum merces exponerent: præterea ne quis ciuium plus frumenti uiniq; quæstus causa apud se reponeret, quàm rerum illius usus exposcere uideretur (usque adeo priuatus illis census erat breuis, commune magnum) quæ uerò in urbem quotidie supra usum inferrentur, in horrea publica nomine publico reponi curabant, unde iusto precio etiam iniquissima temporum ratione egenibus ciuibus depromerent. Nos interim non pudet, Christum, ipsiusq; dogmata, uerbisq; amplissimis pietatem, charitatem, quæ mater & fons est omnium rerum bene gestarum, profitentes, nullis horreis publicis pauperibus, quos ex suo cælo frequenter eiecimus, prospicere: uerbis ipsum profiteri euangelium, negligentia autem uirtutem eius abnegare. Quomodo prospiciant suis Veneti, dixi supra. Quamuis omnino destitutis (à foro enim in quo nil possunt, digredior) ceptum sit in non paucis Galliæ ciuitatibus prospici, tamen in dies emergenti pauperum turbe

turbæ in singulis facile prospici posset, si, quæ inutiliter multi hominum ditissimorum conuentus absumunt, in eam rem conferrentur. si quæ multi monachi occupauere, redderentur, si ex ære publico quæstus re frumentaria & uinaria fieret, proculdubio satis esset unde languenti et semimortuæ pauperum uitæ pararetur, quod supplementum laborum ipsorum absolueret. nec enim censerem omnibus dandum, sed ualidos occupandos in publicis priuatis uel operibus, sumptum ubi facerent suum. morbo uero laborantes, atque aliqua præcipua adque opus utili parte affectos, ex publico erario alendos iudicarem. Munera piorum, donationes ex testamentis, multæ, & uaria alia possent in usum illum comparari. uerum ista ex affectu cogor dicere.

DE EPISCOPIS. Cap. XL.

Episcopi erant ad quos delectus prouinciarumque negotia, ut Ciceronis uerbis utar, referebatur. In singulis enim prouincijs hi uelut rerum arbitri constituti perquirebant de his quæ ad iurisdictionem, publicas iniurias, litesque spectabant, si quis illos addire uellet: ac sententiam ferebant, cui non secus ac si à principe magistratu lata fuisset, parebatur. Vocabantur uero etiam ἀγοραῖοι aptatores, & ὁδονομῆς id est custodes, atque ἱεροδοί προφῆται. ἱεροδοί enim & ἱερονομαί est speculari, disponere. Nomine ephori usus est Cicero Quæst. Tusc. 1. Quum Lacedæ-

cedæmonius quidam ait, cuius ne nomen quidem proditum est, mortem tantopere contempserit, ut quum ad eam duceretur damnatus ab ephoris, & esset uultu hilari atque læto, dixissetque ei quidam inimicus, contemnis ne leges &c. Voce autem episcopi, in Pandectis usus est Iuriscōs. tit. de mun. & hono. l. munerum. Episcopi, inquit, qui præsumt pani & ceteris uenalibus rebus, &c. Cicero etiā epist. ad Attic. 7. Ego, ait, præsum negotio non turbulento: uult enim me Pompeius esse, quem tota Campaniæ & maritima ora habeat episcopum, ad quem delectus & negotij summa referatur. A diligenti rerum speculatione nostris Christianis episcopis nomen est inditum, qui ipsi ut sint præclaro nomine donati, uideo: ut rem ipsam uerbis conferant, certe in paucis patet. Sed quis custodiet ipsos custodes? Hos puerilis ætas, hos infantia, hos ambitio, illos cupiditas, quosdam fastus aulicus, non paucos uerum odium, consuetudinis uitiose obseruatio prohibet uerum audire. Improbos nomineque indignos perstrictos uolo. Quæ itaque iusto & acerbissimo dolore motus, in eos scripseram, quum præclarissimos uiros uideam iam totos mille annos illos commonefaciendo aerem uerberasse, usum est omittere, atque perituræ parcere chartæ. Si Esaiam, Ieremiam, Ezechielem, doctoresque omnes non audiunt, quid aliud quam crabrones scribendo irritare possum, quum arguere melius non possum.

Habet

PERORATIO.

Habes æquissime Cancellarie, meas de Magistratibus Atheniensium observationes: quas si abs te probari sensero, me præterquam quod magnū precium operæ fecisse uidebor, magnamq; consequutus felicitatē, ad maiora incitabis. Fiet enim tui iudicii censura, ut nullus possit tam facile carpere ac calumniari quod semel probaueris. Si uerò quisquam rem ipsam ut minus absolutā culpæ uolet, erit laborum et sudoris mei admodū iniquus estimator. Verum sat erit si nostra carpendo, norit nil esse ab omni parte beatum. Sed
hactenus.

FINIS.

RERVM ET VERBORVM IN MAGISTRATVS Atheniensium G. Postelli memorabilium Index.

Absolutionis	ἀγώνισμα	99
nota 36	ἀγώνισμα	143
Acaman	ἀγώνισμα	113
this tribus	agonis uox etiam Latini	111, 112
Accursij error	ἀγώνισμα	111, 112, uox
in Accursianos græcæ	etiam Latinis usurpata	113
linguæ contemptores	ἀγώνισμα, ἡ τῆς τῆς	111
81	πυθία idem	99
ἀγώνισμα	ἀγώνισμα	84
Actæa tribus. actæus	ἀγώνισμα	62
actus quadratus	Alcæmonis tēpora	11
Adamitæ	Alexandro qua ratione	102
adseruatores publici	ne occupatæ Pylæ	102
152	Albigenſes	106
Æantis tribus	ἀλλογενὲς ἀλλογενὲς	131
æditimi, æditui	ambitionis uis	13
Ægeis tribus	ambitus ratio in deli-	
erarij custodes	gendis magistratibus	
ἀγορανομία	apud Veneros cultus	
Æschinis locus		
102, 103, 104		
Æschyles nomotheta		
24		

M

I N D E X

modi	42	Apollo delphinius	143
ἄμμουρ ναυίς	131	Apollinis citharædi	
Amphictyon	100	cultus	103
Amphictyones qui, &		Apollinis cognomina	
unde dicti	100	121. 125	
Amphictyonum sacra		Apollinis βαρυνία	122
Pythio Apollini fieri		ἀποστασία crimen	133
solita	112	ἀποστολὴ	89
Anabaptistæ	106	apotropæus Apollo	121
ἀναβπτίς	97	ἀποτροπαῖοι dij	94
ἀνὰ δακρυόδιστοι	50	apparitor	142
annonæ custodes	79.	apparitores	147
uel præfecti duumui-		Aprilis, Thargelion	
ri	eod.	122	
annus lunaris & sola-		aptatores	161
ris	31	arbitri compromissa-	
ἀνθιστηνίου mensis	123	rij	38
ἀντιχόρυτοι	111	arbitri quadraginta-	
Antigonias tribus	12	quatuor Athenis	37
antigrapharius	63	arbitrorum genera.	37.
ἀντιγραφῆς	70. 71	38	
antiliturgi	111	ἀγχοῖ ἐπώνυμοι	128
Antiochis tribus	12	ἀρχιεργιστῆς	127
ἀνδοκταῖς quaestores		ἀρχων	35. 145.
62		proprie ὁ ἐπώνυμος	
ἀνδοκταῖς	63	127	
ἀνδραντῆς	144	ἀρχοντες	76. 126
		ἀρχοντες	46. 72. 87. 147

I N D E X

ἀριστὸς ἀδελφῶς βῆμα	140	Aristoteles ad cicutam	
ἀρετῆς πᾶσι	140	propter religionē ad-	
ariopagita subticenti-		actus	116
or. prouerb.	20	Aristotelis de Atheni-	
ariopagitæ à Solone in-		ensibus politia librō-	
stituti	15. 22	rum iactura	55
ariopagitarum iudici-		Aristotelis locus	17.
um minus frequēs cur		63	
19		Arpac emin apud Tūr	
ariopagitarum sena-		cas	80
tus	14	artifices	1
ariopagitarum magi-		aruspices	92
stratus perennis, &		aruspicum ante Chri-	
ἀδελφῶν	16	stum cognitum fre-	
ariopagitarum seueri-		quens usus.	91.
tas. 17. fides & inte-		inde.	
gritas. 13. taciturnita-		asprum Turcicæ mone	
tis ratio	20	tæ genus	19
ariopagitis cuiusmodi		assessores	145. 146
iudicandi mos	16. 17	ἀσπ	120
ariopagitici iudicij for-		Athenarum situs	11.
ma qualis. 18. dignitas		140	
138. 139		Athenis quantum no-	
Aristophanis interpres		cuerit Munychia arx	
notatus	76	122	
Aristophanis locus. 33.		Atheniensis populi fa-	
46. 72. 87. 147		ctiones	2. 3

INDEX

diuifio	130	bus	142
Athenienfes ab adlan		aurum ubiuis in fcoria	
Minerua, dicti	10	uerfum	109
Athenienfes, αὐτόχθονες		auspices	92
dicti	1	αὐτόχθονος tribus	11
Athenienfes trib. nomi		αὐτόχθονος, Athenienfes	
nibus diftincti	1	dicti	1
Athenienfium duode-		αὐτόχθονος	125
cim dij Herodoto qui			
12. eorundem ara Pi-		B	
fis	cod.	B Acchanaliorum fce	
αὐθωαα fcora	129	lera	117
αὐθωαα tribus	11	bailliini	30
Athenæi locus	155. 156	baluca	81
Atthis tribus	11	Baratemin apud Tur-	
athlothetæ.	107. 109.	cas, impēfis præfectus	
128		65	
athletarum χοροὶ	110	βασιλεὺς ἀρχὴ	139
athletarum exēpla ho-		βασιλεὺς ἀρχὴ	126. 128
die cuiusmodi	129	Baffades Turcarum	29
Atmeidane quid Tur-		baftagerij	81
cis	110	Bellona Delphinia	143
attestandi ritus	142	bibendi arbitri	156
audientarij	147	boedromia cur ab A-	
augurum fuperfinitio	92	thenienfibus institu-	
auriculam opponendi		ta	125
ritus attestari uolenti		βονδοποιῶνς mensis	125
		βονδοποιῶνς	111

Bohemica

INDEX

Bohemica factiones	mus	29
106	καρμολάττα	88
bos in lingua. prouerb.	καρμολάττα	92
122	Cariatides	119
65, bos nummi fpecies	Catabaptiftæ	106
122	κατὰ πτομαυρία	16
Braurone fcora fieri fo-	κατὰ πτομαυρία	92
lita	caufidici fanguifugæ	
G. Budæi laus	68	
	caufidicorum uerfuta	
C	17. 18	
C Condēnationis no-		
ta	36	
καὶ αὐτοὶ lites	126	
Cadhi Turcorum	18. 19	
Cadilefcher qui apud		
Turcas	29	
καὶ αὐτοὶ	61	
cædis actio ē naui	144	
cædis pœna quomodo		
æftimari apud anti-		
quos folita	141	
calculi fuffragiorū a-		
pud Ro.	36	
calendæ apud Græcos		
nullæ	20	
cameræ, fubfella	137	
Cancellarij Gallie mu-		

M 3

INDEX

χορηγία ἐπίτροποι	127	coactores	62
choragi, χορηγοί.	13. 110.	coactores repetunda-	
111. 128		rum	77
χρῆσις	5	Codicis Iustiniani lo-	
χρῆσις	6	cus	111
χρῆσις	77	Celius Rhodiginus no-	
χρῆσις	92	tatus	113
χρῆσις	92	de cælo seruare	92
Christus ἀνοδότης	110	cœnatio	46
ster	113	κοινὸν γραμματεῖον	124
Christi patrimonij no-		κοινὸν	151
stro seculo abusus		collactanei	2. 120. 131
103		collectores taleæ	62
Ciceronis de Ariopagi		coloniarum etiam no-	
tico senatu sententia		stra etate deducenda	
22		rum cōsiliū et usus	
Cicer. locus. 27. 33. 49. 1.		149. 150	
115. 119. 120. 127. 16.		colonij deducēdis præ-	
162		fecti	148
circūtores	83	Comana ciuitatis sex	
κυκλῶν	88	milia ἐποδῶν	96
κύβη	13	comitia 103. exequia-	
κυβη	13	rum. 101. subdialia ἐλκῶ	
κύβη	148	τύβη	60
κύβη	148	commissarij	44
κύβη	147	commissionses litium	
κύβη	147	28	

com

INDEX

compromissarij arbitri		Cranais tribus. 11. Cra-	
38		naus.	
computer camera Pa-		legit	144
ris	65	λέγνῃ mensis	122
coniugiorū sacra	124	curatores reipub.	70
confessus iudicium	145	Curia diua, apud Tur-	
concilij sacris quales		cas quæ	29
adhibendi	113. 114	curiarū uocabula	144
Cōstantinopoli esse the-		custodes. 161. ἀντιγλαφῶ	
atri et hippodromi re-		70	
liquas	110	λέγνῃ, νομῶν	62
contrarotulator	63	κύβη	77
conuentus Gallie præ-		D	
cipui qui	137	Dæmonis cultus in	
conuentuū Græcie ori-		India	94
go & usus	98	debitorum exactores	
conuentuum inter po-		77	
pulos usus	101	Decelicum bellum	115
conuiuariū numerus in		decemui. 50. præfides	
nuptijs quantus olim		53	
155. 156		decumana castrorum	
conuiuiorum præfecti		porta	51
156. 157		Delphinia Bellona. 143	
λέγνῃ		delphinium	140. 141
λέγνῃ apud Cretenses	73	Delphinus Apollo. 143	
145		demarchus idē qui &	
λέγνῃ	118	λέγνῃ	76

M 4

INDEX

δημάρχου	71	dietarius sur 46. fer-
Demetrius tribus	12	uus ibid.
δημοσφοι	1	dietæ uaria significa-
Democratia	139	tio 44.45
demogerontes	1	διαδηται 37.44
δημοποίντοι	2	δίας tribus 11
Demosthenes Pytha-		διαγραφίς 45
goras corruptus	104	δυνατός 37
Demosth. locus 14. 25.		δυναστικοί 77
37.39.48.49.51.52.		dij appellari soliti re-
55.57.58.65. 66. 75.		ges 12
88.89.93.104.111. 112.		dij XII. Athenis qui
135.138.141.143.152		12
Demosth. in Mediam		διοικηται 151
oratio	128	διονύσια 126
deteriora semper uince		διοφθται 77
re	22	directores 77
deorum prima semper		diuinationum spiritus
in iudicijs ratio habi-		apud gentiles 92
ta	45	Draco legislator 2
Diana ἱερὰ αἶψα 131. mu-		Draconis legislatoris
nychia	121	seueritas 22
Diane sacra in Februa		Draconis leges huma-
rio fieri solita	121	no sanguine scriptæ,
διδασκιοι	2	prouerb. 22
Diacris tribus	11	Druidarum conuentus
διδάσχοι	30	101

διδάσκα

INDEX

διδάσκα θῶν ἑαυτοῦ	12	δι ἑννία ἀρχοντες 125
Dorius modus	110	Enyalij Martis sacra
δυσποδονόστυ	125	131
dotis modus apud Ve-		ἐπαρχοι 50
netos præscriptus 159		ἐφελαι 83
duumutri farinarij 79.		ex ephebis excedendi
annonæ præfecti. cod.		ætas quæ 83
E		ἐπίται 144
ἐκκλησία	102	ephetae LI. ante Solo-
ἐκκρίτης	144	nis instituta 51
ἐκκαρχαίς	147	ἐφίων magistratus, si-
ἐκκαρχαίς	94	ue oligarchia 2.7
elæmpori	80	ἐφίων seueritas 17
ἐλαφτολίων mensis	121	ἐφοδοι 83
electores magistratuū		ἐφοδοί 161
apud Venetos quomo-		ἐφοδοι 151.161
do sorte fiant	41	ἐφοδων consilium & ma-
electores, magistratuū		gistratus 145
quos eligunt, fideius-		ἐπιγραφὸς 78
fores, apud Venetos 42		ἐπιμελήται 111
ἐλευθερίῳ Iupiter	121	Epimenidis de Muny-
Eleusis, Eleusinia sacra		chia dictum 121
ἐ pompa 93.115.128		ἐπισκοπὴν 161
ἐλισσῆς	144	ἐπισκοπὴν 145
emendatores	77	episcopi 161
ἐμπερίῳ ἐπιμελήται	160	episcopi, episcoti 83
ἐκκαρχαίς	72	episcopi Christianorū

M 5

INDEX

unde dicti. 162. eorum	Erechtheis tribus	12
corruptela eod.	Erichthonius	11
ἐπίσκοποι 78. χάρις 83	Eumenidum sacra	92
ἐπίσταται 31. 54. 55. 145	ὀμόπιδαι. 114. unde di	
epistata duo Athenis	cti	ibid.
55	Eumolpidarum nomi-	
ἐπιταφικά certamina	ne Athenas intelli-	
132	apud Ciceronē	115
ἐπίτροπος 145	Eumolpus Musei F. 115.	
ἐπίτροποι 126. 127	primus Cereris sacer-	
eponymæ statuæ 128	dos	114
ἐπώνυμοι ἀρχων. 126. 127.	ὠπατρίδα	2
ἐπὶ ἡ ἀρχῇ. 128. demar-	ὠθύνα δαι. ὠθύνας δαιδ-	
chus	ναι. δὲ ὠύνη	77. 78
eponymi munus cuius-	ὠθύνας	64. 77
modi	διδωτὶ ἡ γὰρ	77
ἐπώνυμοι. 10. xij. Athe-	ἐφύγεται. 19. ἐφύγεται.	
nis	exequiarū comitia	102
epularum modus in pri-	F	
uatis conuiujs præ-	Fabarum abstinencia	
scriptus apud Vene-	Pythagoræ quid	62
tos	fabarum usus pro cal-	
equestris certaminis u-	culis	62
sus in olympicis	fabarum usus in eligen-	
equites, ἱππῖς 7	dis magistratib. apud	
equitum magistri	Græcos	44
ἐκαστῶν 62	factiones, rerump. pe-	
	stis	

INDEX

stis	2	Gallorum ueterum uir-	
farinarij duumviri	79	tutes	134
fori curatores	160	Gasp. Contareni de re-	
Francisci Gall. Regis		pub. Venetorum liber	
laus	150	50. 91	
frumentaria res quan-		γασφρῶν δαιδ	79
ta cura fuerit Roma		γυνυταί	120. 130
nis	80	γυν	130
frumentatores	79	γυνυρία	92
frumenti custodes	79	γυνυποι	
frumenti feraces regio		γυνυποι 117. γυνυ.	
nes quanta cura Ro-		Germaniæ disidiū ex	
manis obseruata	80	religionis negotio. 106	
in frumenti scenerato-		Germanicæ genti rerū	
res	79	græcarum exitus me-	
fundi populi	1. 2. 133.	tuendus	105
137		γυνυρία	145
funiculum rubrica tin-		gloria, uirtutis alæ	132
ctum fugere, prouer-		græcarū literarū con-	
bium	87	temptus & neglectus	
furia, γυνυταί δαι	94	multorū uirorū cau-	
furum apud ueteres fre-		sa Accursianis	8
quentia	46	Græci potores	157
G		Græcorū interitus Ge-	
Amelion mensis	121	maicis quoq; populis	
Galliæ cōsuetudines		metuendus	105 (98
pro iure ciuili	25	Græciæ cōuentuū ratio	
		Græciæ	

INDEX

Græcie præcipua cer	Helica	52
tamina quatuor 112	ἡλικία, ἡλικίαι	60.61
Græci quæstores 152	ἡλικία	140
ἡραματιοὺς 50.70	ἡλικίαν	61
ἡραματινὸς 70.71	ἡλικίαν iusiurandum	
gymnica certamina	58. eorundem comi-	
quæ 109.110	tia 60.61	
γυμνασίου 153	hellanodice 153	
gynaeconomi 153.155	ἡλλωσταμίαι 152	
H	ἡ ἑλὼνα 50	
Alirrhōtij cædes in	ἡφαίστιαν sacra 129	
Ariopago dijudica	ἡφαίστιαν tribus 11	
ta 140.13	ἡφαιστὶς Iupiter 121.125	
ἡρατοί 13	Herodoti etiā alia scri	
ἡρατοί 161	pta, præter Musas	
Harpocration quando	76	
uixerit 119	Herodoti locus 12.152	
Harpocrationis locus	heroes ἡρώων 10	
55.76.84.118.131	heroum statuæ Athenis	
Hebræi disciplinarum	10	
autores 88	ἡρακλέους 97	
ἡρακλέους, ἡρακλέους mē	ἡρακλέους 95.96	
sis 122	ἡρακλέους 98.101	
becatombæ sacra cuius	ἡρώων 97	
modi 122	D. Hieronymi locus	
ἡρακλέους 2 (145)	112	
ἡρακλέους τῆ ἀθηναίων	ἡρακλέους sacrificuli 93	

INDEX

ἡρακλέους multis modis	I
dici 93	I Annuarius, ἡρακλέους
ἡρακλέους 94	122
ἡρακλέους 95	Iesus Christus Dei sa-
ἡρακλέους 94	pientia & uerbū 92
ἡρακλέους 133.135	linghitzeri Turcarum
ἡρακλέους.7. ἡρακλέους 7.135	86
ἡρακλέους cura 110	indictionales coactores
hippodromi reliquæ	62
Constantinopoli 110	ingressoria 94
Hippothoōtis tribus.12	inquisitores 44
Homeri laus 117.131	ἡρακλέους Diana cur 131
Homeri tempore litera	Isocratis locus 78
rum in Græcia usus	ἡρακλέους 133
paucis cognitus 115	Italia fatale Gallorum
homo dimidius apud	sepulchrum 102
Turcos quis 19	iudex ordinarius 144.
hominē occisum quan	lectus 145
ti æstiment Turcorū	iudicandi forma in ci-
iudices 19	uilibus & capitalib.
ἡρακλέους 2.120.131	una serē apud Vene-
Horatij locus 23.142	tos 36
hortorum studiosa to-	iudiciales quæstores
ta Turcia 85	77
Husitæ 106	iudiciarij ordinis cor-
ἡρακλέους 92	ruptio 69 (141.
ἡρακλέους 67	iudiciorum uocabulo
	iudicium

INDEX

iudicum decurie apud	uotio	101
Rom.	15	
iugerum	7	
Iunoni sacra in Ianua-	Leontis tribus	12
rio fieri solita	121	
in ius rapiendi pote-	Lexicon diarium	83
stas cuius fuisse olim,	lex, peccati filia	158
absq; uiatore	142	
Iouis uaria & nomina	leges non habere, aut	
& sacra	121. 125	
Iouis uocabulū ab He-	ijs quæ habentur non	
braico Iehoua	10	
L	uti, idem	27
ad lampadem fieri soli	leges trinūdino die pro	
ta sacra, cuiusmodi	129	
Lauerna, furum dea	mulgandi mos	26
121		
lectus index	legum conseruatores,	
145	10 μωφ' Αακισ	26
legationis perperā obi	legum proponendarum	
tæ causa	apud Athenien. mos	
77	25	
Λύττο	84	
legislatori imitanda na	legibus cōseruandis cu	
tura, sapientij. magi-	iusmodi præfecti apud	
stra.	8.9	
133	Turcas	29
Λύττο	124	
111	lexiarchici	83
128	123	
Leonidæ Spartani de-	lexiarchicorum funicu-	
	lus rubrica tinctus.	87
	lexiarchicorum iura-	
	mentum	84
	Libanij locus	148
	litium	

INDEX

litium commissiones et	rum Athenis triplex	
relationes	28	
litium perpetuarum de	magistratum perpe-	
testatio	68. 69	
logistæ	14. 63.	
64. 70. quæstores	tuum in Gallia nul-	
77	lam rationem redde-	
Λογιστῶν, Λογιστῶν	re, quàm pernicio-	
64	sum	68
Λογιστῶν	magistratuum sortibus	
81	eligendorum ratio a-	
Λογιστῶν	pud Venetos	40
Λογιστῶν	maioris uiri apud Gal-	
50	los officium	54.
luna eadem cum Diana	133	
121	μαρτίου	92
lunaris annus	31	
luxus coercendi leges	Mareschalorum præ-	
apud Venetos	positi qui apud Gal-	
159	los	51
ἡ δὲ δίκη tribunal	144	
M		
Acrobij locus	26	
μαρμαρυγίου	123	
magistratus triplicis		
usus apud omnes	140	
121		
magistratuum contem-	Martie Palladis ara	
ptus summa reipubli-	131	
cæ pestis	21	
magistratuum eligendo	μαρτιοφόροι	113
	matronarum cultui,	
	ne	

INDEX

ne modum excederet,	Minervæ sacra	129
profecti	153	μνδμους
de matronarum ince-	modium	7
su lex	153	modulationum in reli-
medimna	7	gione ueterum usus
μείλιον	114	114
mensium nomina apud	μδλην	114
Atticos	121	monachi appellatio 82
mensule in Cereris sa-	monopoliorum abroga-	
cris gestande ratio	tio in Gallia	123
119	Muhamedici impo-	
mercaturæ studere no-	res, propheta	116. 117
bilitatem Italicā	159	muliebris mundi sum-
Mersogæa tribus	11	ptus intolerabilis quo-
μεταίεστρον mensis	122	modo Venetijs coer-
μετοίχοι tribunal	144	cetur
μεταφρόν	131	154
miles Germanus quo-	munerarij	107. 128
modo iam corruptus	munychia portus	121
106	arx Athenis	121
militaria officia	Munychia sacra	121
134	μουνυχια mensis. 121. 122	
militum sobrietas apud	voxia Diana. ibid.	
antiquos	157	Museus Orphei disci-
mina	7	pulus
Minervæ peplum in o-	109	115
lympicis ludis	109	musica in cogendis ho-
		minibus uis
		114
		mutatio omnis agre ad
		mitti

INDEX

mitti solita	6	parandi gratia	80
μυσταγοί	94	nobilitatē Italicā mer-	
mysteria	129	caturæ studere	159
N		πομοφδρανς. 50. 52. quid	
N. L. ampliatiōis no-		à nomothetis differat	
tæ	36	26	
nauarchi	47	πομοφδρανς	52
ναυαρχοί, ναυαρχίαι	72.	nomothetæ	24. 25
130		Normanorum conuen-	
ναυαρχοί	72. 75	tus	101
ναυαρχοί, ναυαρχίαι	72.	nouēber cur ἀνδραγαθίον	
76. ναυαρχίαι	eod.	Græcis	123
ναυαρχίαι	75	nouemuii, ἀρχοντες. 125	
ναυαρχίαι	76	Nouemuii Venetorū	
nebulonū turba regio-		50	
nem liberandi ratio		O	
optima quæ	53	Oeneis tribus	12
οὐρανός	121	Oligarchia	139
Nemesis Furiarum pri-		olympici ludi, eorumq;	
ma	94	ratio	100
Neptunus Heliconius	100	olympicorum certami-	
Nili aggeres fregisse ca-		num ratio et usus. 109	
pitale	80	110	
in Nilum ducti ex om-		δινάται	156
ni Aegypto aluei, à		δινεφδρανς	158
Romanis, frumēti cō		δινεφδρανς	92
		ἄφθαρτοι	157

INDEX

ὀρακλῶν	151	119.142.162	
oraculorum delira cre-		πανηγυρὶς Athenis quin	
dulitas	92	quennis	100
ὀργισμὸς ἐπὶ τῷ μέλει	116	Pandionis tribus	12
ordinum præfecti	135	Panionia	100
Orestes matricida in		παράλυτος tribunal.	140
Ariopago absolutus		παρὰ νόμων γραφὴ.	27.34
143		137	
ὀργάνος	116	παράλυτος tribus	11
ὀργισμὸς	116	παράλυτος navis	151
origines suas consecran-		παράλυτος	2
di mos omnibus popu-		παράλυτος causa.	77
lis receptus	10	παράλυτος	135
ὀργάνων ἐπίγειοι	126	παράλυτοι	145
ostiarj	147	parlamente & curiæ	31
P		παροινία	126
παύσηται	8	pastor, alastor	83
παλλὰδίου tribunal		patria	120
140.141.143		patrios Apollo.	121.πα-
Palladium ἐ Troia A-		παύσηται	125
thenas delatum	142	patrones, latrones	83
Palladis Martiæ ara		pauperum habendara-	
140		tio	160.161
Panathenæa	109	Pausaniæ locus	12.139
panathenæica magna		pecunia deposita loco	
& parua	109	testis	32
Pandectarum locus.	112	παύσηται	2

πύλας

INDEX

πανταλοιοι	30	πύλας ὁ γένος	117
πανταλοιοὶ δὲ δὲ	13	Piræum	140
πανταλοιοὶ δὲ δὲ	7	Pisirs olympici ludi in-	
pergræcari	157	troducti	100
περίπολοι	83	plagiarij	50
περίπολοι	88	Platonis locus	155.156
Phalerus portus	142	Platonē multa præter	
Philinus rhetor	157	animi sententiam scri-	
φιλοσοφία	113.144	psisse	116
Philolæi uersus falso Py-		Plinij locus	22.23
thagoræ adscriptus		Plutarchi locus	4
94		Pneumatici	106
Phormio Hānibali de-		poesis deorum inuen-	
rifus	135	trix, mendax	114
φρατορις	120.153	ποικίλη porticus	140
φρατρία	120	ποικίλη	126.128. tri-
φρατρία	130	bunus militum	131
φρατρία	120	Pollucis locus.	44. 45.
φρατρία locus, ἐπὶ τῷ φρα-		61.65.142	
τι tribunal	144	Polybij locus	3
φρατρία	140	Pontificis magistratus	
phrygius modus	110	neceßarius	97
φρίνοντι	τιτάριον, τρίτον,	populi Atheniensis di-	
δωτέρου	20	stinctio	1.7
φύλας	130	populi fundi	1.2.133.
φύλας	151.161	137	
φύλας	135	ποικίλη ταμίαι	152

N 2

INDEX

porticus regiae Athe- nis tres 139.140	πρὸς τὸν Ἀθῆναι
πρὸς τὸν Ἀθῆναι mensis 123	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι tribus 11	
Postelli de Linguarum uarietate & origini- bus liber 88	
Postelli historia Turci- ca 50.74	
Postelli de Orbis cōcor- dia libri 93	
Poyeti Cancellarij æ- quitatis studiū. 18. laus 29.73.75.150	
præfecti 161	
præses 31	
præsides decemui. 53	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι 55	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι. 27.31.53.54.55	
Promethei sacra 129	
prophetæ locus, Resi- duum eruce comedit locusta, &c. 108	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι 145	
prouidadorij Veneto- rum 79.126	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι 33	
Prytanes, re nauali be- ne administrata, dona- ri aurea corona soliti 49	
Prytanemusa tribus. 54 55	
Prytania. οἱ πρυτανῆς. 31. τὰ πρυτανῆς 32.33	
Prytaniū tribunal. 140 143	
Psaltis locus 88	
psophismata 34	
publicanum munus 1	
πρὸς τὸν Ἀθῆναι mensis 123	
Pylades 102	
Pylagoras 103.98.99	
πύλας 101	
Pyle quaratione Ale- xandro occupatæ. 102	
πύλας αὐτοῦ 102	
πύλας 98.101	
πύλας 92	
Pyrrhica saltatio 109	
Pythagoræ cur interdi- ctus fabarum esus 62	

Q
Vadraginta uiri
CAN

INDEX

causarum capitalium apud Venetos 28.35	lo abusus & corru- ptio 108
quadragintaquatuor arbitri 37	religionis obseruantia primum reipub. bene institutæ membrum. 107
questores ἀποδίκται 62	religiosi, religiose. 140 δῆλοι 96
questores ἀνὰ πρῶτον 71	repetundarum questio- res 77
questores repetunda- rum 77	rex, sex 83
quatuorui. apud Pari- sios cuiusmodi magi- stratus 137	rex sacrificulus 123
quingenti uiri 29	regis appellatio 82
Quintiliani locus 17	reges dii appellari soli- ti 12
R	
Rationum magistri 64.77. scriptores 81	rhetorum appellatio 82
receptores auxiliorum 64	rhetorum uersutia ni- hil non euertere posse 17
rectores 77	Riuus altus Venetijs 79
regia porticus Athenis 139. tres. eod. & 140	Romani in legibus & populi diuisione Atti- cos imitati 12
regij procuratores & aduocati 136	Ro. tribuum numerus 12
reipub. curatores 70	
relationes litium 28	
religionis nostro secu-	

N

I N D E X

Romanos & legum et reipub. exemplum à Græcis accepisse	128	sepulchralia certamina	132
S		seruientes in Gallia qui	142. 147
Sacerdotis appellatio	82	sextaria quid Venetijs	28. 123
sacrificulus rex	128	sexuiri Venetorum.	123
sacrificuli, ἱεροποιοί	93	sexpiratus lexiarchico	
sacristæ	95	rum	87
sacrorum apud ueteres		Silij locus	132
genera	121	σινδοσολαί	78
σολομνία nauiis	151	σιντομύρραι	79
scholæ apud Venetos		σιντύναι. 79. 80. σιντύναι.	
erarij loca	48	81	
σιντύναι mensis	122	σιντομύρραι	79
σχοιρίστου	87	Socrates propter reli-	
scriba, γραμματεὺς.	70.	gionem ad cicutam ad	
71. ἐπιγραφεύς	78	actus	116
scribæ tres Athenis	71	Solachi Turcarum	86
à secretis, scribæ	71	Solonis carmina	9
σολομένη. 5. sacra institu-		Solonis imperiū renu-	
ta	6	entis dictum	4. 5
Selictari Turcarum.	85	Solonis σολομένη	5
σιντύναι	94	Sophistæ appellatio	
senatores	1	82	
senatus, γερουσία	145	sortium reipub. Vene-	
sententiæ tabellares	21	tæ modus	39. 40
		Spachi	

I N D E X

Spachi Turcarum	85	συλλογῆς	62
σπικμάριστον	86	symphratores	120
sportula	33	symphreatides	120
Ssar emin apud Turcas		symposiarchæ	155. 157
80		συνεδριᾶν & βανῶν	16. 20
Stationarij nebulões.	95	συνεδρία, συνέδριον	145
statuarum heroibus ere-		synedrin Hebræis quid	
ctarū duplex ratio.	10	145	
στὰ βανῶν	139	συρρωγῆς	131
Strabonis locus.	96. 103		
strophij linei ornatus		T	
27		Talæ regales	73
subdialia comitia	60	talenta sex	6
σῦν		ταμῶν	151
Subsellia, camerae	137	ταύλας. 145. ταύλας. 151.	
Subselliorum ratio apud		Διμήσιοι, πορίται. 152	
Athenienses	138	ταμῶν	152
Suicerorum Cātones si-		ταφιδῶν	135
ue Lige	93	τεχνοπολίτης	131
Suicerorum fœdus &		temporum rationes di-	
libertas	98	uerse apud diuersas	
Suide locus	52. 70.	gentes	35
118		δαγυλίας sacra	122
Superstitionis ueterum		δαγυλίων mensis	126.
ante Christum, uarie-		122	
tas	92	theatri reliquiæ Con-	
susceptores	64	stantinopoli	110
		Thermopylæ	102

I N D E X

thesaurarij parsimo-	tribus unde dictæ	11
niae 152. sacri 93	tribuum apud Athen.	
Thesei iudicium in Del-	diuisio	130
phinio 143	tribuum Atheniens. no-	
thesmothetæ. 14. 15. 126	mina & ratio. 10. 11.	
thesmothetarū munus	inde.	
136	tribuum Athenis nume-	
θησω, pro ποιησω 8	rus ut creuerit 11. 12	
© cuiusmodi in Græco-	tribuum Ro. numerus	
rum iudicijs nota 36	12. partitio prima 11	
theta nigrum 37	τρίων & tribunal 140	
θηται. 7. 8. θητινόν nūmi	τρίων & 47. trierarchi	
genus eod.	etiam Latinis 49. 50	
Thomæ magistri Eclo-	trinūdino die leges pro	
gæ 82	mulgandi mos 26	
topiarij qui 46	triennium præfecti. 47	
trapezophoræ 119	τρίων & 117	
τραπεζοφῶροι 118	τρίων & 120. 153	
τραπεζοφῶροι 7	τρίων 11. 120. 130	
tribus. φῶροι 130	triumuii calculatores	
tribunalium Athen. ra-	Venetijs 65	
tio 138. inde	Træzeniorum conuen-	
tribunus militum. πολί-	tus 100	
μαρχῶν 131	Turca quomodo perpe-	
tribuni, tribuum præfe-	tuo milite abundet. 85	
cti 135	Turcarum demarchi	
tribuni plebis 72	quales 84	

Tur

I N D E X

Turcorū iudicādi mos	di sumptus intolerabi-	
Ariopagitico modo	lis 154	
absimilis 18. 19	Veneti qua arte regio-	
Turcarum milites un-	nem suam magna furū	
de perpetui 75	ac nebulonum turba	
Turcarum principis de-	liberarint 52	
lectus cuiusmodi 86	Venetorum ducis orna-	
Turcarum Sfar emin-	tus strophij linei 7	
annonæ præfecti 80	Venetorum magna co-	
Turcicæ militiæ sobrie-	mitia 20	
tas 157	Venetorum mos in iu-	
tutores 126. 127	dicādis causis tam ci-	
tyranni appellatio 82	uilib. quā crimina-	
V	libus 36	
Vaiuod & Vaiuod-	Venetorum nouemui-	
lar, qui apud Tur-	ri. 50. decemui. 17.	
cas 51	XL uiri causarum ca-	
Valerij Max. locus 21	pitalium. 28. item VI.	
Varronis locus 7	uiri. eod. & Decem-	
Veioles quare culti. 94	uiri 29. 35	
Venetæ reipub. sortien-	Venetorum reipub. ari-	
di modus ac ratio. 39.	stocratia & monar-	
40	chia temperata 39	
Venetiarū imperij sta-	Venetorum trierarchi	
bilitas 99	cuiusmodi 47	
Venetijs quomodo co-	uiator 142	
ercitus muliebris mun-	uigilum præfecti 53	

N 5

INDEX

uini helluonibus præ-	uocabulorum significa-
scripta lex à Carolo	tio quomodo moribus
Imp. 158	corruptis in contrari
uini obseruatores 156	um abeat 82
in Vini potores 159	undecimuiuri, in Vinea
uirtutis excitandæ fun-	50
damenta maxima quæ	urnularum in iudican
86	do usus apud Venetos
uirtutis præmium bo-	36
no iure in conscientia	Vulcani sacra 129
positum 132	Z
uirtutem tribus rebus	ζωγίται 7.8
potissimum ali 132	ζήτηται 44
Vlpiani locos 46.80	
Vluphegi Turcarū. 85	

FINIS.

ANNO DOMINI

M. D. LI. mense

Augusto.

ERRATA, OPERARVM INCURIA commissa, sic emendabis.

Pag. 1. uers. 10. Primo 2.5. dele, sibi & uers. 11.
παράλοι 4. 21. ἀνδρωπύς 5. 11. planeq; 11.5. παραλίε
13. 8. magistratuum & 17. eam ob rem 17.
24. in nostris 20. 16. paucis adferam & 18. pri-
mum 21.5. idem respon. 22. 19. præcessisse &
penult. τα χρίσιν 23. 21. memoria & ult. quod
excerp. 24. 24. sanciedæ ib. enim 26. 24. νομο-
φύλακος 27. 9. Secundo 22. γράφει 30. 1. debe-
bat esse ill. & penult. crebro 32. 20. præerat
& penult. τὸ ταμιεύειν 33. 5. seruiebat. τὸ 35. 16.
morem 36. 14. enim 38. 15. δότω 44. penult.
indignum cōmississet 46. 17. dele & 47. 16.
nauarchorum, aut naucleorum (nam 48. 20.
δικαία ποιῶν 49. 9. μίαι 10. σωτηλῆς 51. ult.
abscondit 52. 10. κακώσιν & 11. ἀρρεῖται 54. 15.
iniuria 55. 8. aut de leg. 56. 5. κίττος οὐκ ἔστιν
11. καθ' ἑαυτὰν 18. θεωρεῖται 25. 10. 26. δονέρος
57. 2. τὸ ἐκαστον. 20. possit 59. 19. ὅτι 19. scri-
ptum 64. 10. publicæ profint, sed ut sub regij.
& 24. repetundarumq; 65. 12. computorum
66. 8. ἐκπαιτῶν & 18. recitatam 69. 7. iudicia-
rij ordinis & 14. tegmina & 22. est sibi 79.
12. quod 72. 12. nauem 75. 18. dele, authorum
& 21. uocat 76. 13. ἀγύου & penult. habe-
mus

mus 77.5. *ὑπερῆτα* & 17. tamen actiua 78.
 5. nomina ed. & 9. Rationem 17. super eos
 (subaudi, 22. Ratione 23. meis uti pec. 80.
 7. ullum. 82. 16. primæ contrariam 85. 9. prin-
 ceps 12. annos (nam 86. 8. habet. Ut 23. quæ
 ind. & penult. nubilem 87. 21. *ὑπερίον*. 89.
 19. Debebat esse titulus sequētis capitis: *ὑπερίον*
ὑπερίον, id est, de aruspiciibus de cælo seruanti-
 bus. 90. 6. quidam 93. 12. omnibus 16. *ὑπερίον*
 94. 8. *ὑπερίον*. 95. 8. imperitos: cui morbo quam-
 uis altè serpenti 96. 16. Dianæ, 24. in ipsa ter-
 ra 98. 10. religionis penult. agnoscerent. ubi
 99. 4. imperio 8. quàm 9. quum. 17. *ὑπερίον*
ὑπερίον ult. Phthij, Dolopes 100. 4. fœminæ
 10. Træzenij 101. 5. Druidæ. 15. angustijs
 16. angustias 17. Græcia 102. 12. thermopy-
 læ 15. Leonidas 16. patria 17. Pylade 103.
 15. quàm 16. maximis 17. rusticæ 104. 9. *ὑπερίον*
 17. nullam ult. confessu 105. 11. insigne in
 conf. 13. sunt, hon. 108. 10. multū 17. bruchus
 109. 6. uindex 23. offerret 110. 19. longitudine
 25. *ὑπερίον*. 111. 18. *ὑπερίον*. 112. 18. Archemoriqz
 113. 13. ludis, sacris, 114. 20. Palladem, 117. an-
 tepenult. *ὑπερίον* 118. 9. *ὑπερίον* 10.
ὑπερίον 21. Harpocratonis 25. authoribus
 119. 6. præcipua 110. 3. usum 5. *ὑπερίον* 20. po-
 test) ex Atticis, 23. *ὑπερίον* 122. 14. solitū, 123.
 1. manum, Athenienses Boed. *ὑπερίον*
 6.

6. legitur *ὑπερίον*, 16. dicunt, 124. 10. hære
 ditatis 13. essentillis 14. nobiles 18. imagi-
 nis 125. 1. *ὑπερίον* 127. 1. dictione 21. *ὑπερίον* 25.
 Pythorato 128. 1. princeps, unde res gestæ
 129. 11. exercent 131. 19. *ὑπερίον* penult. *ὑπερίον*
 132. 12. cupiditate 14. Quamuis 133. 19. uo-
 cant 138. 15. Athenienses 19. quàm uenerād.
 140. 11. primum 144. 16. *ὑπερίον*, 21. multa
 145. 15. uocari, 16. notari, 146. 18. literis lib. 247.
 11. nomina 13. in re 18. initiatū 150. 19. satisfa-
 cit. 151. 18. ab his 19. *ὑπερίον*. 152. 15. agerēt. 25.
ὑπερίον 156. 2. resp. scribit. 17. naturæ, nō
 19. uarias. 25. quidem. 158. 6. (ut natura 161.
 22. adire, 25. præfecti. *ὑπερίον* 162. 8. dele &
 163. 1. dele, Peroratio. 6. ne ullus

